

HET GEKROOKTE RIET

**Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en het rokende lemmet zal Hij niet uitblussen,
totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning.**

Mattheüs 12 vers 20

“HET GEKROOKTE RIET” - CITATEN UIT PREKEN

HET GEKROOKTE RIET (DE GEKROOKTE RIETJES)

Het gekrookte riet, dat zijn de eerstbeginnenden in het geloof; de overtuigden, die hun eigen werk gedurig wegwerpen. Hun eigen werk is niet goed; 't is nooit goed; er zal nooit iets goed van komen.

Ik zal nog omkomen. Mijn eigen werk is niet het ware en zal het ook nooit zijn. Het kan niet voor een werk van God's Geest gehouden worden. 't Komt slechts uit mijn geweten voort. 't Is slechts uit vreeze voor de dood, die mij drijft, en ik heb geen genade. Het gekrookte riet, het is zo klein in geestelijke kennis. Het kent des Heeren weg haast niet. Het is zo onkundig in het geestelijke leven. Spreekt men over geloof en liefde, zo weet het bijna niet wat ervan te maken. Het werpt het aller kostbaarste dikwijls weg.

In hun geestelijken staat zijn ze geslingerd. "Ach, Heere", zeggen zij, "er is wel een kleine flikkering, maar 't schijnt uit te gaan; een vonk van God's Geest, er schijnt wel wat licht, maar dadelijk is het weer dood. Wat verschilt de ene dag van de andere! "De ene dag schijnt het, alsof ik genade heb, en de andere dag mis ik het". Zo ontmoet ge ze dikwijls. Het zijn mensen in het donker, bestreden, dor. Zij klagen: "ik ben zo dood, zo beklemd. Ik kan er niet uit. Ik ben als een krachteloos man. Het geestelijke wordt zo in mij bestreden. Ik kan het niet langer uithouden. Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet. Ga ik achterwaarts, ik bemerk Hem niet. Ga ik ter Kerk en ten Avondmaal, ik voel de Heere niet. Ach, God, ik kan al de kruisen niet dragen. Ik ben van smaad verzadigd. Mijn bestraffing is er alle morgen. Uw bestraffingen zijn vele. Zie mijn ellende aan. Ik zal met het geestelijke leven ophouden. Ik zie, dat toch alles wat ik doe, vruchteloos is".

Een kind van God, dat toch aan God z'n zaak niet weet toe te vertrouwen. Ik kan mijn weg op de Heere niet wentelen en geloven, dat Hij het maken zal. Ik weet mijn neergebogen hart niet op te richten. Mijn hoop op de Heere is vergaan. M'n hart sterft! Ik vrees, dat God mij te voorbeeld voor anderen zal straffen. Zo vindt ge in het Woord het gekrookte riet. Ge zegt: "ik ben niet waard, dat God het zou opmerken. Ik ben zo lelijk in eigen oog". Ik moet tot God zeggen: "werp mij ter helle, dat ben ik waardig".

Wat doet nu de Heere, als Hij Zijn kinderen zo in zes en zeven en duizend benauwdheden weet? Hij breekt hen niet! Toen Hij op aarde was, ging Hij tot hen. Waren zij tot de farizeeërs gegaan, die zouden hen voor het hoofd gestoten hebben. Gingen God's kinderen tot hen, dan heette het geen werk God's. De farizeeërs zouden gezegd hebben: "t is huichelarij". Ging een tollenaar tot hen, gij weet, hoe hij behandeld werd. Ging een Judas tot de joodse Kerkenraad, en zeide hij: "ach, ik ben zo benauwd", dan antwoordden zij: "gij moogt toezien". Ware Petrus, toen hij zijn Meester verloochend had, tot hen gegaan, hij zou als een misdadiger behandeld zijn geworden. Maar hij ging straat op straat af en schreide bitterlijk.

De Heere is niet als de farizeeërs. Hij zegt: "Ik zal u niet breken, ge moogt zo zwak zijn als ge zijt". De Heere spreekt weinig, maar Hij bedoelt méér! Ik zal u ondersteunen, bijstaan, oprichten, troosten, zodat gij bij de uitkomst zult moeten zeggen: "welk een Heere heb ik aan Jezus!"

NIET GEBROKEN

Wat betekent Zijn woord: "Ik zal het niet breken"? "Ik laat toe, dat gij treurt, dat ge uw hart uitschreit. Ge moogt klagen, dat ge wanhoopt. Ge moogt dobberen op de wateren van hope, vrees en kommer. Ge moogt het anker der hoop vergeten. Maar zeg nièt, dat Ik niet helpen kan of wil. Ik liet de zondares schreien, maar niet wanhopen. Ik liet Petrus bitter wenen, maar niet wanhopen.

Ik zal u niet hard of streng behandelen. Ik mag zeggen: waarom wankelt gij, gaf Ik u daar aanleiding toe? Ik mag zeggen: onverstandigen en tragen van hart om te horen en te geloven. Maar hoger toon zal Ik niet aanslaan. Ik zal liever roepen: zalig zijn de armen van geest; zalig zijn die treuren. Komt tot Mij, belasten. Ik doe liever als een moeder, die voor haar zieke kind 't meeste zorg heeft. Ik zorg 't meest voor een zieke ziel. Ik heb er geen andere boodschap aan. Ik zal niet maken, dat gij zucht. Ik zal al Mijn kinderen en knechten een zachte boodschap aan u doen geven. Ik zal hun een tong der geleerden geven. Ik zal hen een zacht woord doen spreken.

Al zijn uw ervaringen van genade nog zo klein, Ik ken ze evenwel. Uw innerlijkovertuigd-zijn, uw geestelijke gevoeligheid, uw hoogstellen van God, uw verachten van de wereld, 't zullen tekenen van genade blijven. God alleen zal groot bij u blijven. Ik weet wat maaxsel ge zijt; Ik ben méér dan uw hart; Ik weet alle dingen. Ik zal u niet alleen niet breken, maar Ik zal u voedsel geven, waardoor gij verkwikt en gesterkt zult worden. Aan Mijn Woord, de lippen der vromen ("die er velen voeden"), aan Mijn Sacramenten, Mijn Geest, zult gij niet tekort komen. Dit is Mijn Verbond, dat niet gebroken zal worden.

Gij zult niet altijd zo in de diepte blijven. Al durft ge het tot de vromen niet zeggen, gij durft het Mij wel zeggen; "waarom lig ik zo in de laagte?" Het licht is gezaaid voor de rechtvaardige. Zonder troost zult ge niet sterven. Mij zult ge nièt tot tegenpartij krijgen. Ik heb u duur gekocht. Zou Ik Mijs Vaders raad breken? Zou Ik die niet voldoen? Zou Ik de Geest bedroeven? Zou Ik het Woord tot leugen maken?

Gij zult Mij nooit tegen krijgen, noch in leven noch in sterven. Als Ik vóór u ben, wie of wat zal tegen u zijn? Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen?"

DE HERDER EN ZIJN SCHAPEN

In Johannes zegt de Heiland: "Ik ben de goede Herder". Heeft Hij niet een kudde?

Hij heeft Zijn Gemeente met Zijn bloed gekocht. Hij stelt Zijn leven voor Zijn schapen. Van Hem wordt gezegd: "Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder. Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen. De zogenden zal Hij zachtkens weiden".

Wanneer nu mensen door de inwerking van de Heiligen Geest worden toegebracht, dan weet Hij wel, wat die jonge kinderen in Christus vermogen, hoe klein hun kracht en hun genade is. Hij "voegt zich op Zijn gemak naar de gang van het werk". Hij drijft hen niet onzinniglijk. Hij draagt hen in hun zwakheid.

Als ze niet kunnen gaan laat Hij ze wat halt houden. Hij blijft er bij staan.

Als zij gebroken van harte zijn heeft Hij er genezing voor. Hij laat de zwakken niet zonder verband. Hij doet als Jakob, die met zijn gehele kudde binnenkwam. Deze Herder óók. Hij zegt: wordt niet ontroerd. Ik heb u overtuigd, gekwetst, vastgesteld, houdt moed. Ik zal u niet begeven; Ik zal u niet verlaten. Het gekrookte riet zal Ik niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Ik niet uitblussen, totdat Ik u tot overwinning zal hebben gebracht, totdat Ik het oordeel tot zege zal hebben gebracht. En dan zal Ik u allen tot Mij nemen.

EIKENBOOM EN RIETSTENGEL

Iemand, die nog een klein kind in Christus is, wat is die aan stormen onderhevig! De Heere geeft beelden in Zijn Woord, waar sterke discipelen in hun gedaante levendig worden uitgebeeld. Hij noemt hen ceders op de Libanon, eikenbomen der gerechtigheid, het paard Zijner majesteit in de strijd, helden Salomo's, heirlegers, die geweldig zijn als slagorden met banieren.

Maar de eerstbeginnenden, de zwakken in de genade, hebben andere beelden in het Woord, welke hen even precies naar het leven schilderen als de sterken. Zij heten: een klein kind, een lammetje, een rank, een jonge duif, het allereerste, een jonge spruit en plant, een riet, een gebroken riet.

Een kind van God in de staat der genade wordt een riet genoemd, een gekrookt riet. Het is niet uit zichzelf gegroeid. Het is door de hand God's geplant, hoe klein en zwak het zij, evengoed als de granaatappel en de arend.

Zo is het met de kleinen in de genade, het werk der genade is in hen en 't is door God's hand in hen geplant. Ze zijn "een plant van de Vader". 't Is het werk Zijner handen, waardoor Hij verheerlijkt wordt. Kinderen God's, het werk in u is niet het werk van uw eigen hand. "Hij heeft ons gemaakt, en niet wij, tot Zijn volk en het werk Zijner handen".

WIST IK HET MAAR

De in het donker gaande gelovigen klagen aangevochten en moedeloos: de Belofte zou mij verkwikken, als ik slechts zulk een "riet" ware. Het Woord van de Koning vind ik wel, maar ik ben geen "riet". Daarom verkwikt het mij niet. O God, dan zou het een troostwoord voor mij zijn, een honingraat voor mijne ziel.

Ik antwoord: ge kunt het zijn zonder het te weten. Was David het niet, terwijl hij toch smeekte: doe mij toch de zekerheid mijner zaligheid smaken door Uw genade. Was Asaf het niet, toen hij zeide: heeft God vergeten genadig te zijn? Was Heman het niet (hij wist het in die tijd niet!), toen hij zeide: ach Heere, ik ben zo beklemd; ik kan er niet uit; ik ben bezet van voor en achter.

Als ge wist, dat ge een gekrookt riet zijt, dan zoudt ge het niet meer zijn!

Gekrookt-zijn en verzekerd-zijn van Zijn genade en de gunst God's, dat gaat niet samen. Dan geleek ge eer een eikenboom, een ceder op de Libanon, wanneer ge verzekerd waart van God's gunst, liefde en genade en ge kon zeggen: ik weet, dat God mij genade bewezen heeft en ik weet in Wie ik geloofd heb. Dan zijt ge geen gekrookt riet, verdonkerde of kleingelovige meer.

Maar kunt ge dit al uw leven wel ontkennen? Hebt ge nooit kunnen denken, dat ge een gekrookt riet waart? Hoe riep ge vol gevoeligheid en aanhoudend, hoe zoet was het gebe; wat naam ge u altemaal voor, toen ge u voor 't eerst tot God wendde! Denk aan de dagen van vroeger, toen ge op de knieën een verbond met de Heere maakte en zei: "Heere, U kies ik". Toen zou ge niet hebben durven zeggen: ik ben géén gekrookt riet.

Bezie al God's kinderen, die tot licht zijn gekomen: ze zijn zo beschaamd over hun verkeerd spreken. "Wat sprak ik goddeloos en tot oneer van God", zeggen ze.

En zouden zij, die nu ook zo spreken, daarom niet een gekrookt riet kunnen zijn? Zou het u niet dierbaar zijn genade te ontvangen, hoe eer hoe meer, hoe liever Zijt ge er niet hunkerend naar? O ja, Heere, zegt ge, zo is het; o, waart Gij mijn God in Christus! Ware mijn geestelijk werk toch goed! Maar zijt ge dan niet anders dan ge tevoren waart? Bezit ge niet meer dan de natuur bezit en u geeft of geven kan? Het Woord noemt u verslagenen, verbrijzelden, gevoeligen, een vlees hart. Kunt ge wel met vrijmoedigheid zeggen, dat ge daar niet onder behoort?

Maar, zegt ge, "ware ik een gekrookt riet, dan zou ik de waarheid van de belofte ervaren, dat God naar mijn hart zou spreken. Hij zou tot mij komen om mij op te richten. Maar ik ondervind het heel anders! 't Is, of de Heere mijn vijand is. De vromen verstoten mij. 't Is, of ze een afkeer van mij hebben. Mijn geweten is tegen mij. Ik vind niet één belofte in de Bijbel, die voor mij is. Ik ondervind de belofte niet", en dat is een sterke uiting van de kleingelovigen.

Ik antwoord: ge zijt nog niet ontslapen. Wie weet, wat er nog in God's raad voor u is! Weet ge zeker, dat alles u tegenvalt? Is er wel iemand, waar de Heere door Zijn knechten en kinderen zoveel zorg aan ten koste legt? Slaat niet ieder in de gemeente, die er door is, zijn hand uit tot uw hulp?

Er is geen dienaar God's, of zijn meeste prediken is voor die zieken en kleinen in het geloof. Is dan wel alles u tegen? Vraag aan hen, die ook zoo mismoedig spraken, hoe ze ná zijn. Hebt ge geen voorbeeld van iemand, die uit geestelijke duisternis tot klaarheid is gekomen? Denk gij dan: laat mij zwijgen. God kan het mij ook geven.

Toen de Heere zeide, dat Hij het gekrookte riet niet breken zou, sprak Hij niet, dat Hij dit in één dag zou doen. God heeft Zijn tijd, waarop Hij het doet. Hij wacht, opdat Hij genadig zou zijn. Hij maakt alle dingen schoon op Zijn tijd. Hij zal het doen dan, wanneer het het meest tot Zijne eer is, dan, wanneer Hij weet, dat gij Hem het meest de eer zult geven. Het belieft Hem u niet zo snel te ondersteunen, omdat Hij zo gaarne de tranen en ontroering der kleingelovigen ziet. Hij hoort zo gaarne hun kindertaal. Hij doet het, opdat al wat in hun hart is er uit zou komen. De Kananese vrouw, de Emmaüsgangers werden daarom niet dadelijk vertroost.

Nu klaagt ge: nog een zwaarigheid ligt als een steen op mijn hart: ik ben gebroken; 't is gedaan met mij. Ach, God, wat ben ik geestelijk achterop geraakt! Ach, Heere, wat heb ik Uw Geest bedroefd! Ik heb tegen mijn geweten en tegen het licht van Uw Geest gezondigd. Ik ben zwaar gevallen. Er is niets meer in mij over om mij te sterken. 't Is alles gestorven wat er was. Ik ben al mijn zoet gevoel kwijt.

Is het waar? Dan is 't zwaar. Maar, is het waar? "Ja, zegt ge, ik blijf er bij". Maar ook mannen, die geacht werden pilaren te zijn, kunnen diep vallen: een Noach, Lot, David, Petrus. Zijt gij gebroken God spreekt: Ik breek daarom het verbond der genade niet. Dat blijft vast. Al zijt gij trouweloos, Ik ben getrouw. De Middelaar blijft getrouw. Al zijt gij gevallen, de wortel der zaak blijft toch in u.

Al valt de rechtvaardige, hij wordt daarom niet weggeworpen. Wilt ge in de zonde blijven liggen? "Ach, Heere, neen", zult ge zeggen. Worstelt ge er niet over? Denkt ge ze niet te ontgaan? Zegt ge niet: verlos mij van de boze? Ge kunt dit toch van ganser harte bidden? Zeg dan: "verblijd u niet over mij, mijn vijandin; ben ik gevallen, ik zal weder opstaan", heeft de Heere hen niet opgericht ?

Zegt iemand : "ik heb zulk een stenen hart; wat de Heere doet, het ontroert mij niet; 't is, of ik verstokt en versteend ben; daar is nauwelijks iets, dat mij drukt; ach, ik heb zulk een verhard hart" dan antwoord ik: het zou verschrikkelijk zijn, zo gij de waarheid spreekt. Maar ge moet het niet zeggen, als het niet zo is. Ge moet met uw geweten te rade gaan bij in het geestelijke te liegen, even goed als in het uiterlijke. Zegt ge: ik spreek de waarheid, maak dan onderscheid tussen hardheid en hardigheid. Een hart, dat als een steen is, daar is geen gevoeligheid in.

Maar een hart, waar hardigheid in is, (dat gaat nog gepaard met enige gevoeligheid, met droefheid en gezucht. Ge zoudt over de hardigheid en het gebrek aan gevoeligheid niet zuchten, zo ge niet een gekrookt riet waart. "Ik sliep, maar mijn hart waakte".

Er is onderscheid tussen de on-vromen en de vromen. In on-vromen is de hardigheid hun aard. In de vromen is zij iets toevalligs. Is er geen onderscheid tussen de hardigheid van een steenrots en de hardigheid van het ijs? Als de zon op een steenrots schijnt, blijft deze hard en smelt niet. Maar schijnt ze op ijs, dan smelt het meteen. Kind van God, gaat de Geest werken, ge smelt weg, al moest ge ook over uw hardigheid klagen. Dan maakt God u gelijk een David, een Petrus. Zij werden zo bedroefd en Petrus zo vol liefde tot dn Heere, dat hij zich op diens alwetendheid moest beroepen.

STERK EN ZWAK

In Spreuken lezen wij: "de rechtvaardige is een eeuwige grondvest". Zo los als de geestelijke staat van de goddelozen is, zo vast is die der vromen. De een zoudt ge kunnen wegblazen van de aarde. Al kwam tegen de ander een storm uit de hel, hij zou niet bewogen worden. Vrome mensen zijn dikwijls sterke mensen. Soms zijn ze zeer zwak. De sterken zijn dikwijls zeer sterk. De zwakken zijn dikwijls zeer zwak.

Sterk zijn ze in hun bidden. "Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel". Ik kan noch zal U laten gaan, zeide Jacob, tenzij Gij mij zegent. Ze zijn ook uitermate sterk in hun liefde.

Zulk een liefde hebt ge nooit gezien. Komt de wereld hun al het goed van haar huis aanbieden, ze verachten het te enenmale. "De liefde is sterker dan de dood. Haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren". Ze zijn van de liefde God's niet te scheiden, laat komen wat er kan, niet door hoogte, lengte, diepte noch breedte. Ze zijn sterk in moed. Moet ge tegen sterke vromen op, dan moet ge tegen leeuwen op. Zou een man als ik vluchten, zei Nehemia. Ze zijn "standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk des Heeren". "Ze zijn moedig als een jonge leeuw", zegt Salomo. Ze zijn als de paarden aan de wagens van Farao. - Ze zijn sterk in hun lijdzaamheid en bij het dragen van hun kruis.

Ze verdragen alle dingen. Ze zwijgen Gode. Al gingen ze in een dal der schaduwen des doods, ze zouden niet vrezten. Ze zijn sterk in hun hoop. Ze hopen alle dingen. Ze hopen op hoop tegen hope, gelijk Abraham. We zijn slechts vreemdelingen, zeggen ze. We zijn niet thuis. Maar de God der hope zal ons eens helpen. Op hoop tegen hope. Wij dienen een God, die machtig is ons te redden. Grond of geen grond, welaan, al doodde Hij ons. Ze zijn zeer sterk in hun geloof. Ik weet, op wie ik staat maak, zeggen ze. 't Is God, de onfeilbare, die machtig is te doen hetgeen Hij belooft. Abraham gaf "Gode de ere, gelovende, dat Hij machtig was te doen hetgeen Hij beloofd had". Zij overwinnen de wereld met hun geloof.

Gelijk de sterken zeer sterk zijn, zo zijn de zwakken zeer zwak. Waarin? Daar, waar de sterken sterk in zijn. Ze zijn dikwijls zwak in hun bidden. 't Is een gebroken hart, een gebroken gebed. Ze bezwijken in hun liefde. Ze plachten beter te zijn. Tevoren plachten ze trouw te zijn, nu zijn ze dikwijls zo ontrouw. Ze zijn zo zwak van moed. Hun hart is neergebogen. Ze zijn zwak in hun lijdzaamheid. "Ach, Heere", klagen ze, "ik kan niet. Ik ben ten einde raad. Mijn kracht is vergaan! Ik kan niet langer. Hoe lang zal ik zo moeten blijven?" Ze zijn zwak in hun hoop. "Mijn hoop is vergaan van den Heere". Ze zijn zo zwak in hun geloof. Ze kunnen op God's Woord geen staat maken. De Heere moest zeggen: "waar is uw geloof, kleingelovige; waarom hebt gij gewankeld"?

De Heere toont in de Schrift de zwakken onder het beeld van vogeltjes, tortelduiven, kleine kinderen, jonge planten en boompjes, wingerdranken. Ze zijn onder de gewassen als een riet, een gekrookt riet; onder de brandstof als een rokende vlaswiek, als iets, dat wil branden, maar 't schijnt uit te gaan; 't geeft meer rook dan licht. De sterken zijn verplicht de zwakken te dragen, gelijk de Heere gedaan heeft.

Hij heeft ons een voorbeeld gelaten ter navolging. Als de vromen een gekrookt riet zien, moeten zij het niet breken, maar zoeken te ondersteunen.

ROOK EN TOCH VUUR

Een vlaswiek in brand geeft veel rook. Hoe minder licht, hoe meer rook hij verwekt. En toch is er licht! Alle vromen hebben hun licht. Maar ze hebben ook hun walm. Niet de zwakken alleen, maar ook de groten. Die groot in de genade zijn, zijn ook rokende vlaswieken geweest. Ook zij hebben gerookt. De kleinen hebben ook hun genade, èn rook bij hun genade. De rook, 't zijn hun verdorvenheden. Meen niet, dat hun genade al hun verdorvenheid wegneemt. Ze bedwingt en schaaft ze. Ze neemt de ruigen buitenkant wat weg. Maar van binnen zit ze nog zo vast, is ze nog zo bij een begenadigde. Ze schreien er over, dat ze zo verdorven zijn, dat er van hun oude natuur nog zoveel dampen en sprankels over zijn, dat ze zoveel zonden hebben. Hun genade gaat gepaard met veel verdorvenheden. Dat is de rokende vlaswiek. Maar hij geeft niet enkel rook! Er is ook warmte bij. Ge zult nooit een rokende vlaswiek zien, of ge zult er warmte aan kunnen voelen. Hoe klein iemand ook in de genade zij, warmte zult ge er vinden.

Ze hebben liefde tot God, ontferming jegens hun naaste. Zijt ge niet ten volle ontvlamd, zegt ge niet: ik wilde, dát ik het was? Ze hebben zulk een liefde voor God's naam en zaak en kinderen.

Ze zeggen als de Emmaüsgangers: was ons hart niet brandende in ons, toen Hij met ons op de weg ging en tot ons sprak en ons de Schriften opende?

NIET UITGEBLUST

Als iemand bekeerd wordt en genade in het harte heeft, en de kracht der verdorvenheden worden gaande, zodat het vonkje zo klein is, dat zij zelf het er niet meer voor durven rekenen, dan laat de Heere het toch nog niet uitblussen. Immers, het is een vonk van God!

De goede gave komt van Boven. Hij heeft de vonk door Zijn Geest ontstoken.

God begint geen werk in de natuur of in de genade om het daarna te breken. Hij ontsteekt iemand niet om het daarna uit te blussen. Geen werk Zijner handen zal Hij breken. Hij ontsteekt niemand's hart om het onder een bed of korenmaat te blussen of te doven. Ik heb nooit ondervonden, dat God het werk Zijner handen heeft uitgeblust, en gij ook niet.

Het is Hem ter ere, dat Hij de vonk eerst in u gewrocht heeft.

Dan is het ook tot Zijn eer, dat Hij haar onder alle verdorvenheden weet aan te houden. Dat God op zee in een storm een kaars wist te ontsteken en ze deed blijven branden, waar zoudt ge u het meest over verwonderen Zou het niet over alle beide zijn? Dat God zegt: er zij licht in de duisternis, is het niet tot Zijne eer? Dat Hij het zegt bij al de toenemende verzoeken, is het niet tot prijs van de heerlijkheid Zijner genade?

Er ligt een zegen in die rokende vlaswiek. Er zijn nog enige goede dingen in voor de Heere.

Als iemand een wijnstok ziet waar een tros druiven aan is, zegt Hij: verderf ze niet, er is nog zegen in. Al zijn ze nog zo bezet met verdorvenheden, er is nog wat goeds in, gelijk in het kind van koning Jerobeam, voor de Heere de God Israëls. In het vonkje is iets goeds: er is zulk een oprechtheid in. Ze zijn zo gevoelig, zo teer van geweten. Daar is zulk een ontzag in voor de Heere. Ik wilde, dat ge het in uw hart bergt en het daarin weglegt. Ge zoudt geestelijk verzekerd willen zijn op hetzelfde ogenblik, dat ge overtuigd zijt. Ge zijt nu wel een vonkje, maar ge weet niet, dat er wat goeds in u is.

Het kan niet anders met u gaan; het komt overeen met den zachtmoedige aard van de Heere Jezus, die spreekt: "leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben". Hij is nooit hard of stuurs. Hij is zulk een barmhartig Hogepriester. Hij kan een schare niet van honger zien bezwijken, zou Hij dan een ziel laten bezwijken?

Hij zou ze liever met Zijn flessen en appelen verkwikken en met Zijn linker- en rechterhand ondersteunen. Hij brengt het kleine vonkje tot iets groots.

Een eikenboom moge zijn wat hij is, welk een klein spruitje was hij eerst ! Laat er nog zulk een groot vuur wezen, wat een vonkje was het in de beginne!

Laat er nog zulk een groot mens wezen, welk een klein kind was hij, toen hij geboren werd! Hoe klein en nietig is dikwijls de genade God's in de beginne, maar in 't laatste zal zij vermenigvuldigd worden.

Het kan niet anders. Immers een rokende vlaswiek kost evenveel als een sterk christen. Beide kosten het bittere ziele-lijden. Beide zijn duur gekocht.

De Heere Jezus is nog gedurig voor hen bezig in het gebedswerk: Vader, vergeef het hun, 't is bij hen geen berekening; ze plegen de zonden wel, maar 't is geen opzet. Maar daarop moogt ge niet zondigen! 't Is, opdat ge niet bezwijken zoudt. Hebt ge gezondigd, ge hebt een Voorspraak bij de Vader. Hij heeft een rantsoen voor de zonde, ja voor de zonde van de gehele wereld. Het behaagt de Heiligen Geest bij zulke vonkskens te wonen. Ze zijn God's tempel. Het behaagt Mij, zegt de Geest, bij al de verdorvenheden in uw hart te wonen en Ik zal ze allengs verbreken.

Wee u wereld, dat ge om een weinig rook een groot licht wilt uitblussen, terwijl God het om veel rook nièt doet. Wee u, wereld, dat ge het vonkje van uw geweten zo haat, dat ge het voor veinzerij houdt. Ja, ge zoudt iedereen wel bijeen willen brengen om het in God's kinderen uit te blussen.

Wee de predikers, die een gekrookt riet zo onzacht behandelen, het niet alleen zoeken te breken, maar op een rokende vlaswiek ook nog een domper zetten, zodat er noch leven noch moed in blijft.

Wee de vittende vromen, die een riet en vlaswiek lastig vallen, omdat ze niet precies naar hán geestelijke ervaring geleid worden. Dit wil de Koning niet hebben.

De predikers zullen het zwaar te verantwoorden hebben, die de handen der goddelozen sterken en de vromen bedroeven.

Laten zij liever zelf bevinding zoeken in plaats van de kleinen voor het hoofd te stoten.

Wat is een prediker gelukkig, die van God een tong der geleerden heeft gekregen om, gelijk zijn Meester, met de moede een woord te rechter tijd te spreken.

GEGRONDE HOOP

Ik vraag u hoofd voor hoofd - ik vraag het mijzelf en u - is een in Christus verzoende God, is Zijn genade in Christus, is het zuchten over uw verdorven hart, is het treuren over zondige daden, is de liefde tot God, tot heiligheid en een begeerte om uw eigen begeerlijkheid te doden, en zo door Jezus zalig gemaakt te worden uit vrije genade, uw dierbaarste goed? Is het uw grootste schat? Is het het allermeest gewenste, het hoogste en beste stuk in uw gebeden?

Als ge de geloofsstukken leest of overdenkt, houdt ge u dan stil of maken ze u geestelijk arbeidzaam? Richt ge u daarop, het koste wat het kost, ik móét ze hebben; ik moet en ik wil het hebben; daar heb ik mij op gezet; alleen hij zou in mijn ogen gelukkig zijn, die het bezat, Heere? Ik zou U eeuwig verheerlijken, indien het U behaagde het mij te geven. Kent en zoekt ge die dingen? Zijt ge daar niet van af te houden? Zegt ge: dat éne ding heb ik begeerd en dat zal ik zoeken ten einde toe? Ik wil alles daarvoor dragen om het te bekomen, al wat er in de wereld te dragen is?

Bezwijk niet, het is een zeker teken, dat ge in de naam van Christus hopende zijt, en uw hoop zal u niet bedriegen, noch in uw leven noch in uw dood. Ga met al uw geestelijke dorheid naar Jezus en zeg, al had ge nog zoveel deugden: ach, Vader, ik wijs U niet op mijn tranen, op mijn bidden, op mijn ontvankelijke geestelijke toestand of deugden, maar alleen op Jezus, de enige Naam, door welke ik moet behouden worden.

Is al wat wereld heet, klein in uw schatting? Houdt ge het maar voor wereld, ijdelheid, kwelling des geestes? Of wordt de wereld door u groot geacht? Is het daarom uw voornaamste werk om vrienden te krijgen, gunst, achting, geld, goed, hogn staat, ambten, vermaak, eer, goud, kunsten, verstand, ja zelfs, als ge in innerlijke ongelegenheid zijt, zegt ge dan: geduld maar, ik heb gedaan wat ik kon?

Dat heet "wereld". De mens, die geestelijk het aller donkerst zich gevoelt, stelt enkel God en de Heere Jezus Christus en de Heiligen Geest hoog. "Tot Wien zouden wij heengaan? Gij alleen hebt de woorden des eeuwigens levens". De Geest maakt alles bekend, wat God de Vader en de Heere Jezus Christus voornemens is en toepast. Leeft en sterft ge met deze dingen? Maak er dan staat op, dat uw hoop u niet beschamen zal. Heeft God u ooit in het gezicht van Zijn vrijmachtigheid gebracht, zodat Hij zei: zo Ik u voorbijging en een ander nam, zoudt gij iets te zeggen hebben? Ge moet zeggen: "neen, Heere, ik zou niets te zeggen hebben dan dat Gij een vrijmachtig Heere zijt. Ik zou zwijgen, hoewel ik in mijn verderf kwalijk kon zwijgen. Mocht het zijn, dat ik in Uw vrijmacht ook een vat der barmhartigheid ware".

Vindt ge dit in uw hart? "Wat zoudt Gij op mij zie? Ik ben veel te gering, te vervloekt, te zondig; wat zou de Koning op mij zien? Ik durf mijzelf niet te bezien, Heere. Ik heb het er schandelijk naar gemaakt. Ik ben de hardste, grootste vijand van U geweest". Wat zegt uw hart? Kunt ge zo voor God spreken? Hebt ge aldus in de vrijmacht God's gestaan en zo uw eigen nietigheid gezien?

Zo ge enige hoop mocht scheppen en voor God beoefenen, waarop zoudt ge dan de Heere wijzen?

Op uw onberispelijk leven, dat ge geleid hebt of nog leidt? Op enige geestelijke verandering, die er in u is? Op uw tranen, op uw gebrekkige gebeden zoudt ge God de Heere daarmee zoeken te bewegen? Zoudt ge Hem wijzen op enige goede geestelijke gevoelens of op de Heere Jezus?

Of ziet ge van dit alles af en zegt g: "Vader, ik wijs U op niets anders dan op Uw Zoon, de Heere Jezus Christus; niet op iets, dat in mij is, op geen geestelijke gevoelens of deugden, maar alleen op het rantsoen. Daar wijs ik U op in mijn leven en ik zal het ook in mijn sterven doen. En als ik in het oordeel kome, zal ik zeggen: ik heb niets dan de Zoon van God". Gewis, uw hoop zal u niet beschamen.

Als gij zoudt wensen in de hemel te komen (niemand, die het niet zou wensen), waarom wenst gij dit dan? Omdat ge het hier niet langer kunt uithouden Uit tegenspoed of moedeloosheid? Dat is de zaak niet. Omdat het in de hel erger is? Dat is geen goede grond.

Of: opdat gij de drieënige God beter dan nu zoudt kennen, en het Woord beter zoudt kennen dan nu heel God's voorzienigheid; opdat gij Hem meer zoudt verheerlijken dan nu; om nader bij God de Vader te zijn in Zijn gemeenschap; om bij de Zone God's, de Heere Jezus Christus te wezen, in wiens naam gij hier hoopt; om nader bij God de Heiligen Geest te wezen, die deze hoop in u werkt; om van het zondigen verlost te wezen; om God volmaakt te dienen, lief te hebben en groot te maken, eeuw uit, eeuw in, waar alle vrienden binnen zullen zijn en de vijanden buiten? Is dit de grond van uw hoop? Die zal dan niet beschaamd worden.

Houdt gij in dit alles aan bij God? 't Is toch niet maar een morgenwolk ? Of richt ge geheel uw leven er op? Tonen al uw gedragingen, dat ge dit als het hoogste doel voor ogen hebt? Weet ge, dát ge dit als doel voor ogen hebt? Is het voor u het ware belang? Scheidt ge u daartoe af van de wereld? Voegt ge u bij het volk, dat dit óók doet? Zegt ge: "allerliefste God, met U en Uw volk wil ik het houden en met Uw zaak, zolang ik adem heb"?

Kunt ge hier eenvoudig op antwoorden, dan zijt ook gij een "eiland", dat op Zijn Naam hoopt. Ge werpt mij tegen: "gij zegt dit wel zeer vrijmoedig; móógt u dat zo vrijmoedig zeggen?" Ja, want Christus is de hoop der heerlijkheid. Op Zijn bevel, zeide Paulus, ben ik een apostel van die Jezus. Daarom mag ik dit zoo vrijmoedig zeggen. Wees niet ontmoedigd. Zink niet weg in moedeloosheid. Zo gij er uw hart op kunt stellen, God is met u en Hij zal u redden. Wat buigt ge u neder, en wat zijt ge zo onrustig ? Hoop op God. In de Heere Jezus zijn gerechtigheden en sterkte. Tot Hem zal men komen. Op Zijn Woord moogt ge staat maken; op Zijn voorbede en rantsoen. Leg er u op neder. Hij zal u niet begeven en niet verlaten. God, willende de erfgenamen der belofte overvloedige vertroosting bewijzen, is "met een eed daartussen gekomen". Ik ken geen een vloek in heel de Bijbel voor u, maar al de beloften in heel de Bijbel zijn voor u. Ik wilde, dat ik u tot hopen kon brengen.

En, hèbt ge die hoop, ge zult er doorheen komen. Ge zult blijdschap in uw hart gevoelen. Zij zal u grote blijdschap geven. Zonder blijdschap kan een mens niet wezen; een zondaar is blij in de zonde, maar een kind God's in de hoop. "Verblijdt u in de hoop", staat in Romeinen. Ja, ge zult "roemen in de hoop der heerlijkheid". Zo gij die hoop bezit, ge zult heilig wezen, want een ieder, "die deze hoop heeft, reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is". De weg naar de heerlijkheid is heiligheid. De hoop op de Heere Jezus Christus gaat met de heiligheid onafscheidelijk samen.

OP ZIJN TIJD

Houd bij wankelmoedigheid vol en zeg met Job: "nochtans is de wortel der zaak in mij". Als het God's tijd is om tot u te komen, dan maakt Hij alle dingen schoon op Zijn tijd. Hij heeft een wel-aangename tijd om te helpen, een uur van genade. Hij zal helpen "te bekwamer tijd". Hij zal het op die tijd doen, waarop Hij het allermeest verheerlijkt wordt. Wees lijdzaam. Wacht. Wees "stil op het heil des Heeren". "Bezit uw zielen in uw lijdzaamheid".

In ieder geval, 't ga zo 't gaat, besluit van harte om het bij de Heere te houden, 't zij Hij u verordeelen of zaligen wil en zeg: "moet ik sterven, ik zal aan Uw voeten sterven; ik zal echter opzien, of Gij mij de scepter van Uw gunst zult reiken. Behaagt het U dit te doen, ik zal er U eeuwig voor danken".

Wie zulk een goed voornemen des harten heeft, zou die verloren gaan"? Zou die niet op Jezus hopen?

Wie in ootmoedige smeking voor de Heere neervalt en zegt : "wanneer zult Gij tot mij komen"?

Al ware het, dat het een gebed was van een, die overstelpt was, God zal het niet verachten. "Als mijn geest in mij overstelpt was, zo hebt Gij mijn pad gekend. Dit sprankje zal Jezus niet doven.

ACH, MIJN ZONDEN

Zou ik mogen hopen, dat ik God in Christus in mijn leven tot mijn deel gekregen heb of krijgen zal? Mag ik hopen? Och, arme, ik kan het niet. Ach, mijn zonden zijn zo vele, zo verscheiden, en die verhinderen mij in deze hoop. Wat heb ik gezondigd onder verzwarende omstandigheden! Tegen beter weten in; tegen mijn gemoed in; tegen de klopping van mijn hart in. Heere, ik deed het tegen zoveel licht in; tegen mijn voornemen in; tegen mijn tranen in. Ik zondigde tegen mijn eed in; tegen beloften in; tegen het verbond in. Ik zondigde tegen slagen in ; tegen zegeningen in; tegen mijn gevoelens van geestelijke overtuiging en opwekking in. Ik zondigde, Heere, onder alles wat Gij mij gaf; tegen zovele vermaningen in. Ik was beklemd en ik deed het tóch; tegen het aanbod van Uw genade in; tegen Uw liefde in. Ik weet niet, of er welhaast iemand mij gelijk is. Als ik mijn hart rechtuit spreek, denk ik, dat het er de rechtvaardigheid God's aan gelegen is mij anderen ten voorbeeld te straffen; de aarde zal haar mond openen om mij levend ter helle te doen zinken en men zal zeggen: dat is die zondaar overkomen anderen tot waarschuwing. Ligt er zulk een steen op uw hart? Is dit de reden van uw zwaarmoedigheid?

Ik wil uw en onze zonden niet verkleinen. Dat ware de weg om uw kwaad te meer te maken en onze ingang tot uw hart te hinderen. Ja, ik en gij, zulke zondaren zijn wij, elk scharlaken rood. We mogen noch moeten ze verkleinen, maar moeten zeggen: "wie kan zijn afdwalingen verstaan"? Maar, gelijk wij geen vrijheid hebben om de zonde te verkleinen, zo hebben wij ook geen vrijheid om de genade God's, die in Christus is, te verkleinen en om de waardij der verdiensten van Christus te verkleinen.

Wees zo verachtelijk als ge zijt, leg u naast de genade God's in Christus en naast de oneindige waardij van de verdiensten van Christus. Wat weegt dan zwaarder? Antwoord tussen God en uw hart: gelooft ge niet, dat, hoe groot uw zonden zijn, nochtans de oneindige betoning der genade groter is om ze uit te delgen? Gelooft ge niet, dat, hoe groot ze zijn, nochtans het rantsoen van Christus genoegzaam is om voor uw zonden te vol doen en God met u te verzoenen? Antwoord hierop tussen God en uw ziel.

Hebt ge in de Schrift niet van uws gelijken gelezen, ja van die u overtroffen in gruwelijke, lelijke zonden? Van dezulken, waar gij in goddeloosheid niet bij haalt en wie God nochtans in Zijn Zoon genadig vergeven heeft? Zijn er ooit groter zondaren in de wereld geweest dan Adam en zijn vrouw, die naar het Beeld God's geschapen waren, die volop hadden, in alles heerlijk en schoon en evenwel moedwillig zichzelf van die gaven hebben beroofd door uitwendige verzoeking des duivels?

Toen zij gevallen waren en zij zich vernederd hadden, heeft God hen niet verkwikt met de genade in Christus? Heeft Hij hen niet zalig gemaakt? Hoe komt het u voor, dat God aan Kain Zijn genade aanbood, zo hij zich vernederen wilde? Hoe komt het u voor, dat God aan Manasse Zijn genade niet alleen aanbood, maar gaf? Wat dunkt u van de ontuchtigen en tollenaars, van de zondares en de moordenaar ten tijde van Christus? Wie zullen wij uit het Woord nog meer ophalen, aan wie God Zijn genade gegeven heeft? Paulus gewaagt van echtbrekers, afgodendienaren en anderen meer en zegt dan: "dit waart gij eertijds sommigen, maar gij zijt afgewassen; maar gij zijt geheiligd; maar gij zijt gerechtvaardigd in de naam des Heeren Jezus en door de Geest onzes God's".

MAAR NEEN, DAAR IS VERGEVING

Belooft de grote God niet aan allen, die met angst en in berouw voor Hem neervallen, Zijn genade? Toen zij tot Hem wederkeerden, heeft Hij hun niet vergeven? Is dit niet de belofte God's, al hebt gij het trouwverbond zeer gebroken: "keert nochtans weder". "Keer weder, keer weder, o Sulammith, keer weder, keer weder". Als een kind van God komt en zegt: ik kan het niet uithouden, voor ik mijn misdaden beleden en betreurd heb en voor ze in Christus geboet zijn en door Uw Geest gebeterd, dan zegt God tot hen, die zo komen: "Ik zal uw afkeringen genezen".

Zo nu een gekrookt riet zou zeggen: "dat is mooi de voet tot zonde geven; dat is wel zeer de ingebeelde vromen naar de mond gesproken; dat is de ingebeelde vromen en vromen, die geestelijk in verval leven, een mooi kussen onder de ellebogen gelegd; dat maakt fraai, dat ze in zorgeloosheid wegzinken, dan misduidt ge mijn woorden zeer. Verre, verre is het van ons een ingebeelde vrome of een zorgeloze in zijn staat te stijven. Verre, verre is het van ons een ware vrome zorgeloos te maken. Neen, neen, tegen een ingebeelden vrome en een goddeloze zouden wij heel andere taal spreken.

Maar tot het gekrookte riet moeten wij zo spreken. Zij zijn het om wier wille zulks geschreven is. Zij alleen hebben deel en lot aan het woord: "alzo spreekt de Hoge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont en wiens naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige en bij die, die van een verbrijzelde en nederige geest is, opdat Ik levend make de geest der nederigen en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden; want Ik zal niet eeuwiglijk twisten en Ik zal niet geduriglijk verbolgen zijn".

Zie, hoe de Hoge en Verhevene spreekt en met welk oogmerk, n.l. om de nederigen te troosten en bij hen te wonen en de verslagenen op te helpen. "Ik ben gekomen", zegt de Heere Jezus, "om de treurigen te troosten, om hun te geven sieraad voor as; komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en beladen zijt en Ik zal u ruste geven voor uw ziel". Wordt het Woord u niet te machtig en te sterk? Moet gij niet zeggen: "ach, Heere, ik kan er mij niet tegen verzetten, Gij beweegt mij bijna mijn zwaarmoedigheid te laten varen"?

Wat doet het neergebogen hart? Geeft het de vijand gewonnen? Gaat het uitvluchten maken en zo al den troost, die hem van God's wege wordt toegediend, krachteloos make?

Neen, het slaat een heel andere weg in. Het slaat de blik naar binnen en doet daar twee dinge: 't gaat zien waarom God zo met hem handelt en waarom het zo geslingerd is. "Ik overlegde in mijn hart, ik onderzocht des nachts op mijn leger". Jeremia spreekt: "laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken".

Het vrome hart, zulk een onderzoek ingesteld hebbende, geeft het laatste examen over aan God en zegt, "stel mij op de proef en onderzoek Gij mij, Heere. Zo ik ergens verkeerd in ga, ontdek het mij; is er een schadelijke weg bij mij, leid mij op den eeuwigten weg en breng mij weder terecht".

Door zulk een neerbuiging der ziele geeft hij, na alles onderzocht te hebben, te kennen, dat hij meer reden had om te hopen dan om zo neergebogen te zijn. Geef het in de hand des Heeren. Vertrouw, dat Hij u redden kan en zal. Als de menselijke reden om te hopen ontbreekt, dan ontbreekt de Goddelijke en de Schriftuurlijke reden nog niet. 't Is een wonderlijk verhaal, dat ge leest van Christus' apostelen: zij waren met Hem in 't schip. De winden verhieven zich. De wateren kwamen zo hoog, dat ze dachten te vergaan. Maar de Heere, wetende, dat de Schriftuurlijke reden tot hopen niet ontbrak, zeide: waarom stelt ge u dus aan? Al ontbreken de menselijke, de Goddelijke redenen ontbreken niet. En Hij gebod den wateren, dat ze stil zouden wezen. Petrus zeide op het water wel: "Heere, ik zink"! Doch de Heere sprak: "zijn er al geen menselijke redenen om te hopen, er zijn Goddelijke! Ik gebied u, kom tot Mij". Waarom hoopt ge dan niet op de naam van de Heere Jezus? Op uzelf moogt ge niet hopen, op uw deugden of op uw geestelijke ervaringen niet. Maar op Zijn Naam.

KEN U ZELF

Paulus wekt in zijn tweede brief aan de Korinthiërs op tot zelfonderzoek en vraagt dan bewogen: "of kent gij uzelf niet"? Hij wil daarmee zeggen: waar moet ik u voor aanzien, voor onkundigen of kent gij uzelf? 't Is als ongehoord, dat een mens onkundig ten aanzien van zichzelf zou zijn, terwijl hij zoveel wil weten aangaande andere dingen en met Salomo de weg zou willen weten van een slang op een rots en van een arend in de lucht. De mensen willen alles weten. Ze zouden de hoogte der hemelen, de diepte der zee en de breedte der aarde willen weten, dingen waar ze nooit bij kunnen.

Maar hoe ongehoord is het vreemd ten aanzien van zichzelf te zijn, eigen hart en staat niet te kennen. Het moest immers waar zijn, dat niemand beter weet wat in de mens is dan de geest des mensen, die in hem is. Welk een ongehoord kwaad is het, dat men veel van andere mensen weet en zichzelf 't minst kent. Men moet van ieder bijna zeggen, dat zij de kennis van zichzelf niet hebben. "Gij zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geens dings gebrek en gij weet niet, dat gij ellendig zijt en jammerlijk en arm en blind en naakt". De Heere Jezus stond eens voor Jeruzalem met tranen in Zijn ogen en zeide: "och, of gij wist en bekendet, ook nog in dezen uwen dag, wat tot uwen vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uwe ogen", en in Johannes zegt een groep mensen tot de Zaligmaker: "zijn wij ook blind? Waar ziet Gij ons voor aan; wij zijn geleerde, bestudeerde personen". De Heere Jezus zeide: "och, of gij blind waart! indien gij blind waart, dan zoudt gij welhaast tot kennis van uzelf komen".

Zulk een kwaad behoort er niet te zijn.

Men moet zichzelf kennen. Het heidense volk zette het als opschrift op hun tempels. Op de tempel van Apollo stond: ken u zelf. God wilde, dat de Joden op hun poorten en huizen Zijn Wet zouden schrijven. De christenen hebben op hun kerken ook hun opschriften. Daar hebt ge het fraaie opschrift: "Bewaar uw voet, als gij ten Huize God's ingaat"; op een andere Kerk: "Mijn Huis zal een Huis des gebeds genaamd worden; op een derde: "Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten dergenen, die den vrede doen horen, die een goede boodschap brengen van het goede". Deze opschriften zijn te prijzen, ook het heidense: ken u zelf.

Eens kwam er een ander aan de goden vragen, welke weg hij moest inslaan om tot eeuwig geluk te geraken. De goden antwoordden hem zichtelven te kennen. Daar ontsloegen zij niemand van, rijk noch arm; daar drongen ze zeer op aan. Nu komt God's Woord en dat zegt óók: "kent gij uzelf niet"? Als gij, na de zondeval, uzelf kennen zult, dan moet ge hiermede beginnen, of gij in de staat der natuur of in de staat der genade zijt.

DE TIJD DER BEKERING

De gelovigen worden gesteld in de gemeenschap met den drieënige God.

Al wat Hij in Zijn genade aan Zijn kinderen doet, het is voor hen, "opdat gij gemeenschap met ons hebt en deze onze gemeenschap ook zijt met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus".

Aan de Heilige drieënige God krijgen zij gemeenschap, d. i. aan de verzoening tussen God en hen; aan het geestelijke leven; aan het geloof in de Heere Jezus en aan Zijn gerechtigheid; aan de Heilige Geest hebben zij deel, aan Zijn werkingen, vrede blijdschap. Hij geleidt, ondersteunt en bewaart hen. Hij geeft de voorsmaak van het eeuwige geluk en daarna neemt Hij hen in heerlijkheid op. "Hij heeft ons getrokken uit de macht der duisternis en overgezet in het Koninkrijk van den Zoon Zijner liefde. Ik leef, doch niet meer ik, Christus leeft in mij. Het leven is mij Christus en het sterven gewin".

Dat is de staat, waarin zij zijn gesteld.

Dit geschiedt op een bepaalde stonde in 's mensen leven. Elke christen moet in de gang van zijn leven het gebeuren vinden, dat hij werd overgebracht uit de natuurstaat in de genadestaat, 't loopt van uw levensbegin tot uw zeventigste of tachtigste jaar. Stond gij in de natuur en ging ge in de genade over? Sommigen zouden hiervoor welhaast zeventig of tachtig jaren kunnen stellen.

Van welk jaar zoudt gij beginnen te rekenen van dat gij overgebracht zijt? Zoek al de tijden van uw leven door, in alle uren. In alle uren der jaren doet God zulk een werk der overbrenging. Hij doet het bij de een als kind terstond bij de geboorte. Hij legt de genade bij het beeld des duivels en dat tonen, ze in het opgroeien. Zie het aan Timotheüs. God doet het soms aan een knaap, gelijk gezien kunt aan den zoon van Jerobeam, nog maar twaalf of veertien jaar oud. Hij doet het aan mensen, die reeds in een beroep zijn, als ze mannen worden, als ze oud worden. Abraham was vijf en zeventig jaren oud. God doet het ook wel, als Hij hun het laatste bed in hun leven gaat spreiden, waar ze op gaan liggen om nooit meer op te staan, maar zelden, heel zelden. Zie nu in uw eigen hart.

't Moet in een zeker tijdvak van uw leven gebeurd zijn die uittrekking uit de natuur en dat overgaan en overbrengen in de genadestaat. Hoeveel levenstijdperken zijt ge al door? Waar vindt ge de overzetting bij u? In uw kindsheid, in uw jongelingstijd, in uw manlijke jaren, of toen ge oud geworden waart?

DE WIJZE DER BEKERING

Als God iemand verandert, dan doet Hij dit niet bij ieder op dezelfde wijze. Meent ge, dat ieder op een en dezelfde wijze uit den natuurstaat in den genadestaat komt? Neen, dat geschiedt op verscheidene wijzen. Bij de een gaat dit hard toe. 't Is een barre noordenwind die waait. Bij de ander gaat het zacht toe. 't Is als het suizen van een zachte stilte, een lieflijke zuidenwind, die hen bewaait. De een wordt als voorbij en door de hel gesleept. De ander wordt als voorbij en door de hemel geleid. De een geschiedt het met vele verschrikkingen en vervaarnissen. De ander met veel vrijmoedigheid en blijdschap.

De Heere is vrij in Zijn doen. De een staat daar als de gevangenebewaarder met een zwaard op zijn hart en 't gaat hem als Paulus, die drie dagen en nachten niet at noch dronk. De ander reist, gelijk de kamerling, zijn weg met blijdschap. De een krijgt het na veel zoeken en de ander, die het niet gedacht had, ineens. Op de eersten Pinksterdag kwam het schielijk. Zij hadden, toen ze op die dag 's morgens uit hun huis gingen, niet gedacht, dat zij die dag zulk een grote verandering zouden doorleven. De ander krijgt het na veel schreien en zoeken. Anderen komen over zonder veel droefheid of blijdschap, zij leven onder de bediening van het Evangelie; hun hart is gehecht aan de genademiddelen; zij zijn het er mee eens en zij worden aldus stil overgebracht zonder veel verwisseling van geestelijke gestalten.

Dit scheen het geluk van de discipelen in Beréa: zij gingen het Woord naarstig onderzoeken en God bracht hen over zonder veel droefheid of blijdschap.

In dit doen aanschouwen wij God's voorzienigheid. Welk een leiding der voorzienigheid bij Manasse! Koning zijnde was hij goddeloos. En in de gevangenis verootmoedigde hij zich voor de Heere. Hij bad en God liet zich van hem verbidden. Wat een voorzienigheid was het met de Samaritaanse vrouw! Zij wist niet van een genadestaat, toen ze water kwam putten. Daar ontmoet zij bij de put een vermoeid man. Die spreekt haar aan. Die gaat naar aanleiding van dat water spreken over het water des levens en daar ontvangt ook zij genade. Wat een voorzienigheid was het in Zacheüs! Wist hij van een genadestaat? De man is nieuwsgierig. Zijn nieuwsgierigheid wordt voldaan door de beschikking God's. Daar is een boom, waar hij in klimt, terwijl de Heere Jezus voorbijgaat en hij hing tussen de takken. Zie, die tijd was voor hem de tijd der minne. De Heere sprak hem aan. Daar geraakte hij in den genadestaat. Wat was het een voorzienigheid met de gevangenebewaarder! Twee gevangenen moesten in de kerker het middel zijn tot zijn verandering. Wat was het een voorzienigheid met Onésimus! Bij zijn vrome meester deugt hij niet. Hij loopt weg. Na het begaan van de misdaad wordt het hem zo bang, zo gejaagd.

Hij komt terecht bij Paulus. Onder diens bediening treft God hem in het hart. Augustinus hoorde, te Milaan voorbij de kerk gaande, zingen. Dit was de eerste ontroering, die hij kreeg. In zijn tuin wandelende, een wereldse jongeman zijnde, hoorde hij een stem: tolle, lege (d. i. neem op en lees). Hij nam den Bijbel op en las Romeinen. Toen kreeg hij doorbrekende genade. God zegt: als gij in uw vergadering gekomen zijt, ziet toe, dat ge zó geestelijk zijt, dat ze op hun aangezicht moeten vallen en zeggen: waarlijk, God is aan deze plaats. Nu, de graaf van Sternberg kwam met een stok in zijn hand om zijn vrouw uit de samenkomst der christenen te halen. Toen hij de deur opentrok zag hij zulk een glans op de vergadering liggen, dat hij bijkans zou zijn neergevallen. Hij werd als een worm. Ook hij werd bekeerd. Iunius dacht - met zijn atheïstische gedachten: laat ik toch eens iets lezen. Hij wist niets bijzonders te doen en sloeg Johannes I op. Hij las: "In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God". Daar begon het werk der genade. Dit is de staat der genade. Op al zulke wijzen verandert God de staat, het hart, de daden van de mens. Zij kunnen zeggen: "ik ben niet meer zoals ik voorheen was in mijn hart, geestelijken staat en geestelijken toestand. Ge kunt uit mijn daden oordelen, of het zo is".

DAG EN URE DER BEKERING

Moet ieder mens de tijd, de wijze en de plaats van zijn ziels-verandering weten?

Er is drieërlei slag van mensen. De eerste zijn dezulken, die van der jeugd af veranderd zijn. Hun is het onmogelijk het te weten of te zeggen, hun n.l. die het van der jeugd af van God gekregen hebben. Een tweede groep zijn zij, die zeer braaf zijn opgevoed, van een zacht, meegaand gemoed zijn, en die niet veel strijd, angst of wisseling van gedachte ondervonden hebben. Aldus kwamen zij zeer stil over tot het geloof. Men moet hen daar ook niet op doen antwoorden, maar hun slechts levendig het hart ervoor openen, dat zij veranderd zijn, zonder te staan op tijd of plaats wanneer.

Maar wanneer een mens twintig, dertig, veertig jaren oud werd en door God in het hart gegrepen is, zo iemand moeten wij de vraag van tijd en het hoe der bekering voorleggen. Die kan er op antwoorden.

De apostel Paulus heugde de zielsverandering. Hij wist plaats, tijd en wijze. Hij durfde het tot koning Agrippa en stadhouder Festus zeggen: daar en zó is het geschied. De drieduizend verslagenen van hart op die zalige eerste Pinksterdag wisten 't ook. En de ontroerde gevangenbewaarder zeide: die nacht zal ik mijn leven lang niet vergeten. Zo ook vergat Zacharias nooit de dag, toen hij in de takken hing en de Heere zei "kom af; heden is dezen huize zaligheid geschied".

Doch er is zoveel schijn zonder zijn; mondchristenen; tijdgeloof. Het huis wordt met bezemen gekeerd en schoongemaakt; men loopt zo goed en begint met de Geest. Maar er is zoveel schijn. De oprechte klaagt: ik ben zo benauwd. De dwaze maagden hadden óók lampen.

Men kan zo dicht bij komen. En de ware zielsverandering heeft zo zelden plaats. 't Zijn er zo weinigen. Zou dan juist aan mij barmhartigheid geschied zijn? Als ik de gehele stad, de Kerk, de Gemeente, de gezelschappen, de gezinnen bezie, hoe weinige ware vromen zoude ik vinden! Een klein jongskens zou ze kunnen opschrijven. 't Is hier en daar een mens in een gehele stad, of markt of kerk vol volk. Wat al kaf! Hoe weinig koren!

De zaak der zielsverandering is zo groot en ik ben haar zo onwaardig. Ze is zo groot en wonderlijk; zou ik van eeuwigheid af uitverkoren zijn; van de Vader aan de Heere Jezus Christus gegeven zij; veranderd zijn door de Heiligen Geest? Hoe durf ik dit op mijzelf toe te passen en mij onder de kinderen rekenen? Ik ben het niet waardig, de grootste der zondaren. En 't is oo moeilijk doorgrondbaar, wijl God in de leiding, die Hij met mij en anderen houdt, niet éénerlei weg en wijze houdt. De een verandert Hij langzamer. De ander sneller. De een harder. De ander zachter. De een is vol angst, zodat hij het uit moet schreeuwen. De ander weet van geen angst. De een leidt hij als voorbij de hel. In de ander daalt de hemel meteen in het hart. De een eigent zich de genade gemakkelijk toe. De ander zegt: ik durf het niet; ik ben immers niet in zulke angsten en bittere beroerten geweest als ik in anderen zie. En zo gaat iemand jaar en dag weifelen. En de booze laat de gelovigen niet ongemoeid. Hij loert op ze en zegt: weet gij wel, wat er allemaal in uw leven gebeurd is? Hij beredeneert het stuk listig en vurig; hij komt dikwijls met een gehele zee van tegenspraak tot hen. En God verbergt soms Zijn aangezicht. Hij slaat zulke vreemde wegen met hen in, dat ze vrezin er nog in te zullen blijven.

Het komt voor, dat God de Heere hen, die zeer goddeloos zijn geweest, juist aller zachtst behandelt. Hij vertroetelt ze, altemet. Een grote zondares smolt in liefde voor de Heere weg.

Met Mattheüs in het tolhuis was het dadelijk klaar. Dit komt, omdat er niet veel nodig is om dezulken van hun zonden te overtuigen. De verloren zoon kwam dadelijk naar voren. Als zo'n goddeloze in het hart gegrepen wordt, is hij zo genegen naar voren te komen. Hij, zegt de gehele waarheid; ja dikwijls zou hij nog meer zeggen dan men weten wil, zodat men moet vragen niet alles te zeggen. De geest zou bij zo iemand door al te overvloedige droefheid verslonden worden, als het volle gewicht van al z'n zonden op zijn hart kwam. Hij zou 't niet kunnen dragen. Een schuld tot aan de hemel, zó groot! En daarom handelt God dan aldus, opdat Hij de geesten, die Hij gemaakt heeft, niet zou overstelpen. Ook, opdat de duivel geen overmacht over hen zou hebben, want werd de goddeloze geen geestelijke verkwikking toebediend, dan zou de vijand zeggen: "vloek God en sterf". Scheidt u van zulk goddeloos volk af! Daarom wilde Paulus, dat zulk een bedroefde zacht zou behandeld worden en daarom ook is het, dat juist de zeer goddeloze bij zijn bekering niet veel benauwdheid voelt.

DE SCHAT MIJN DEEL

De Heere Jezus Christus zei: "het Koninkrijk der hemelen is gelijk een schat in de akker verborgen, welke een mens gevonden hebbende verborg; en van blijdschap daarover gaat hij henen en verkoopt al wat hij heeft en koopt dien akker". Zo gaat het in de Kerk ook toe. Ook daar gaat het gelijk als een mens, die uit werken is op een akker. Hij vindt een kostbaren schat. Hij kan die schat niet houden. Hij gaat heen en verbergt hem. En dat maalt door zijn gedachten. Ach, had ik die schat, denkt hij, ik zou er alles voor willen geven wat ik in de wereld heb. Ik moet gaan zien, dat ik hem op mijn naam krijg.

Precies zo gaat het met een christen. Ook hij komt op de akker onder de bediening van het Woord. Daar is de Heere lankmoedig over hem. Hij verdraagt hem, de een tien, de ander twintig, dertig of veertig jaar, al naar het Hem behaagt. Daar komt zo'n mens onder het gehoor, onder de bediening van het genade-verbond en waar de Sacramenten gebruikt worden. Daar is hij bezig met horen, lezen, onderzoeken, gelijk een arbeider met graven en verdiepen. Die arbeider, daar op die akker bezig met graven, had er geen gedachte van, dat hij een schat zou vinden in die akker.

De natuurlijke mens óók niet. Ik zal, zo denkt hij, daar geen schat vinden; wat, zou ik in die onaanzienlijke dingen een schat vinden, onder lezen, horen, onderzoeken? Maar wat doet de genadige God in Zijn Kerk? Daar komt God. Hij doet onder die dingen een schat zien: de genade God's in Christus, de geestelijke gaven, het Evangelie der genade, de genadestaat, waar de staat der heerlijkheid op volgen zal.

Wat voor schat is dat? zegt zo iemand. 't Is een grote schat; 't is een goede schat. Die alleen is goed. 't Is een schat, die een bekommerd hart alleen en geheel kan vervullen. Als alles ontbreekt dan hebben dezulken, die deze schat hebben, in tijd van nood nog een goed, dat ze aan kunnen spreken. 't Is een schat, die nog bij blijft als zij uit al hun andere goed moeten.

Ze zien die schat. Wat doen ze als God hem hun openbaart? Ze verbergen hem. Ach, zeggen ze, ik zal er niet over spreken. Ik wil het niet weten. Ze kroppen het eerst op. Ik zal het liever loochenen, zeggen ze. Maar al komt het er niet uit, ze hebben den schat toch gezien. Ze doen als die man op de akker. Ook die zegt: hoe krijg ik hem op mijn naam? Zo zeggen de vindere van de geestelijken schat: ik ben er ziek van; ik wil hem niet missen, of ik ga verloren. Ik zou gelukkiger zijn, zo ik die schat had dan wanneer ik heel de wereld had. 't Is het beste deel. Mijn hart zit er in.

Nu gaan ze alles verkopen wat ze hebben: zichzelf, eigen deugden, inbeeldingen, zondig leven, verdiensten, het hele eigen zelf. Ik houd met mijzelf op, zegt zulk een, dat is weg; dat is gedaan; ik hoop daarmee af te doen. Ik heb maar in mijzelf geleefd, maar daar ga ik uit weg. Waarom heb ik mijn geld uitgegeven voor hetgeen geen brood is? Hij verkoopt hetgeen uitgediend heeft.

En dan? Ik wou, dat ik die schat had. Ik moèt hem hebben, het koste wat het kosten wil. Hij doet er een bod op aan de troon der genade in de eenzaamheid en de stilte: Heere, moet ik er mijn naam voor geven? Mijn goed? Mijn bloed? ik wil het doen. Ik bied al wat ik bezit; al moest ik er schade en schande om ondergaan, ik wil wel. Dit niet alleen, maar mijn Heere, al begon ik nu te denken, dat ik er iets van had en al begon ik een weinig te hopen, dan kan dit mij toch niet geruststellen. Ik wil het op mijn naam gebracht hebben. Ik wil verzekerd zijn. Zeg toch tot mijn ziel: "Ik ben uw heil".

Doe mij smaken de zekerheid van mijn zaligheid door Uw genade. Breng het op mijn naam.

Dan, na een teer zelfonderzoek, na aanhoudend worstelen, schreien en bidden krijgen zij het er op. Dan zijn zij tevreden, voldaan.

Ze roepen het uit: door de genade God's ben ik wat ik ben en Zijn genade, die Hij aan mij bewezen heeft, is niet zonder vrucht geweest". Zie, zó gaat het in de Kerk. Als ze dát hebben, zeggen zij, nu kan ik hopen, dat de Heere mij voor eeuwig terecht zal brengen.

WARE GENADE EN SCHIJN-GENADE

Van de mensen, die niet in de staat der genade zijn, spreekt de een luchtiger, de ander bedachtzamer. Maar wanneer de schijn genade zozeer gelijkt op de ware genade, hoe kom ik er dan mee uit?

Hoe kan men de ene genade van de andere onderscheiden Waar ook slechts een korrel ware genade in het hart viel, daar vindt men de grootste oprechtheid. Daar is men een vijand van geveinsdheid. Er is geen bedrog in hun geest. Doch, waar schijn genade is, daar is men een vriend van onoprechtheid en heeft men zulke slinkse inzichten en beweegredenen in het betrachten van al zijn plichten en deugden.

De mens met ware genade in het hart is zo klein in zichzelf. Hij zegt: "Heere, ik heb niets". Hij heeft zulke kleine gedachten over zichzelf, over de hem bewezen genade en bekwaamheden. Waar slechts schijn genade is kan men 't niet uitstaan, dat men de ander in iets verkleint. Waar ook nog zo kleine genade is, zegt men: "ach, Heere, mijn zondig hart, mijn hart doet mij de meeste pijn".

Waar het slechts schijn is, kent men geen pijn in 't harte. Daar moge men pijnen kennen overal, maar die in 't harte kent men nièt.

Ware genade is aan zoveel verandering onderhevig, zoveel verwisseling van geestelijke gestalte. Hoe dikwijls is men anders gestemd. Men vindt dezulken haast nooit hetzelfde. De schijn genade is altijd hetzelfde, als een steen, altijd in staat om te bidden. Ware genade stelt het minste korreltje genade zo hoog. Ziet men 't in een ander, dan heeft men die lief en wil men er één lot mee ondergaan.

De schijn genade zou de ware wel willen vervolgen en bespotten.

Hoe dicht kan het een bij het ander komen en hoe moeilijk is het ze te onderscheiden. Hoe dikwijls komt een begenadigde voor God en zegt: is het wel het ware geestelijke werk in mij? Zal het niet weer verdwijnen zal ik niet nog tot oneer van God worden? De anderen echter stellen het eens voor al vast, dat het ware geestelijke werk in hen is, al moesten zij het zichzelf opdringen. Waar het geestelijke werk waar is, bidt men: "o Heere, toets mij". Men vraagt aan anderen, of het wel waar zou zijn van binnen? Men vraagt zichzelf: wat zegt ge over uzelf; bemint ge een ziels-onderzoekende bediening van het Evangelie? Waar het schijn is, schuwt men die. Daar heeft men liever een prediking, waar men gemakkelijk onder kan zitten, waar geen zonden aangeroerd worden, waar over het hoofd heen gepredikt wordt, waar geen toetsing der ziel gesteld wordt. Komt men onwetend of onbedacht onder een ziels-ontdekkende prediking, dan wringt men zichzelf in duizend bochten. Men durft niet luisteren. Men zet zich tot slapen. Men veracht zulk een prediking en veracht het stellen van kenmerken van het ware geestelijke leven.

Als het ware genade is zegt men dikwijls voor God: "zeg Gij het mij, is het nièt goed met mij gesteld? Ontdek het mij, hoe eer hoe liever. Is er genade in mij, doe het mij zien tot Uw eer. Maar is het niet aldus, geef het mij, ik zeg niet: nóg niet, doch, hoe eer hoe liever".

In welken spiegel vindt u uzelf terug ? Lieg niet. Mensen, wie het maar los op de lippen ligt, kunt ge het langer uithouden? En gij, die er om geslingerd zijt en denkt, dat de genadestaat u niet geldt en gij er niet in zijt, moest ge niet zeggen: ik herken mij beter in de spiegel van de ware begenadigden dan in de valse?

DE ONVERZEKERDE GELOVIGE

Kan iemand genade bezitten en toch zeggen: ik ben nièt in die staat?

Ja. De bewijzen liggen overal in het Woord. Zijn het overwegend verzekerden aangaande hun geloof eif onverzekerden, die de Heilige Schrift vermeldt? Zijn het niet meest zoekenden, klagenden, kermenden, biddenden óf wèl-verzekerden? "Ach, zegt in het Hooglied de Bruid, ik mis Hem". Dan ook: God geeft zich zoveel zorg om aan de Zijnen hun genadestaat wel onderscheiden duidelijk te maken.

In de genade te zijn, is een grote weldaad; maar dit te wéten, is een nog grotere weldaad. Als nu God onderscheid maakt tussen het hébben van genade en het wéten, dat men haar heeft, dan volgt hieruit, dat er mensen moeten zijn, die genade hebben en het toch nièt weten.

Paulus zegt: "Hij heeft ons niet gegeven de geest der dienstbaarheid wederom tot vreze, maar den geest der aanneming tot kinderen" - en dan kwam de Geest, die met hun geest getuigde, dat ze kinderen God's waren".

Eerst schenkt God hun iets en dan doet Hij hun zien de dingen, die van Hem geschonken zijn. "Nadat gij geloofd hebt, zijt gij verzegeld met den Heiligen Geest der belofte".

Let voorts op de beloften God's. Schenkt Hij deze het meest aan geloofsverzekerden? Neen, aan verbrijzelden, die het niet langer kunnen uithouden; aan zwakke schapen, die de Herder niet kunnen volgen. Voor dezulken liggen de beloften er.

't Is opmerkelijk, dat in Mattheüs niet één belofte aan de geloofsverzekerden wordt gedaan. 't Is alles voor de in zichzelf kleinen. "Ik zal Mijn hand wenden tot de kleinen. Ik zal de lammeren in Mijn armen vergaderen en in Mijn schoot drage; de zogenden zal Ik zachtken leiden".

De ganse Schrift door wordt ons geleerd onszelf op de proef te stellen. "Onderzoekt uzelf; beproeft uzelf". Ware men altijd verzekerd van z'n genade, dan ware het niet nodig zichzelf te beproeven. "Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken".

Men kan z'n leven lang zichzelf onderzocht en op de proef gesteld hebben en nog klagen: "ach, God, doe het mij wéten. Onderzoek Gij mij, Heere, beproef mij. Neem mij in Uw hand. Ontdek aan mij, of er een schadelijke weg in mij is. o God, wees Gij mijn getuige. Is er een hoek, waar ik wegschuil voor U, leg dien voor mij open".

De klachten in de Schrift gewagen hiervan. "Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar. Mijn sterkte is vergaan en mijn hoop van den Heere. Gij brandt tegen mijn gebed. Ik roep, maar Gij antwoordt niet". Misschien komt in uw gedachten op: geldt dit óók voor het Nieuwe Testament? De Heere Jezus zeide: "de bruiloftskinderen" treuren ook wel. Ze mogen zo blij zijn als ze willen. Maar ze raken ook wel in verval, in geestelijke verachting onder menigvuldig kruis en zwaarigheid, onder verbergíng van God's aangezicht. Ze zien dan geen licht en treuren.

De grote Paulus zegt wel soms twijfelmoedig te zijn en dat is de man, die tot in de derden hemel was opgetrokken geweest. Maar toch, mismoedig is hij niet. Wel verlaten en twijfelmoedig. Niet mismoedig. Hoe opgekropt was Petrus, toen hij langs de straten van Jeruzalem ging, de stad uit! Opgekropt van droefheid. Daarom vindt u in Mattheüs al de zaligsprekingen tot dezulken. Erkent ge nu niet, dat een mens genade kan hebben, en het niet geloven?

De aanleidingen hiertoe zijn de volgende: de genade kan hun zó groot toelijken vergeleken met hun eigen kleinheid. Ze zeggen dan: "ik kan geen genade hebben, tenzij ik een uitverkorene ben. Ik moet in de Raad des vredes opgenomen zijn, waar de drieënige God met mij zich bezig moet gehouden hebben. De Zoon van God zou voor mij gestorven moeten zijn. De Geest zou het alles op mij moeten toepassen en in mij werken. Zou ik mij daarop laten voorstaan, ik geheel onwaardige, die door de zonde een scharlakenrode ziel heb? Er is een hoogte van verdorvenheid in mij. De kennis ervan gaat mij te boven. En zou ik genade hebben? Dat gaat boven alle rede en bevattíng. Ik wil liever met Petrus zeggen: ga uit van mij, Heere, want ik ben een zondig mens; en met Jesaja: ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben; ik heb den Heere der heirscharen gezien".

Ook kan het aldus gaan, dat God in de genade zulke wonderlijke wegen met hen inslaat, dat ze moeten zeggen: is dat overeenkomstig de genadestaat? Dit is een weg, die er tegenin gaat. Is dat naar de hemel gaan, door zulke wonderlijke wegen? Ze zijn dikwijls de armsten naar het lichaam, de donkersten naar de ziel, de meest bekommerden naar beide. 't Gaat hun als Israél. Dat zeide: is dit de weg naar Kanaán; de vijand slaat ons; wij hebben met pestziekte te worstelen; 't is hier om allen in het graf te komen. Of als Naáman de Syriër. Die dacht, dat de profeet naar buiten zou zijn gekomen om zijn hand over de plaag der melaatsheid te strijken en de naam van zijn God aan te roepen; ik dacht, dat hij God ernstig voor mij zou gebeden hebben. Maar in plaats hiervan kwam hij zelf niet voor de dag. Hij liet mij door zijn knecht zeggen: ga en was u in het water van de Jordaan. Toen ging Naáman gemelijk weg. Zo nu gaat het de vrome ook. "Mijn voeten waren bijna uitgeweken. Mijne treden waren bijkans uitgeschoten". Is dat de weg naar den hemel? Dat scheen te wonderlijk. Ik meende, zo zegt men dan, dat, als ik genade heb, ik dan licht zou hebben, dat ik alle dag de zonde onder de voet zou krijgen, dat ik heilig zou leven. De Heere leert hun: "Mijn gedachten zijn niet uw gedachten en Mijn wegen zijn niet uwe wegen; want zo hoog de hemel is boven de aarde, zijn Mijne wegen boven uwe wegen".

't Is geen wonder, dat iemand, die genade heeft, het ontkent.

De begenadigden hebben dikwijls zulk een klein besef van God's wegen en van hun geloofsbestaan.

De Heere Jezus moest zeggen: o onverstandigen en tragen van hart, ben ik zo lange tijd bij u geweest en hebt gij noch Mij noch Mijn Vader gekend? Ze zijn als de jonge Samuel: de jongeling kende de stem van de Heere nog niet.

Hij, die genade heeft, moet uit zich-zelven uitgaan en zichzelf verloochenen. En dat kan hij niet. Ach, de dwaze eigenliefde, die ze in hun hart hebben, verhindert, dat zij zich niet stil aan God geven met verzaking van alles wat buiten Hem is.

Ook kan er gebrek aan zelfonderzoek zijn. Hebt ge uzelf onderzocht? Hoe bevond ge het? Gaan er u soms niet maanden voorbij, dat ge u in de binnenkamer niet bezint op de genadestaat om te bezien, of gij daar in zij? En onderzocht ge u dan al, gesteld het zelfonderzoek verkeerd in. Ge ging iemand, die klein is in de genade naast een grote stellen en zeyd: als ik de grote genade mis, dan heb ik óók geen kleine. Wist ge dan niet, dat er in Christus zowel kinderen, zuigelingen, zijn als jongemannen, mannen en vaders?

Of weer, ge maakt u een verkeerd begrip over de genade en meent, dat niemand genade kan hebben, tenzij hij er verzekerd van is.

Maar genade hebben en van genade verzekerd zijn, is immers onderscheiden!

Ge meent: als ge genade zou hebben, dat ge dan zoveel blijdschap zou hebben, verzekerdheid des geloofs, grote geestelijke bevinding, en gij moet in werkelijkheid uw genade gaan bewijzen uit de vruchten ervan en zo hebt ge geen moed en zegt: als ik mijn geloof moet aantonen uit mijn goede werken, mijn goede werken zijn zo klein, dat ze niet bezienswaardig zijn. De beste zijn als een bezoedeld kleed. De gelovigen zijn dikwijls in een uitermate groten strijd. Ze krijgen vuistslagen van de duivel. Hij zift hen. Tot Petrus werd gesproken: "Simon, Simon, zie, de satan heeft zeer begeerd u te ziften als de tarwe". Dan gaat men zichzelf onderzoeken of men genade heeft.

't Is een kwade tijd als ge in geestelijk verval zijt; verborgen voor God's aangezicht; in strijd.

Ten slotte kan het ook de grote God behagen u geestelijk te laten vervallen zonder u de kracht te geven tot geloofsverzekerdheid.

David wist dit ook en smeekte er om: "doe mij vreugde en blijdschap horen; dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt. Geef mij weder de vreugde Uws heils en de vrijmoedige geest ondersteune mij". Izak zeyde: "mijn vader, ik zie het hout, het mes en het vuur; maar waar is het lam; dat zie ik niet". Zo gaat het; 't is gelijk een mens, die een brief schrijft. De kaars brandt. Het lak is er. De lakstempel is er. Maar hoe komt de brief toe? Vanzelf gaat dat niet. Er moet een hand komen, die het stempel op het lak drukt. Zo heeft men het werk der genade, doch er ontbreekt iets aan, dat is de verzegeling door God's Geest. Men mist dan de kracht om zich van zijn geloof verzekerd te houden.

Men is in de genadestaat en het kan toch duister zijn.

OUDE EN JONGE VROMEN

Kan een mens in geestelijke duisternis zijn, die dertig, veertig jaren in de genade is, die ver gekomen is in de heiligmaking en oud in de genade?

Ja. Zulken zijn dikwijls meer in het donker dan mensen, die jong zijn in de genade. 't Lijkt een raadsel: oud in de genade; ver in de heiligmaking en dan nog in het donker! De reden kan zijn, dat ge vele ouderen vindt, wier overgang tot het geestelijke leven hun niet zo klaarbewust is als die van jongeren, zodat zij niet zo overtuigd kunnen zeggen: deze mijn ziele was dood en zie, zij is levend geworden.

Er zijn ouden in het geloofsleven, die van der jeugd af genade ontvingen en daardoor weten zij niet te gewagen van een geestelijke verandering. Jongeren hebben dat dikwijls zo klaar en zo zichtbaar gekregen, dat ze er niet aan twifelen kunnen.

Ook kan het hieraan schorten, dat ouden dikwijls een zonde bedreven hebben voor hun bekering of tijdens de overgang en dat het Gode behaagt, terwijl zij in de genadestaat zijn, die zonde hun gedurig voor het oog te houden, zodat ze beginnen te zeggen, als ze aan de geloofsverzekerdheid toekomen: "dat hindert mij; zou ik genade hebben; zou God het mij gegeven hebben"? Zo vinden wij het bij Job. Hem kwamen de misdaden van zijn jonkheid in de gedachten. "Die doet Gij mij beërven". Van David vindt ge het ook: "Gedenk toch niet aan de zonden mijner jonkheid". Dit hindert dan om te besluiten, dat men begenadigd is. God stelt dan de oude zonden gedurig voor de geest.

Ook kunt ge een oud kind van God vinden, bij wie de genadestaat verbonden is met deze of gene zonde van zijn boze humeur; of met de zonde van overhaastheid of hovaardij of gierigheid. Dit behaagt God de Heere niet. Tot hun vernedering laat hij dezulken de geloofsverzekerdheid missen. Zij, die aan rechteroog, hand en voet vastzijn en die niet willen uitrukken of afkappen, zouden die van hun geestelijken staat verzekerd zijn? De zonde van hun verkeerde stemming, hoe dikwijls overvalt hun die!

Ook Paulus scheelde het daar aan. Ge zult nog opwerpen: maar zij, die niet alleen ver in de genade zijn, maar ook in de heiligmaking, zouden die niet innerlijk van de genade verzekerd zijn?

Ja, dat kan toch het geval zijn. Iemand kan zeer ver gevorderd zijn in ootmoed en zachtmoedigheid, gaarne vergevende en liefdevol zijn, en toch onverzekerd. Ze bezien de heiligmaking in haar wijde omvang en ontdekken, al hebben zij er iets van, hoe ver zij nog af zijn van 't geen ze moesten zijn.

Zou zo iemand verzekerd kunnen zijn? Paulus zegt: ik ben nog niet volmaakt. God de Heere wil aan oude christenen leren, dat de geloofsverzekerdheid Zijn werk is. Gij kunt dit aan uzelf niet geven; die eer houd ik Mij alleen voor, zegt God. Hij wil hen leren redeneren en onderzoeken. Hij wil hen klein houden en onderwijzen, hoe afhankelijk ze zijn van Hem en al de bewijzen Zijner goedheid en hen doen wachten met lijdzaamheid op het gewenste uur van troost, dat in God's raad bepaald is.

Daartegenover behaagt het Hem soms in Zijn vrijmacht aan jonge gelovigen meer geloofsverzekerdheid te geven dan aan ouden. Hij laat die in die jongeren invloeien tot verblijding, en niet zozeer tot heiligmaking. Zo'n jonge gelovige is dikwijls met zijn zielsverandering zo ingenomen. Ik kan niet twijfelen, zegt hij. Ik weet de dag, de ure, het eerste begin van dat nieuwe geestelijke leven. O mijn God, ik kan het niet loochenen. Zo'n jeugdige gelovige is nog onbedreven en heeft kleine kracht en zo voegt zich God naar de gang van het werk. Gelijk Jakob deed: hij zeide tot zijn broeder Ezau: mijn heer weet, dat ik kleine kinderen heb, zogende koeien, zwakke lammeren; zo men ze maar een dag afdreef, ze zouden sterven. Zo komt God ook en zegt: Mijn teder kind zou afgedreven worden. Hij beveiliget het en zegt, dat het later terecht zal komen.

Ook geeft Hij aan jonge gelovigen verzekerdheid des geloofs, omdat de duivel hen zo bevreesd maakt, dat het weer zal voorbijgaan en zij het niet zullen uithouden. En ten slotte laat de wereld de jonge gelovigen meer met vrede dan de oude, omdat de wereld een vrolijk christen wel kan verdragen, maar niet een heilig christen.

God kent een ieder. Of ge uzelf kent, weet God. Wees niet mismoedig. Waar het werk der genade in begonnen is, daar zal het ook voortgaan. En bovendien: houd uw hand toch aan het werk. Als ge met uw innerlijke beklemde van on-verzekerdheid in de hemel komt, welk een zalige vergissing zou dat blijken te zijn geweest! Ge had tijdens uw leven gezegd: ik ga ter helle; in uw sterven: ik ga naar den duivel, en nu komt ge in den hemel! God zegt: gij zijt Mijn. De hemel is voor u. Wat zult ge verwonderd staan, als ge u zo blijkt vergist te hebben. Wat zalig bedrog. Dan zult ge zeggen als Jakob tot Jozef: ik had niet gedacht u te zullen zien. Had ik ooit gedacht eeuwig gelukkig te zullen zijn?

Daarom bid ik u: houd toch geestelijk de hand aan het werk.

ZIELE-WELVAART

Dan vaart de ziel wel, als zij genade in God's ogen gevonden heeft; als de Geest der genade en der gebeden over haar is uitgestort; als zij kan bidden door de Geest van God.

Dan geeft Hij haar een blij, dat haar geestelijk werk in der waarheid is, wanneer zij gaat zeggen: ik geloof, dat Gij mij barmhartigheid bewezen hebt. Ik was dood en ik ben levend geworden.

Onder die inwerkingen des Geestes beginnen zij stille en gestadige geloofs-beoefeningen te krijgen. Zij richten zich niet zozeer en zijn niet meer voornamelijk zo gesteld op waarneming van hun wisselende zielsgesteldheid en kenmerken van het geestelijke leven dan wel hierop, dat zij in gemeenschap mogen komen met de Heere Jezus, zodat ze kunnen zeggen: "wij wandelen door geloof; de rechtvaardige zal door zijn geloof leven". Scheelt hun innerlijk iets, dan hebben zij dadelijk de toevlucht tot de Zone God's. Ze grijpen Zijn sterkte aan. Ze zoeken in Hem gevonden te worden.

Uw ziel vaart wèl, als zij geestelijken omgang met God gaat houden; als zij (gelijk Henoch en Noach) wandelt met Hem. Zij doet dan geen grote noch kleine dingen, of ze kent er de Heere in. Zij geeft Hem kennis van alles. Zij kan het niet verdragen, dat Hij ver af is. 't Is haar goed nabij God te wezen. Zij is dan geheel afhankelijk van Hem. Haar wil is met den wille God's verenigd.

Zij is samengesmolten, verenigd met de weg, die God met haar houdt. In genade neemt ze toe; in nederigheid; liefde; geloof; hoop; dankbaarheid. 't Wordt openbaar, dat zij groeit in de genade. "Die in het Huis des Heeren geplant zijn, hun zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes God's". Ze spreekt: o God, Gij vervult het zoete woord in mij, dat zij zullen toenemen als jonge runderen.

God spreekt dan tot de ziel: "Ik ben uw heil". Hij neemt haar afzonderlijk en zegt tot haar: zal Ik u een blijk van mijn oneindige, tedere liefde geven? En zij antwoordt, ondervindende wat God aan haar doet: ik weet in Wie ik geloofd heb. Bij deze dingen leeft men en in die alle is het leven mijns geestes. De rotsen gieten mij oliebekken uit. Nu proef en smaak ik, dat de Heere goedertieren is. Zij zou het ieder, zelfs die zij nooit gekend heeft, wel willen zeggen: laat mij ronddolen in de liefde; wek die liefde niet op noch maak haar wakker. Bij die door God haar geschonken overvloed, begint de ziel te spreke : ik wilde bij U zijn; ik heb een begeerte om ontbonden te zijn. Heere, heb ik mijn loop niet welhaast voltooid om de kroon te verkrijgen, die voor mij is weggelegd? In 't stervens ogenblik zegt zij: ik vrees geen dood. Heere Jesu, ontvang mijn geest. Dit is de zielewelvaart, als haar dit alles gewordt, alles op zijn tijd.

AANVECHTING EN VERZEKERDHEID

De duivel zegt tot de ziel: ik zal u zoveel mogelijk vermoeien. Meent ge gevoel van genade te hebben, zegt hij tot sommigen, neen, ge zijt er nooit verzekerd van. Tegen een ander: al uw gevoel van geloofsverzekerdheid is maar gissen. 't Is een waan, ijdele inbeelding en ongegrond; de blijdschap, die ge hebt, is maar van horen zeggen; ze gaat weer voorbij. Als het bij u waar was, dan moesten er immers bijzondere vruchten op volgen, en dit niet alleen, maar er zijn dikwijls zelfs slechte vruchten (en de boze heeft daar nog gelijk in ook). Indien ge van uw geloof verzekerd waart en zulk een hemelse ziel hebt, hoe komt ge dan zo aards, zoo werelds, zo zondig, zo moedeloos, zo ongelovig? Hoe valt dat te rijmen? Indien ge werkelijk zulk een verhemelde ziel hebt, dat ge zegt: ik ben de man, wie de ogen geopend zijn, die God tot mijne sterkte heb, hoe is het dan mogelijk, dat ge niet hemelser leeft, niet teergevoeliger voor het geestelijke, niet vuriger? - En zo zoekt de boze den gelovige te vermoeien.

Als de verzekerde tot de wereld der on-vromen spreekt, luidt haar oordeel: "ik geloof het niet, dat iemand van zijn verkiezing en genade verzekerd kan zijn". Of zij zegt : "'t is leugen, verwaandheid. Die vromen zijn een hoop hoogmoedige mensen! Wie maakt ge u gelijk? Hebt gij in God's raad gestaan Zijt ge soms ten hemel opgeklimmen? Heeft God het u persoonlijk gezegd?" Daar schuilt een greep van de boze achter. De on-vromen weten niet, dat ze genade bezitten en ze willen het ook niet onderzoeken. Ze geven het op. Ze vleien en bedriegen zichzelf door te zeggen: "niemand kan dat weten; ik weet het ook niet, en als niemand het kan weten, dan weet gij het evenmin. Ik zou het dan wel kunnen hebben, al weet ik het niet".

Vromen echter, die de geloofsverzekerdheid nooit gesmaakt hebben, staan tegenover de on-verzekerdheid nièt zo vreemd. Zij zeggen tot de verzekerde: "Ik geloof, dat men verzekerd kan zijn. Ik kan het niet tegenspreken. Gij kunt meer geloofservaring ontvangen hebben dan i ; maar ik weet niet, hoe het is". Maar hij luistert er gespannen naar als iemand er over spreekt. Als er verhaald wordt, hoe het geschiedt, dan snakt hij er naar. Hij bidt er om met vurige gebeden: Heere, zou men u kunnen ontmoeten? Ik ben er ziek van. Ze worden ontvankelijk. Ze gaan hun zielen in lijdzaamheid bezitten. Ze geloven, dat men verzekerdheid kan hebben. Ze geloven, dat het geen leugen is, maar dat iemand haar bezitten kan. Er ontstaat een heilig ongeduld om het óók te smaken.

GELOOFSVERZEKERDHEID IN DE HEILIGE SCHRIFT

Kan de geloofsverzekerdheid uit de Heilige Schrift bewezen worden? Ja.

Het Woord van God spreekt er dikwijls over. Kolossenzen gewaagt van: "allen rijkdom der volle verzekerdheid des verstands"; Hebreëen van: "volle verzekerdheid der hoop tot het einde toe" en van: "volle verzekerdheid des geloofs" en in Romeinen spreekt Paulus: "ik ben verzekerd"; Timotheüs: "ik weet in Wien ik geloofd heb en ik ben verzekerd". Onder allerlei beeldspraak vertoont de Geest van God ons het werk der genade, dat Hij in de ziel werkt.

Dan eens gebruikt Hij het beeld van een "onderpand", dan dat van een "zegel", dan van een "eersteling", een "getuige". Het is de alomtegenwoordige Geest, die getuigt; de alwetende Geest, die de diepten van 's mensen hart onderzoekt. Zijn getuigenis is waarachtig. Nooit bedriegt Hij iemand. Hij zegt van niemand, die er nièt in is: ge zijt in de staat der genade; en omgekeerd tot niemand, die er wèl in i : ge zijt er niet in. De Geest getuigt altijd naar waarheid.

God zaait ook door de Bijbel de ernstige opwekking om ons te onderzoeken, Of wij in de staat der genade zijn: ja, kijk! zijt ge erin? tast in uw boezem. "Onderzoekt uzelf nauw. Onderzoekt uzelf, of ge in het geloof zijt. De mens beproeve zichzelf. Benaarstigt u om uw roeping en verkiezing vast te maken.

Als ge deze dingen zo nadrukkelijk vindt aangegeven, dan kan het niet anders, of ge moet gelooven, dat men van zijn geloof verzekerd kan worden. Op de straten van Sion komt ge er tegen met blijdschap en gejuich op hun aangezicht. Ze zeggen: de Heere is mijn deel; mijn Rotssteen; mijn Herder; ik ben mijns Liefsten. Zij kunnen niet zwijgen; ze zijn te vol, het moet er uit, wat God aan hun ziel gedaan heeft.

Zijn die gelovigen uit de Bijbel in het donker of dor, dan klagen ze en zoeken ze de Heere, tot ze Hem weder vinden. Als ze Hem gevonden hebben danken ze en grijpen ze weer moed.

Dit niet alleen, maar in de Kerk van God ontmoet men er ook, die aangaande de geestelijken staat van een ander verzekerd zijn. "Ik weet uw verkiezing", zeide Paulus. Hoe dikwijls noemt hij in zijn brieven de gelovigen "uitverkorenen en beminden", "Ik dank God, dat Hij u van eeuwigheid heeft uitverkoren en bemind" en tot Timotheüs spreekt hij over het geloof zijner moeder en grootmoeder, dat in deze woonde. Met zulke bewijzen, als men aangaande eens anders geloof verzekerd kan zijn, kan men ook aangaande z'n eigen geloof verzekerd zijn. De Bijbel is vol herkenningstekens ten aanzien van de gelovigen. 't Zijn de gebrokenen van hart, de verslagenen van geest, de armen van geest, de verbrijzelden, de nederigen en oprechten. "hieruit weten wij, dat wij uit den dood zijn overgegaan in het leven, zo wij de broeders liefhebben".

Waarom zou God zulke kentekenen stellen, zo men niet aangaande zijn geloof verzekerd kon wezen? Wees niet ongelovig omtrent de geloofsverzekerdheid. Men krijgt ze door wachten en bidden. David wist wel, waarom hij in de Psalmen bad en wat hij bad. De vromen zouden niet in geloof en met vrijmoedigheid kunnen spreken, zo die verzekerdheid niet te verkrijgen was.

Voeg hier dan nog al de dierbare beloften bij uit de Heilige Schrift : "Ik zal Avondmaal met u houden en gij met Mij". Dit gaat niet zonder licht en geestelijke verzekerdheid. "Ik zal mijzelf aan u openbaren". "Ik zal u geven te eten van het manna, dat verborgen is; een witten keursteen geven, een nieuwen naam".

Dit gaat niet zonder geloofsverzekerdheid. Een mens kan de smaak der hemelse vreugde in zijn hart hebben, zo goed als de goddelozen de spranken der hel. De vromen kunnen de aanvang der hemelse vreugde tijdens hun leven in het hart hebben; de stilte ; de kalmte; de verheerlijking God's genieten, zo goed als de goddelozen spranken der hel genieten in beschuldigingen, verwijten, wroeging, wanhoop.

De zaak is duidelijk. De Schrift is Goddelijk.

MIDDELLIJKE EN ONMIDDELLIJKE VERZEKERDHEID

Er is een middellijke verzekerdheid en een onmiddellijke. De eerste hebben vele vromen. De tweede maar weinigen. De middellijke verzekerdheid is die, welke zich voltrekt door middel van het Woord te lezen, te onderzoeken, te horen prediken, te overpeinzen en God brengt Zijn kinderen naar het Woord toe.

Zij zien daarin al de klare kentekenen van de genade.

Dan gelast God ten opzichte van de genade, dat men naar binnen zal gaan en zien wat in het hart van de mens is. Zij willen dien last niet ongehoorzaam zijn en bezien Mattheus V en duizend andere plaatsen in het Woord. Zij willen niet ongehoorzaam zijn. Ze bekijken wat armoede des geestes is, wat verslagenheid, wat treurigheid, en vragen zichzelf: wat denkt ge, ziele, dat het is; oordeel; kent ge het? De ziele keert tot zich in. Ze stelt zich op een eenzame plaats voor den Alwetende en zegt: Heere, Gij kent mijn hart. Ze betuigt voor God in de eenzaamheid: Heere, ik heb niet gaarne een droom over genade; ik ben een vijand van bedrog; wees Gij mijn Getuige; heb ik iets; waar ik mijzelf in vlei? Ik wil mij de genade niet zonder goede grond toeëigenen. Ik wil het werk God's niet ontkennen. Ik tob ook hierover, dat ik de Geest niet gaarne bedroef. Ik zou het niet anders willen zeggen dan het in mij is. Ik sta hier te spreken voor Uw alziende ogen.

Ik verzwijg het niet meer. Ik ben der woorden vol. En God antwoordt: al die voorbereidingen zijn goed. Ge zijt oprecht. De ziel spreekt, als 't met genade gepaard gaat: wat zegt Gij, Heere?

En zij neemt enige teksten uit het Woord. Als het met genade gepaard gaat en Uw Woord de waarheid is, gelijk het is, dan moet ik in nederigheid en vrijmoedigheid voor Uw alwetendheid zeggen, dat ik reeds jaar en dag zoo geweest ben en nog zo ben.

De ziel staat dan tussen drie dingen. Is dat genade, spreekt zij, Heere, dan moet ik voor U zeggen, dat ik jaar en dag zo geweest ben en nog zo ben. Is het oo, dan mag ge er staat op maken, omdat het eerste stellige woord uitgaat van de Geest van God, het weerwoord is van de ziel, en het derde, de gevolgtrekking, "derhalve ik heb genade" is weer uit de Geest.

In dat eerst gestelde punt zijn de kentekenen der genade aangegeven: n.l. al wie gebroken van hart is en arm van geest, die is in de staat der genade en dat eerst gestelde punt is uit God's Geest in het Woord. Het tweede: ik ben reeds jaar en dag zo geweest en ik ben nog zo, is de betuiging der ziel. Het derde is door geestelijke, innerlijke bewerking weer van de Geest, die de ziele deze gevolgtrekking doet opmaken. Dit nu is de middellijke verzekerdheid en met deze moeten vele vromen zich behelpen. Met deze leggen ze doorgaans de weg af.

Maar er is nog iets meer wonderlijks, doch onuitsprekelijke, dat niet te begrijpen is of het moet ervaren worden. Dat is de onmiddellijke verzekerdheid. Meen niet, dat dit niet anders is dan het drijven alleen op het Innerlijke Licht. Neen, die onmiddellijke verzekerdheid is naar de Heilige Schrift. Het Woord en de Geest stemmen hierin overeen. Is het, dat bij deze verzekerdheid een hoorbare stem uit de hemel spreekt? Dat niet, al lijkt het er iets op. Is het, dat iemand een hemels gezicht ontvangt, dat hem om schijnt gelijk Paulus op de weg naar Damascus? Dat niet, al lijkt het ook daar iets op. Is het in de derde hemel opgetrokken te zijn? Dat ook niet, hoewel het er geestelijk dichtbij komt. Hoe zal ik het uitleggen? 't Is als Simson's raadsel voor degene, die het niet bezit; als het onleesbare schrift van Belsazar aan de wand. Kan een blinde zeggen wat de zon is? Kunt ge de zoetheit van denhoning en de bitterheid van de gal kennen, zo ge ze nooit proeft? Kan iemand weten, wat het is vader of moeder te zijn, als men het nooit ervaren heeft? Welnu zo wordt het bezit dezer geestelijke ervaring zozeer een zaak van bevinding, alsof God van de hemel zei: gij hebt genade in Mijn ogen gevonden.

't Geschiedt, wanneer de ziel korte of lange tijd in de genade geweest is en God al de kommer, vreze, angst, twijfelmoedigheid, donkerheid, aanvechtingen van het hart doet wijken, al de wolken, die het hinderden, en Hij duidelijk Zijn genade in de ziel toont. Alle wolken trekken weg.

De ziel ondervindt wat Amos spreekt: "de doodsschaduw verandert Hij in een morgenstond" en de Psalm zegt: "Gij doet mijn duisternissen opklaren". Dan welt er geen enkele kommervolle gedachte in het hart op. De vijanden houden zich stil. Het ongeloof ligt temeer. 't Geschiedt alles naar God's beschikking. Er daalt zulk een kalmte, als de strijd ophoudt. Dan doet God alles voor de ziel openvallen; de gehele Bijbel; de bedeling, die de Drieënige houdt in het werk der genade; ook het werk der genade in het hart, hoe het begon, zijn voortgang gehad heeft in zijn groei en grootte. Zij ziet het helder. Ze ziet niet enkel het zonlicht van 's Heeren gunst, maar ze ziet ook het sterrenlicht van Zijn werk in eigen hart. "Hij heeft ons zalig gemaakt en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze eigen werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen". God legt niet enkel voor de ziel open, dat ze geroepen is naar het eeuwig voornemen Zijner genade, maar Hij doet haar ook wéten, in Wie ze geloofd heeft en zij spreekt: "hoe dierbaar is Uwe goedertierenheid, o God".

Hij leidt de ziel in de afgrond. Dan komt de zalige God en spreekt: gij ligt steeds te denken, of het werk God's wel in u is. Daarop geeft Hij haar een duidelijk licht om te weten, wat in haar God's werk is en wat haar eigen werk; wat genade is en wat verdorvenheid. En de ziel ziet de dingen die haar van God geschonken zijn. Zij komt in God's tegenwoordigheid. Hij spreekt: Ik zal tot u genaken en gij tot Mij. Dan gaat er veel in 't hart om. Hij zegt: gij zijt Mijn kind, Mijn uitverkorene. Ik heb u met eeuwige liefde liefgehad. Ik heb u aan Mijn Zoon gegeven. Hij heeft u gekocht. Mijn kind, Mijn vriendin, Ik zal u overstromen tot ge niet meer kunt. Ik zal u ontmoeten. Terwijl Ik bij u ben, zal Ik u onderwijzen, raad geven. Ik zal u niet begeven noch verlaten. Mijn paleis staat voor u open. Gij kunt altijd tot Mij komen. Draag langer niets op 't hart; als ge wilt, spreek het uit. Daarop doet God de ziel smelten. Zij is in zulk een verheffing, dat zij niet weet, of het in of buiten het lichaam geschiedt, terwijl zij toch in haar kamer is. Zij weet niet, of zij in de wereld is of niet. Zij ligt als verstijfd op de grond. Zij kan hetgeen zij ondervindt niet onder woorden brengen van verwondering en blijdschap. Zij zou willen sterven van verwondering en vreugde.

Zij wordt van liefde als verzwolgen. Ik heb genoeg, Heere, zegt zij, help mij met Uw hand; ik kan niet mee ; ik ben nu tevreden; ik wens niet meer. Dit is het, waar ik zo lang naar gezocht en verlangd heb. Al moest ik op dit ogenblik sterven, ik kan niet aarzelen. Hij is mijn Licht en mijn Levenskracht, voor wie zou ik vrezen en vervaard zijn? Zij zou de vijanden willen uitdagen en zeggen: wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen God's?

Nu verbindt zij zich op het aller-nauwste aan de Heere.

Al moest zij te dier tijde voor de Heere duizend doden sterven, voor zoverre zij zichzelf kent zou zij het willen doen. Nu Hij mijn hart zulk een geestelijke ruimte schonk, zal ik de weg Zijner geboden lopen. De gehele wereld wordt haar bijna te veel. Zij zou altijd geestelijk willen spreken en is verwonderd, wanneer iemand anders kan spreken. O Heere, ik voel geen zonde; ik voel geen kruis. Aldus stroomt de Heere binnen, wanneer Hij de onmiddellijke verzekerdheid schenkt. Al had de ziel nooit iets ontvangen en al kreeg zij nooit meer iets, zij is voldaan.

Hoe schone staat, welk een lieflijke geestelijke gestalte is dit. Zulk een ziel weet niet enkel wat het geloof is bij hongeren en dorsten, maar ook bij vertrouwen en steunen en leunen op de Heere. Terwijl anderen van verre staan, gaat zij van nabij. Zij heeft de toe leiding tot de genade. Zij komt in de binnenkamers. Geen pijlen kunnen haar treffen noch enige druk. Geen redeneringen, gewoonlijk tegen haar gebruikt, hebben klem. Zij krijgt een tong der geleerden om met de moede een woord te rechter tijd te spreken. Zij weet een ieder raad te geven; in welken geestelijken staat en geestelijke gestalte hij zij. God heeft het haar geleerd. Zij vertroost het gekrookte riep: 't zal wel gaan; houd maar vast.

De ziel kan nu van God niet af. Zij kan haar geestelijken staat niet in twijfel trekken. Al komen er nog zulke donkere wolken, zij houdt nochtans haar staat vast. Zo zij in spanning geraakt, dan maakt zij het nog goed. God immers heeft het gedaan. Aan het schone, lieflijke snarenspeel denkt zij dikwijls. Hij heeft de ziel lieflijk omhelsd. Hoe het ook ga, de wortel der zaak is immers in haar. Als God het haar schenkt, dan komen er zo passende Schriftwoorden op 't harte en men weet, dat ze van God zijn. Waren ze niet van Hem, dan zouden ze zulk een aandoening op het hart niet kunnen nalaten en men zou er niet mee kunnen werken. Al wil een ander ze uit de hand rukken, al zegt men, dat die teksten slaan op een heidens Rijk, op dit of op dat, de ziel heeft er evenwel haar zoetheid aan en de Schriftplaatsen blijven haar bij.

Ziehier de zoete, innerlijke verzekerdheid. On-vrome mensen kennen haar niet. Die houden hen, die haar kennen, voor verwaande mensen, terwijl ze dan het aller nederigst zijn. Zegt niet, dat het een noodlottige, ziekelijk-sombere staat is, want als God Zijn kinderen onthaalt op het aangename van Zijn gunst, dan verblijden zij zich met een heerlijke en onuitsprekelijke vreugde. Ze zijn niet, gelijk men meent, neerslachtig. Ze zijn als het paard van God's majesteit in de strijd. Ze zouden over een muur vliegen. Gij, vromen, die het genoten hebt of nog genieten zult, gaat dus niet in zak en as. Treurt niet, maar zegt: Heere, het moet er uit, of men mij begrijpt of niet. Ik wil geen kwaad gerucht over de dienst van God brengen. Gij, on-vromen, verwondert u niet, dat de vromen zich kunnen verheugen en beven; dat ze bedroefd en blij kunnen zijn. Want met de allergrootste genade gaat nog verdorvenheid gepaard en zo lang die er is, zal er blijdschap en droefheid zijn. Nu eens zal Amalek en dan weer Israël de sterkste zijn. Zolang nu eens het genadewerk en dan weer verdorvenheid de sterkste is, zo lang zal er verheugen en beven wezen.

DE ONVERZEKERDHEID

Ik mis de geloofsverzekerdheid, klaagt menige donkere ziel. Zo klaagt ge, maar is het wel waar, dat ge ze mist? Kunt ge dat met vrijmoedigheid zeggen? Zoudt ge er géén bezwaar tegen maken het geestelijk werk in de ziel te ontkennen? Misschien zou ge niet loochenen, dat ge zo beklemd niet zijt! Job zei: "al antwoordt Gij mij, ik zal niet geloven, tot Gij mijne stem ter ore hebt genomen". Israël luisterde niet naar Mozes vanwege de benauwdheid. Voorts: als ge de verzekerdheid dan mist, zoals ge zegt, hoe zijt ge dan staande gebleven? Hoe hebt ge het kunnen uithouden tegen alle ontmoetingen door duivel, wereld en eigen lust u aangedaan; hoe tegen spot en smaad? Van nature kan men het zo lang niet uithouden.

Bij genade kan men het ook nauwelijks, zo er niet soms een aangename bevinding als deze doorloopt: "de Heere is met u, gij strijdbare held". "Ten ware de Heere, ten ware de Heere met ons geweest ware, ze hadden ons levend verslonden".

En zo gij de geloofsverzekerdheid mist, gelijk ge zegt, hoe is het dan mogelijk, dat ge zo ruim betuigen kunt, dat niets u kan bevredigen dan God's gunst? Waarom is dan de Heere Jezus en Zijn Geest u zo dierbaar? Waarom werpt ge toch uw geestelijken staat niet weg? En waarom zou ge uw onzeker en twijfelend bestaan niet voor heel de wereld willen ruilen? Dit kan toch niet, tenzij er nu en dan een zoete smaak in u zij, dat de Heere goed is.

Uit uw klachten kunt u een bewijs voor de echtheid van uw genade staat halen.

In het aardse leven klaagt niemand over gebrek aan licht of blijdschap, of hij is ook wel eens dankbaar. Wilt gij dankbaar wezen, haal uw dankbaarheid uit uw klacht, dat gij de verzekerdheid des geloofs mist. Neem nu eens aan, dat gij haar nog mist Ja, antwoordt gij, niet enkel "neem eens aan", maar het is inderdaad zo. Is er een weg, waarop ik er toe komen kan? Welke weg moet de ziel, die onder een wolk is, inslaan om tot het licht des Heeren te komen? Stel het altijd als bij God en mensen niet onmogelijk om er te komen. Alle dingen zijn de Heere mogelijk. Hij kan de doodsschaduw veranderen in de morgenstond. Hij kan de duisternis doen opklaren. Dit wonder is van Zijn hand. Bezie hen, die nog voor kort met u de Kerk uit- en ingingen. Als ge hen hoort spreken zouden zij zeggen, dat ze even moedeloos waren als gij. Maar ná schamen zij zich erover, dat ze zeiden het nimmer in hun leven te zullen ontvangen. Werp het niet zover van u weg! Zeil toch niet tegen de Heere in. Zie toch tegen het geestelijke werk niet op.

Houd - hoe donkerder het is - zoveel te meer aan in het gebed. "Van het einde des lands roep ik tot U, als mijn hart overstelpt is". De Heere Jezus bad, in zware strijd zijnde, te ernstiger. Zoek te eiken dage in uw leven nauw nabij God te leven, nabij uw hart, nabij uw geweten, nabij het Woord, nabij de vromen. "Stel uw hart op uw wegen. Ken de Heere in al uw wegen. Gewen u aan God".

Wilt ge een goeden en veiligen weg tot de geloofsverzekerdheid hebben, verzuim dan de taak der geestelijke eenzaamheid in uw binnenkamer en op eenzame plaatsen niet. Onderzoek en vraag uzelf, overpeins, bid, als niemand het weet dan God en gij alleen. Sluit uw deuren toe, val op de knieën en maak een verbond met God. Izak, de aartsvader, ging alleen in het veld om te bidden en te overpeinzen.

Wees ook zeer naarstig bij het voorgaan in het godsdienstige leven ten opzichte van uw kinderen en dienstboden en allen, over welken gij gesteld zijt. Bid en lees met hen uit de Heilige Schrift. Haal een deel ener preek op; ondervraag hen; vertel hun God's daden. Aldus deden onze voorvaderen. "Gij zult deze woorden uw kinderen inscherpen en daarover spreken, als gij in uw huis zit en als gij op den weg gaat, als gij nederligt en als gij opstaat". Van Cornelius den officier zeide God tot Petrus: hij bidt geduriglijk. Verzuim de openbare samenkomsten van Woord en Sacrament niet, tenzij ge in genade verontschuldigd zijt. Laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten. Verzuim de verbonds-sluiting met God in het openbaar op bid- en vastendagen, op Avondmaalsdagen niet. De Heere Jezus zeide: doet het tot Mijne gedachtenis. Zo gij het doet, zegt de Heere: Ik zal komen en met u Avondmaal houden, en tot u spreken: eet, vrienden en drinkt.

Ook de persoonlijke verbondssluiting is een goede weg tot geloofsverzekerdheid. Welk een licht kreeg Abraham, toen hij het verbond met God gemaakt had. En Jakob ook. Jakob menigvuldig. Dan komt God en doet u de waardij zien, die gij aan God hebt. Hij doet u dan, gelijk Jozua, de eenvoudige keuze doen: "aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen".

Stel aan God geen perk. Bezit uw ziel in lijdzaamheid op de Heere. Zeg: "Heere, ik ben geen genade waardig. Waarom zoudt Gij mij licht geven? Maar mag ik toch zeggen, dat alles zijn tijd heeft? De begeerde ure van troost en licht moet er toch ook zijn. Gij maakt alle dingen schoon op zijn tijd!" Wilt gij nu dezn weg op, dan kunnen wij u naar het Woord deze dingen toezeggen. Maar 't is geen wonder, dat ge nog zo moet kermen, indien gij deze weg niet houdt. Houd die weg en het Licht zal welhaast over uw tent komen. Verwacht het evenwel niet op alle tijden.

Er zijn tijden, waarop ge het niet te wachten hebt. Ge mocht het wel begeren, maar ge moet het niet verwachten in een tijd van strijd, of in een tijd, dat God Zijn aangezicht verbergt, vrijmachtig, of na een begaan misdrijf, of in een tijd, dat de zonde zeer levend geworden is. Verwacht het opgaan der geloofsverzekerdheid niet in een tijd van strijd, als de verzoeker uw geloof op de proef gaat stellen en rondom u gaat als een briesende leeuw. Dan is het de tijd om de wapenrusting God's aan te doen. Dan heet het: "strijd de goeden strijd des geloofs; houd u manlijk". Verwacht het ook niet, als God om een aanwijsbare reden Zijn aangezicht voor u verbergt, of vrijmachtig, of om beide oorzaken, zodat men zeggen moet: Gij zijt toornig op ons.

Dan wijkt de Heere zo van ons weg, dat wij met Job moeten zeggen: "ga ik voorwaarts, ik zie U niet; of achterwaarts, ik merk U niet; keer ik mij ter rechter-of ter linkerhand, Gij waart daar niet" of met de Bruid uit het Hooglied: "Hij is geweken (dan is het een tijd van ontroering), mijn binnenste werd ontroerd om Zijnentwille, mijne ziele ging uit vanwege Zijn spreken".

Ook in een tijd van zondeval moet men het opgaan der geloofs-verzekerdheid niet verwachten, als de kracht der verdorvenheid sterk is; als het tot het begaan ener verkeerde daad komt dan wel niet tot het begaan zelf. Als de zondige natuur meesteres is, dan ziet men zoveel lelijkheid in zichzelf, dat men om geloofsverzekerdheid niet denkt. Zou zulk een snoodaard over verzekerdheid spreken?

Dan rust men niet, voor het voor het aangezicht van God de Vader beleden en betreurd is. Men rust niet, voor het in het bloed van den Zoon God's verzoend is en door de Geest God's gebeterd. Men rust niet, voor de kracht der verdorvenheid geminderd is. "Als mijn Liefste geweken is, Hij door gegaan was, ik Hem zocht, maar niet vond; Hem riep, maar Hij niet antwoordde", dan is er iets anders te doen dan over verzekerdheid te denken. Toen was het een tijd om te bidden en te kermen.

Nu omgekeerd de gelegenheden, waarbij God de geloofsverzekerdheid het meest geeft. Vooreerst dan als de ziel overstelpt wordt; en als het te ver gaat in de neerbuiging, nadat men de goeden weg is ingeslagen. Dan is het: ach Heere, ik kan niet langer. Maar dan ook luidt de belofte: weet gij niet, dat Ik in de hoge en in het verhevene woon, maar ook bij de nederigen van geest en de verbrijzelden van hart om hen levend te maken? Nu is het genoeg, ge zou door al te overvloedige droefheid verslonden worden. Als ge gaat zeggen: ach God, ik kan niet meer, en dan op de goeden weg gebleven zijt, dan is het genoeg. Toen Petrus zo bitter geweend had en hij op het goede pad was gebleven, dan was het: "ga heen en zeg het aan Simon". Toen de Emmaüsgangers niet meer konden, toen was de Heere bij hen.

Hij geeft de verzekerdheid eveneens, als Hij een christen of een openbaar persoon roept tot een zwaar werk. Jeremia, zeide God, Ik zal u stellen tot een koperen muur bij het volk. Wat ziet ge? Een amandelroede, Heere, zeide hij. Gij hebt wel gezien, zeide de Heere, Ik zal wakker zijn over Mijn Woord om dat te doen. Mozes werd tot Farao gezonden. Hij zag een brandende braambos en de braambos werd niet verteerd. Jesaja moest het hart van het volk vet en zwaar maken. Hij zag de Heere der heirscharen op Zijn troon.

Ook als er een zwaar kruis voor een christen is gereedgelegd. Des Heeren discipelen zouden veel moeten lijden; nu moesten zij eerst mede komen naar den Thabor der verheerlijking. Petrus vergat levenslang de stem der hoogwaardige Majesteit op die berg niet. Paulus wordt een uitverkoren vat genoemd, hij ziet de Heere, maar hij moest veel lijden om Zijn Naam.

De geloofsverzekerdheid komt het meest na zwaar lijden. Job zeide: Heere, ik heb zoveel van U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Of dan, als iemand voor de zaak van God trouw is uitgekomen. Dan komt de Heere bij Elia in de woestijn, als hij geijverd heeft. De Heere vertoornde zich op hem en zeide: wat doet gij hier, Elia; ge moet hier niet wezen. Wou ge in de woestijn schuilen, ga onder de mensen. Of: als de dood nadert. Uw pad is wellicht korter dan ge denkt. De Heere verkwikt u. Hij maakt u bijtijds los van de wereld. Hij doet u verzuchten om ontbonden te wezen. Hij doet de hemel in het hart dalen, zodat het geen vreze des doods heeft. "Op Uwe zaligheid wacht ik, Heere", zeide Jakob. En de oude Sirneon: "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord". Aan Petrus had de Heere getoond, dat zijn aardse tabernakel welhaast zou verbroken worden.

Geloofsverzekerdheid is een Goddelijk werk. Ze is geen inbeelding. Zij brengt haar klare kentekenen mede. Zij komt op Goddelijke zielsbewerking; bij het gebruik der Goddelijke genademiddelen; zij gaat met Goddelijk licht gepaard; een Goddelijke kracht overreedt de gelovige. Zij is op Goddelijk gezag gegrond en Goddelijke vruchten volgen er op. Zij is bij alle vromen dezelfde en wordt door de wereld gezien. Eer dat Goddelijk werk begint, gaat er dikwijls veel vooraf. De Heere was in het vuur niet; in de wind niet; in de aardbeving niet, maar in het suizen van een zachte koelte. De Heere is dikwijls niet in de noordenwind, maar wel in de zuidenwind, die het harte doorwaait; in den geest der dienstbaarheid niet, maar in de geest der aanneming tot kinderen.

In de regel komt de geloofsverzekerdheid onder het gebruik der Goddelijke genademiddelen: het bidden, schreien, lezen der Heilige Schrift, roepen tot God, betuigen, er naar snakken om haar te verkrijgen en een vriendelijke ontmoeting met Hem te krijgen. Na strijden, worstelen, zoeken komt het.

Het Licht is zo Goddelijk. Men behoeft niet te gissen als de zon schijnt. De profeten zeiden bij het licht, dat God in hun hart gaf: "de Heere spreekt". "In Uw licht zien wij het licht".

Alle tegenredenering heeft dan stal noch wal, fleur noch geur. Weet di : God heeft zich mij tot een gunstgenoot afgezonderd. Nu weet ik, dat de Heere met mij is. De geloofsverzekerdheid komt met Goddelijk gezag. Zij is niet buiten het Woord noch tegen het Woord, maar in het Woord gegrond.

De ontvangst der geloofsverzekerdheid wordt door Goddelijke heiligheid gevolgd. De vertroostende en verlichtende Geest is ook een heiligende Geest. Men wil dan anderen niet ter neer slaan. Ze zijn als een worm zo klein. In hen zelf is bijna geen geest, omdat God het aan hen doet.

Hoe komt het nu, dat terwijl er zo naar den onderscheidene geestelijke staat gepredikt wordt en aan ieder het hem toekomend deel gegeven wordt, dat de wereld zo van háár opvatting verzekerd blijft?

Al heeft men geen genade, men houdt zijn levenshouding vast. Soms schort het aan de predikanten. Die zijn niet altijd vromen. En die het niet zijn, zijn almede vijanden van zulk eenvoudig en ernstig prediken en van het onderscheiden der geestelijke toestanden der zielen. Ze kunnen het zelfs niet verdragen. 't Schort ook aan het volk. Ge zou mij ontrusten, zegt men. Die predikers die verontrusten, daar komt men niet; of áls men er komt, dan laat men het over het hoofd vliegen. 't Hart is er tegen. Men meent met de hand op iets ledigs te slaan. De algemene godsdienstigheid wordt voor de ware gehouden. Geloven-voor-een-tijd, een enkele maal een geestelijke overtuiging, een vlaag gehad te hebben, men houdt het voor ware genade. Ten onrechte. In de kinderen God's ontdekt men zoveel vlakke plaatsen. Men ziet niet, dat er twee mensen zijn, een oude en een nieuwe. Men ziet de laagten der kinderen God's niet. Zegt ge nu: ik dorst naar de geloofsverzekerdheid? Zegt ge het uit nieuwsgierigheid of om een gemakkelijk leven te leiden of om uzelf te verhovaardigen? Langs zulke wegen geeft God haar niet. Anders zal zij welhaast, op zijn tijd, komen.

KENTEKENEN VAN DE GENADESTAAT

Hier hebt u een kenteken van de genadestaat: de genade is steeds in de gedachten, steeds even dierbaar, tot op het sterfbed toe. Genade moet er in het begin, midden en einde zijn.

Daarom, als men knielt, zal er dan geen gebed zijn, waar niet meer dan eens het woord in voorkomt: mijn Rechter zal ik om genade bidden? Wees mij genadig, o God, naar Uw goedertierenheid. Niets is zo kostelijk als genade. Ik zal geen pen op het papier zetten of dit zal mijn ondertekening zijn: de genade zij met ; genade zij met de broeders.

Een altijd voorkomend kenteken is, dat God de Heere zo iemand aan zichzelf bekendmaakt. In de staat der natuur waren wij als domme dieren. Niet zodra ontwaakt de genade, of God maakt het de gelovige bekend. De verloren zoon "kwam tot zichzelf". God vertoont den mens zijn ellende; zijn schuld en smet; zijn onmacht ten goede; de heerschappij der zonde; de kracht zijner verdorvenheid. De zondaar klaagt dan: ach Heere, ik ben zo verloren; ik weet geen raad; ik ben ten einde raad.

De goddeloze krijgt ook wel enige zielsontdekking, waarbij hij zijn schuld en smet ziet. Maar hij is er niet radeloos over. Hij denkt: de heerschappij der zonde is zo groot niet. Bezieet hij zijn onmacht, wel hij is zo onmachtig niet. Hij voedt de heimelijke gedachte, dat hij zich nog beteren zal. Spreekt hij van onmacht, dan is 't om geestelijke luiheid te verschonen. Ik kan mijzelf immers niet bekeren, zegt men. En zo verschoont men zijn luiheid en nalatigheid.

Een ander kenteken, dat altijd opgaat, zijn innerlijke, krachtige, geestelijke gevoelens van overtuiging, die God de Heilige Geest in het hart werkt. De zondaar heeft óók wel overtuigingen en zelfs wel geestelijke. Maar ze deugen niet. Ze maken meer wind dan zij, waar het waarheid is; 't gaat zo zoet, zo aangenaam; ze blijven die ze waren; ze nemen toe en groeien en breken uit; ze komen tot geloof en heiligmaking, tot liefde voor God en Zijn zaak. Maar de Geest als dié kwam, zou hen overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Laat ik het alles maar optellen; gij weet dan wel, wat ge er op zeggen zult.

Er komt een oprecht berouw, wanneer alle misdaad en zonde zozeer aan de dag wordt gebracht. Ook de goddeloze heeft soms berouw, maar er is groot verschil. Bezie slechts het berouw van Petrus en dat van Judas en let op het verschil. De vrome belijdt z'n zonden nu gulhartig en gewillig ; terwijl hij tevoren zo volhield ze niet te hebben bedreven, stemt hij het nu toe, zelfs al was het iets grofs, al was het een openlijk kwaad geweest, al wist hij, dat het voor de wereldlijken rechter strafbaar zou wezen, zo deze het wist. Voor God komt het er nu altermaal uit. "'k Bekende aan U oprecht mijn zonden; 'k verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden". Dit is het tijdperk der schuldbelijdenis. Men weet dan: als men voor God de zonden belijdt, dat Hij getrouw en rechtvaardig is, dat Hij Ze vergeeft. Zouden wij het dan voor God niet willen zeggen ?

Voorts: de heilige schaamte, ook dit teken gaat altijd op. Daar hoort men niet veel over prediken.

Maar altijd als men zichzelf beziet, moet men zich voor God schamen, 't zij bij het gedenken aan het leven in de oude natuur, wat toen misdreven werd, 't zij toen men tot geestelijke overtuiging kwam en dikwijls zelfs, nadat men in de geloofsverzekerdheid was. Met Ezra zegt men dan: Heere, ik ben zo beschaamd; ik durf mijn ogen en aangezicht niet tot U opheffen. Maar erkent men dan: ik heb geen geld. Ik ben nu arm. Ik heb niet met al. Ik ben zo arm voor God, nu moet ik kopen zonder geld, dan bidt men: wilt Gij niet om niet een God van mij worden? En Hij antwoordt: ja, nu zijt ge mij wel-aangenaam.

Ach, Heere Jesu, nu zijt Gij mij zo groot, zo dierbaar. U moet ik hebben, koste wat het kost. Geef mij, o Heere, die Heiland, of ik ben dood. Dat is honger en dorst. Die begeerte naar Jezus duldt geen uitstel.

Het Woord is dan innig geliefd. 't Heeft mij goed gedaan! God heeft het aan mij gebruikt. Dan omhelst men het, en spreekt met David: "hoe lief heb ik Uw wet". In de zonde kan ik nu niet leven. Er moet en zal een heilig leven zijn, veracht of geacht; bespot of niet bespot; innerlijk of uiterlijk bespot en verdrukt of niet. En dit niet gedwongen, maar er is nu een afkeer van het kwade en een aanhangen van het goede; een van het kwade niet-overwonnen worden, een overwinnen van het kwade door het goede. Geestelijk groeit men dan. 't Groeit zoet. Gedrukt of niet gedrukt, er is een groei. Die is er en moèt er zijn. "Die in het Huis des Heeren geplant zijn, hun zal gegeven worden te groeien". "Ze zullen toenemen als kalveren uit den stal". Want de Heere zal over hen uitstorten de Geest der genade en der gebeden.

Nu werpt ge tegen: ik ben er nog niet mee uit. Ondanks het optellen van al die kentekenen van de genadestaat is het mij nog zo donker. Ik kan al die kentekenen kwalijk onthouden. Wat zou ik bezitten? Er kan zo'n zelfbedrog in ieder kenteken zijn. Daarom roep ik u op tot zelftoetsing voor de Heere. Stel u voor, dat Hij door ons midden ging en vroeg, of wij het begeren te weten, ja of neen; of wij de bewijzen bezitten, ja of neen? Wilt ge daarop in de eenzaamheid gaan en Mij aanlopen en voorstellen voor Mij en aldus tonen, dat het u ernstig om de zaak te doen is? Wilt ge in trouw met uzelf handelen en zien, of uw hand zich niet bezighoudt met slaan op een ledige plaats en of ge het binnenwerk in uw hart vindt?

Stel u zich de Alwetende voor de geest, plaats uzelf voor He; wilt ge, dat Hij door uw geweten en door Zijn Geest tot u spreke? En zo, wilt ge zo teer en zorgvuldig met uw ziel omgaan om uzelf niet meer geestelijk toe te eigenen dan ge bezit, en in beschroomdheid om de grote gift, die Hij u gegeven heeft niet te verkleinen. Verbeeld u, dat God tot u zegt: Ik vind het wel goed, dat gij geestelijk verzekerd zijt. Ik heb er niet tegen. Ik wil u uw gronden daarvoor niet ontnemen. Ik sterk en steun en bevestig het zwakke liever. Maar ik breng ook gaarne de geveinsden tot zelfontdekking, opdat zij niet met een leugen in hun rechterhand verloren gaan. Verbeeld u, dat God naast u is, bij u alléén en tot u spreekt: 't is niet genoeg, dat ge toestemt en zegt, dat het zo moet zijn, maar: vind Ik het bij u óf niet? Hij waarschuwt u niet lichtvaardig te zijn in het toeëigenen. En zo gij het bezit, wees dan niet traag om te geloven. Maak ook de kentekenen van den genadestaat in u, 't zij meer dan één of alle, niet tot uw zaligmakers of middelaars. - Bezit ge de kenteekenen, zeg dan: ja. Zoo neen, zeg dan: neen. Wees openhartig. Verbloem het niet.

Zegt mijn hart nu: ja, ik bezit de kentekenen van de genadestaat maar de geloofsverzekerdheid door God's geest nièt, in hoeverre mag ik dan op dat zeggen van mijn hart staat make? Mijn hart is zo bedrieglijk! Maar het mag, als men van harte, met diepe indruk en besef, dat God het ziet, durft zeggen: daar en daar heb ik dat en dat geestelijk ondervonden. Zoals Jozua sprak: "de God der goden, de Heere, de God der goden, de Heere weet het en gans Israël zal het óók weten". Of als ge gelijk Petrus durft zeggen, niet alleen bij het kenteken der liefde, maar ook bij andere: "Gij weet alle dingen, Heere". Hij weet, of het zo in mij is, of ik toen niet veranderd ben, of ik geen geestelijke, echte overtuigingen gekregen heb, of Jezus mij niet dierbaar is geworden. En zo gaat men dan al de kentekenen langs. Paulus schreef: "ik zeg de waarheid in Christus; ik lieg niet, mijn geweten mij mede getuigenis gevende door den Heiligen Geest". God weet het. Tot Hem neem ik mijn toevlucht, laat het nog zoo donker en betwijfeld wezen als het wil. Zo er iets aan mijn geweten te ontdekken zij, Hij doe het, of zo ik ergens een fout in bega, Hij is mijn Getuige, dat het mij in waarheid om Hem te doen is en om waarheid in het binnenste.

Als gij zulke dingen tot God gesproken hebt, ga dan tot de vromen en zeg: slaat mij, schudt mij, grijpt mij aan op wat wijze ge wilt, onderzoekt mij, waarschuwt mij, bestraft mij. Ik betuig u, dat het mij aangenaam zal zijn. Zij mogen met mij dan doen wat zij willen, mij wonden, zo ze 't nodig oordelen. Ik zal het voor weldadigheid rekenen, behandelt mij toch trouw bij de liefde, die ik tot u heb. Ach, ik vind zoveel geestelijk gebrek in mij, dat mijn hart er van wegdruipt. 't Is vol verzuchtingen, mijn oog vol tranen, mijn mond vol klachten. Wat ontbreekt mij nog altemaal! Ik ben niet in mijzelf zo klein als behoorde.

Ik geef niet zulk een ronde schuldbelijdenis. Ga ik op onveilige plaatsen, dan voel ik dit niet zo sterk en ik zucht niet zo om verbeterd te worden. Ik ben dikwijls met het weinige dat Hij mij geeft, niet tevreden. Paulus zeide: hoe zwaar weegt mij het lichaam der zonde. Ik ga er onder gebogen.

Laat dan het hart een vijand zijn van overdreven geveid te worden. Mijd het gezelschap, waar ge ondraaglijk geprezen wordt en gepleisterd wordt met loze kalk. Erken: ik heb zo'n groot hart, dat het dadelijk weg zou zijn. Doorzoek alle hoeken van uw hart, tot ge met innige oprechtheid kunt zeggen: ik wil geen bedrog of geveinsdheid in mij. Ik wil er niet van weten. Indien uw hart er zóó voor staat, kunt ge op de getuigenis ervan afgaan.

WEDERGEBOORTE EN ONMACHT

God eist van ons de wedergeboorte, of wij ze hebben of niet. Hij slaat ook wegen in om er ons toe te brengen. Hij wil tegelijk, dat wij de genademiddelen hiertoe gebruiken. Van nature zijn wij geen veranderde mensen, maar kinderen des toorns; onder de vloek. Wij hebben de wedergeboorte niet, maar leven gescheiden van God; zónder God. Wij kunnen Hem nooit van nature liefhebben. Wij kunnen aan de wedergeboorte ook niet zelf toedoen. Het is een geboorte en even weinig als wij tot de vorming van ons lichaam en tot de natuurlijke geboorte iets toegedaan hebben, kunnen wij het tot de geboorte van het geestelijke leven. Het is een scheppingsdaad van de almachtigen God; een levendmaking uit de doden. Wilde takken worden tegen de natuur in in de edele olijfbloom ingeënt. Een moor kan zijn huid niet veranderen; een rank niet buiten den wijnstok vruchten dragen. Een mens, die een vijand God's is, kan zich Hem niet onderwerpen. De natuurlijke mens verstaat de geestelijke dingen niet. Kan een blinde zien of een dode leven? Kunnen kreupelen wandelen, zonder dat er aan hen een almachtig werk God's geschiedt?

En toch eist Hij de wedergeboorte. "Maak u een nieuw hart. Bekeer u tot Mij. Sta op uit de doden". Het is de duidelijke wil van God. Zoo gij het niet doet, Hij dreigt met straf, met vergaan en vermorzeling. Hoe zult ge het ontvlieden? Met vloek en hel. Daar staat nu de zondaar: hij heeft de wedergeboorte niet; hij kan er niets aan toe doen en moet haar toch hebben. Hij zal gestraft worden door God, als hij het niet doet en tegelijk is het een werk God's. Hoe kan dat ?

God wil aldus de mens tot de overtuiging brengen, dat hij door de zonde gevallen is. Wat had de mens een kroon op het hoofd, eer hij gezondigd had! Hij was bijna als de engelen. God had den mens recht geschapen. Hij wil hem nu tot het inzicht brengen: hoe kom ik nu tot zulk een wantoestand, terwijl ik aan een engel gelijk was? De kroon is van het hoofd gevallen. Zo brengt God hem tot het beschamend besef, dat de mens Hem niet dienen kan en van z'n onmacht niet durft spreken zonder tranen en verlegenheid.

Hij kent die uitvluchten van u om met uw onmacht te spelen. Hij neemt ze weg. Schaam u er over als de verloren zoon. Die moest eten en kon niet; hij had niet. Hij had geen uitvlucht voor zijn onmacht.

Maar hij schaamde zich, dat hij alles verkwist had. "Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan en ik zal tot hem zeggen: vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden". Speel niet meer zo met uw woorden van onmacht.

Want God's eis tot wedergeboorte is billijk. Ik kan wel niet, maar daarover moet schaamte mijn aangezicht bedekken. Zijns is de gerechtigheid. Ik kon Zijn eis vervullen, maar heb mijzelf moedwillig van Zijn gaven beroofd; daarom moet ik zeggen, dat Hij rechtvaardig is en mij in de hel kon werpen.

Zullen wij mensen ons dan aanmatigen wat wij aan God ontstolen hebben? Kan een vader tegen een kind, dat hij goed heeft opgevoed en dat tegen hem in opstand komt, zeggen: ik zal u bij het gerecht aanklagen? Zo dit niet kwalijk genomen wordt, zal God ons dan niet aanklagen, opdat wij zouden erkennen: ik heb nooit zo ingezien als nu, dat God het recht heeft de wedergeboorte van mij te vorderen, terwijl ik het niet kan doen.

God wil al de ijdele redeneringen van onze eigen lust wegnemen.

Daarom eist Hij de wedergeboorte. Gij zou de wijsheid God's tot dwaasheid maken.

Hij maakt tot dwaasheid dat zotte zeggen: "als ik aan de wedergeboorte niets kan toedoen, laat mij dan maar met de handen over elkaar zitten en wachten, tot God naar mij om ziet". Schaam u over de uitvlucht: "wat hebben wij bij onze onmacht met genademiddelen van doen"? In dingen van het natuurlijke leven redeneert ge zo niet. "Als een mens niet werkt, zegt ge, is hij een luiard". God doet maar geen mirakelen! Al is de wedergeboorte Zijn werk, het gaat bij de zielsverandering van een mens niet zo toe als bij de verandering van het water in wijn.

De verandering van de mens gaat naar den aard van de mens. God spreekt hem aan. Hij overtuigt hem. Hij nodigt hem. Hij neemt zijn ledige redeneringen weg. Hij bindt den mens aan het gebruik der genademiddelen.

Zie de mensen, die in het Evangelie genezen werden, gebruikten die geen middelen? Is het dan wel verwonderlijk, dat God in de zielsverandering van een mens óók werkt door middelen en er ons aan bindt? Wij zullen in eeuwigheid niet tegen God kunnen zeggen, dat Hij onredelijk is in Zijn eis aan ons, maar zullen moeten zwijgen.

Zeg dus niet: "al neem ik de genademiddelen waar, wat zal het helpen"? Men moet doen, wat God gebiedt, ook al ziet men het niet in. Welk een gezegende uitslag hadden de kinderen Israëls en Jozua! Ook zij hadden kunnen zeggen: "wat zal het helpen om rondom Jericho te gaan en de laatste dag zeven maal, ware het niet beter, dat men met zeshonderdduizend man de stad bestormde"? Of indien Ezechiël had gezegd: "wat zal het helpen, dat ik over de doodsbeenderen profeteer"? Ze gingen leven! Als Paulus niet anders doet dan roepen: "ontwaakt gij, die slaapt", zal ik dan zeker bekeerd worden? De belofte is er. Het gevolg is zeker. Ge zijt het niet waardig. Als moest ge er achtendertig jaren op wachten en het dan nog niet ontvangen, het zou rechtvaardig zijn. Wacht u er voor de Heiligen Geest te bedroeven. Sta Hem niet tegen door het te ontkennen, dat ge tot geestelijke overtuiging gekomen zijt. Loochen het niet. Verberg het niet. Is het u te veel? Wou ge wel, dat het weg was?

Daar is een genade God's in de eeuwigheid. Het is Zijn toegenegenheid om een arm schepsel om niet wel te doen. "Uit genade zijt gij zalig geworden". Daar is een eeuwige genade, "die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen". Daar is een "eeuwige liefde". God is genadig wie Hij genadig zijn zal. Daar is niets in de mens, waardoor hij iets aan de eeuwige toegenegenheid in God zou kunnen toevoegen. God spreekt: "'t zij u bekend, o mens, Ik doe het niet om uwentwille". Is er een gedwongenheid aan uw zijde om de Heere te danken, dat Hij uw naam schreef in het Boek des levens? Wat was er verdienstelijks in u, waarom God u aan Zijn Zoon gaf, in den Raad des vredes met de Zoon trad, dat de Zoon op Zich nam u zalig te maken en de Geest opnam in uw hart te zullen werken en te zijner tijd alles aan u te zullen toepassen wat God de Vader en de Zoon voor u heeft? 't Is altemaal genade, uit die eeuwige liefde vloeiende. Al de gaven der genade worden in de ure der genade hem geschonken, die in de eeuwige liefde opgenomen is; ze worden medegedeeld, opdat de genade geroemd zou worden.

"De genadegiften en de roeping God's zijn onberouwelijk". 't Is uit genade gegeven en Hij gééft genade.

ZALIG ONTSLAPEN

De genade in het leven wordt gevolgd door genade in het sterven.

Eens zullen wij allen op ons doodsbed liggen. Daar daalt de hemel meer in hun hart neder dan de hel; de vrijspraak meer dan de veroordeling. Daar zijn God's kinderen los van alles. Ze hebben geen banden.

Ze zijn klaar voor de eeuwigheid.

Toen en toen, zeggen zij, kwam ik tot geestelijke overtuiging; toen brak het geloof door, toen ben ik God in oprechtheid gaan dienen. En nu heb ik een zekere en ernstige verwachting, dat mijn zaken een goede uitslag zullen hebben. "Ik weet, dat zo het aardse huis van deze tabernakel gebroken wordt, ik een gebouw bij God heb, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. Het leven is mij Christus en het sterven gewin".

Ge zult tegenwerpen, dat niet altijd op het ziekbed en sterfbed de hemel in het harte daalt. Soms gebeurt het, dat men neerligt en schreit van benauwdheid. Ik weet dat wel. Maar men ligt dan toch neer met de genade van Hiskia. Hij keerde zich naar de wand. Hij "piepte als de zwaluw en kirde als een duive". Hij schreide: "Heere, gedenk, dat ik oprecht ben geweest, zoveel ik weet. Ook Gij weet het". Was hij dan niet zondig geweest? o ja. Maar hij bad: "Heere, wees Gij mijn Borg".

Als de tijd uitgediend zal zijn en de ogen gesloten zullen worden, welk een genade zullen God's kinderen dan ontvangen! Alle smarten en donkerheden, al wat hen zo beknibbelde, al hun kruis valt op dat ogenblik weg. Dan ben ik alle last, die ik op mijn rug en hart had, kwijt. Ik zie God dan in Zijn gunst. Ik geniet Hem in Zijn liefde. Nu ben ik nabij God in Christus. Ruim. Heerlijk. Blijde. Nu krijg ik genade in de opstanding, alwaar de twee vrienden, ziel en lichaam, bij God samen komen. Die band zal dan nooit meer verbroken worden. Daar zal men zijn onbelemmerd, heerlijk, vrijgesproken voor engelen en mensen.

Daar komt men binnen bij den drieënige God onder de grote schare aller engelen en uitverkorenen. Daar haalt men het harte op in wijsheid, in blijdschap en heiligheid. Daar zal men eeuwig uitroepen: door God's genade ben ik wat ik ben. Door Zijn eeuwig genade en beschikking kregen de gezaligden in het tijdelijke leven genade, die blijft op het sterfbed en eindigt in de eeuwig genade.

"God's genadegift is het eeuwig leven door Jezus Christus onze Heere".

Dit zijn de genade betoningen. 't Is alles van niet te zeggen waardij. 't Staat tegenover eigen werken en tegenover eigen schuld. De roem is hier uitgesloten. "Door de wet des geloofs. Ons zal het worden toegerekend, die geloven in Hem, die Jezus onze Heere uit de doden opgewekt heeft".

Die genade betoningen geworden de gezaligden om eens anders wille; niet om eigen verdienste. 't Is boven waardij. 't Is toch niet om verdienste, dat gij met éne dag werkens een koningskroon of -troon kreeg! Als God ons in den hemel brengt bij zo gebrekkige arbeid, is dat verdiend? Hiskia bad: "de Heere, die goed is, doe verzoening voor hem, die zijn ganse hart gericht heeft om God, den Heere, de God zijner vaderen te zoeken". Hij doe verzoening over de onheiligheid der heilige dingen. 't Is buiten waardij. Wij zijn niet anders waard dan toorn en vloek. "Als wij alles gedaan hebben wat wij schuldig zijn, zo zijn wij nog onnutte dienstknechten".

AAN ZICHZELF ONTDEKT

Niemand wordt door God tot genade gebracht, of Hij ontdekt hem aan zichzelf.

Van Adam af heeft God die handelwijze gevolgd al de eeuwen door en zo zal het blijven tot d laatsten dag der wereld. Dan zal God nog eenmaal de goddelozen aan zichzelf bekend maken en hen verwijzen naar het eeuwig vuur.

Als een Manasse tot genade komt, dan brengt God hem tot zichzelf. "Toen Hij hem benauwde, bad Manasse het aangezicht des Heeren zijns God's ernstig aan en vernederde zich zeer voor het aangezicht des God's zijner vaderen". Zie ook den verloren zoon, de tollenaar uit de gelijkenis, de drieduizend op de eerste Pinksterdag, de gevangenenbewaarder uit Filippi. Jeremia zei: "zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelf ben bekendgemaakt, sloeg ik mij op de heup". Wanneer God ons hart verandert, doet Hij met ons als met Nebukadnezar, die tot zichzelf kwam.

Zo'n veranderde mens zegt: ik gedenk aan een "eertijds" en aan een "nu", aan wat ik was en nu geworden ben, ik was goddeloos, "maar na afgewassen, geheiligd, gerechtvaardigd in de naam des Heeren Jezus en door de Geest onzes God's. Ik was duisternis eertijds, nu ben ik licht in de Heere. Ik was een lasteraar, een vervolger en verdrukker, maar mij is barmhartigheid geschied". Toen Naomi ledig in Bethleem wederkeerde, gedacht zij aan haar vorige en haar tegenwoordige toestand. "Vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de Heere doen wederkeren". Job was eerst in een paradijs van ere, daarna zat hij op een hoop van ellende. Hij gedacht zijn "voorheen" en zijn "thans". De schenker uit Josef's geschiedenis gedacht aan zijn zonde. Zo komt ook niemand tot genade, of hij wordt tot kennis van zichzelf gebracht.

God de Heere brengt dan door Zijn Geest den mens voor ogen, dat hij niet altijd oo is geweest. Wat had de mens eenmaal een kroon op het hoofd, een licht in zijn verstand, een heiligheid in zijn hart. Welk een sieraad in zijn wandel. Hij was in rechte staat, toen God hem maakte. Hij leefde in vrede met God, in vertrouwelijkheid. Aan alles in het paradijs had hij eigendom. Hij was als een morgenster, als een zoon des dageraads. Hij kon God loven en prijzen. Was hij staande gebleven, hij zou geen doodsvreze gekend hebben, geen ziekte van binnen, geen kwaad. 't Was een verkeer, zo vertrouwelijk, blijde en vredig.

Maar dat vindt ge nu niet meer. Er kwam verandering, van beter tot erger. Mijn God, hoe weegt dat op mijn hart, dat ik tegen U zo schandelijk, zo moedwillig, zo onredelijk, zo ondankbaar gehandeld heb! Ik ben Uw beeld kwijt, ik ben de zegen, het leven, alles kwijt. Ik ben tot de uiterste armoede vervallen. Hoe dwaas en onwijs ben ik geworden. Dat zie ik nu in. Moest ik dát Gode vergelden voor Zijn grote goedheid? 't Kon in mij opkomen met Hem te spotten en Hem te verachten, dat Hij mij deed stammen uit zulk een Voorvader, Adam, 't hoofd der mensheid, en te gaan zeggen: onze vaderen hebben onrijpe druiven gegeten, en onze tanden zijn stomp geworden. Al zeide ik het niet, ik dacht het. Waarom heeft God mij zo gemaakt? Nu ben ik van nature aards, natuurlijk, duivels. 'k Heb de aard van adderen-gebroedsels. Ik ben van nature een hater en vijand God's, een weerspannige tegen Hem. Ik schrik voor Hem. Ik kan aan Hem niet denken. Ik doe moeite Hem uit mijn gedachten te dringen. De zonde is bovenmate zondigende in mij. Er woont niets goeds in mij.

En gelijk mijn aard nu is, zo is ook de uitwerking ervan: onwijs, dwalende, in menigerlei begeerlijkheid levende, tot alle goed werk ongeschikt en onbekwaam tot enig goed, dood in zonden en misdaden, onmachtig, onwillig, vijandig tegen God. Aan de daad wordt de innerlijke natuur openbaar. Men "loopt tegen God op met hoogverheven schild". In gedachten, doen, wil, oogmerk, in alles toont men een afkeer tegen Hem. "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God". Ik ben wijs om kwaad te doen, maar goed te doen weet ik niet. Ik ben blij als ik kwaad gedaan heb. Ik stel mijn eer en heerlijkheid in mijn schande. Ik erken: ach, Heere, als Gij mij geslagen hebt, kan ik het niet verdragen. Als Gij mij bezocht met kruis, wat ging mijn hart aan! Ik had wel willen vloeken: de wegen des Heeren zijn niet recht. Sloeg Gij, ik gevoelde geen pijn. Ik vernederde mij niet. Zegende Gij mij, ik speelde er mee.

De mensen zuchtten tegen mij over mijn misbruik. Schreef Gij mij Uw wet voor, ik zei, dat die ondragelijk was. Moet ik zó leven, wie kan dan zalig worden? Moet ik zo nauwgezet en geduldig zijn, dan ging ik liever verloren. Kwam Gij met het lieflijk Evangelie, ik misbruikte het. Ik wilde het met de genade en het geloof wel goed maken, ofschoon ik de duivel diende. Heere, ik keerde U de nek toe. Ik bedroefde Uwen Geest. Wat Geest, zei ik. Ik wil geen Geest. Laat die uit mijn hart blijven. Die maakt mij zo ongerust. Als ik naarheid kreeg, ik zei: ik wil geen Zaligmaker. Ik heb met Hem niet van doen. Ik heb deugd en gerechtigheid genoeg. Ik ben mooi genoeg. Ik kan noch wil God dienen.

Wie hoor ik dan toe? Ik moet het rechtuit zeggen: de duivel is mijn vader, mijn god, die ik verkies, mijn koning, die ik eer. Die werkt krachtig in mij. Ik stond onder zijn macht. Ik was er tevreden mede. Ik schrik, als ik mij zelve ga bezien. Ik had de wereld lief. Ik verkeerde met mijns gelijken. Ik volgde de menigte op de brede paden. Ik ging met hopen langs de wegen van dood en verderf, ook al zei God: word aan deze wereld niet gelijkvormig, of ge zult Mijn ontferming ontberen. Ik vroeg er niet naar en dat ging zo zijn gang. Ik wandelde naar de eeuw dezer wereld en ik had haar lief, ook al zeide God: zo ge de wereld liefhebt, Ik zal uw vijand zijn. Ik vroeg er niet naar. Als ik mijn hart rechtuit spreek: bij de vromen was ik niet gaarne. Ik had er geen zin in. Liever was ik bij de goddelozen. In hun gestoelte, in hun tent en gezelschap was ik te vinden. Zo mogelijk zou ik hen voorgetrokken hebben, omdat het goddelozen waren. Niet alleen had ik een volledige afkeer van de godzaligen, maar ik schrok ervoor terug in hun gezelschap te komen. Ik beefde ervoor, ik lasterde hen, ik sprak van hen kwaad, 't zijn mensen, die beroering maken, 't zijn overdreven ijveraars.

En kwam er iemand tot bekering, dan lachte ik hem uit en wees hem na. Kon ik iemand nog doen weifelen, ik zou zee en land om reisde hebben om hem terug te houden. Ik wilde het Koninkrijk niet binnengaan en belette het anderen. Ik trok mijn hart af van mijn eigen kind en liefste vriend, wanneer God hen aan zichzelf begon te ontdekken. Ik was er gruwelijk kwaad om en kon het niet uitstaan. Ik trok het mij niet aan, als dit van mij gezegd werd. Ik was vol zelfverbeelding en zelfverzekerdheid. Ik kom even goed als een ander in de hemel, zei ik voor de mond weg.

Maar God laat een grote, lange, brede rol achter zulke vliegen, vol beschreven met gezucht en wee. 't Is alsof er iemand naast hem gaat die gedurig zegt: "gij zijt vervloekt in al wat ge doet. Eenmaal zult ge sterven, daarna komt het oordeel. God brengt u nabij de dood; ge wordt ziek, zwak, blind, doof". 't Is alsof er iemand naast hem gaat, die al de donder van het Evangelie uitspreekt: "hoe zult ge ontvlieden, indien ge op zo grote zaligheid geen acht neemt? 't Zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan u. De mannen van Ninivé zullen tegen u opstaan Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking. Maranatha. Zo gij in Hem niet gelooft, de toorn God's is en blijft op u".

Toch, grepen God's Woord en Geest het geweten niet aan? Hoe vrolijk leefde ge? Welke zielskwellung en wroeging voelde ge? Wat deed ge ermee? Ik wou er niet van weten. Ik verstikte ze. Ik was kwaad, als iemand erover sprak. Ik was zelfs kwaad, dat ik zo zwak was er in mijn benauwdheid mij over uit te laten. Ik zou wel naar mensen van een andere godsdienst hebben willen gaan om met loze kalk gepleisterd te worden. Ik ging mij met dit of dat wat afleiding bereiden.

Toen God's genade pas in mij begon te werken, geloofde ik het niet. Ik wilde het niet geloven. Ik voer er dwars tegenin. Ik was een hele held en redeneer-ziek. Ik zeide: dat zal mij nooit gebeuren. Toen kwam het zover, dat ik het niet langer kon ontkennen, maar evenmin dorst erkennen, dat ik er meer toe overhelde om het te ontkennen, hoe stond ik er toen voor? Ik dacht: wat zal er nog van mij worden? Het zal nooit gaan. Ik ben een te grote zondaar en God is zo heilig. Ik ben zo vervallen en achterop geraakt. Ik placht zulke zoete gevoelens te hebben; vrede, ontroering. Bidden greep mij aan, ook dat van een ander. Ik werd onder een prediking wel zeer gesticht, maar ik ben geestelijk achteruit gegaan. Ik heb de Geest bedroefd.

Menige gewetensgreep weerstond ik. Ik had wel goede voornemens, maar er kwam niet van. Hoe goddeloos ben ik geworden!

Toen ik in het geloof tot de overtuiging was gekomen, dat ik genade had ontvangen, ontdekte God aan mij, hoeveel mij nog ontbrak. Wat al kromme wegen zijn er nog in mij ! Wat al zonden! Ik bid en schrei om mijn lusten te kruisigen, maar hoeveel zijn er nog on-gekruisigd. Wat al verdorvenheden in mij, die nog niet gedood zijn. "Ik, ellendig mens, als ik het goede wil doen, ligt het kwade mij bij. Het goede dat ik wil, doe ik niet. Ik deug niet. In mij woont geen goed". Als ik mij van hoofd tot voeten bezie, is het niet dan striemen en builen. Als ik rechttuit zegge, wat innerlijke bewegingen en gedachten zijn er in mij? Kan dat met genade bestaan ?

Maar dan gaat de ziel zegge : ik erken, dat ik zo ben. Tevoren wilde ik het niet weten. Ik zou mensen, die mij zeiden, dat ik zo was, hebben kunnen doden. Maar nu zeg ik: ik ben dat arme, onuitstaanbare wezen. Mijn hand haal ik melaats uit mijn boezem. Ik moet zulke mensen niet gaan zoeken bij Indianen, Turken, Barbaren, ik ben zo gesteld. Hoe bang valt het mij, o God. Het beklemt mijn gemoed. Hoe bang valt het mij. Ik ben in de uiterste nood, angst en ongelegenheid. Niemand kan mij helpen en ik kan ook mij zelf niet helpen. Niemand weet raad om mij te redden. Zo Gij Uw hand niet uitsteekt ter hulp, moet ik voor eeuwig verloren gaan en heb ik geen hulp te verwachten. Ik ben vlakbij de hel. Maar de haren rijzen mij te berge, als ik er aan denk te zullen verloren gaan. In mij is er echter niets dan dat Uw toorn verwekt. Wat is Zijn lankmoedigheid wonderlijk groot in de wereld jegens mij om mij, overtreders van de wieg af, zo te verdragen! Mij, met zulk een natuur, in de Kerk, op straat, overal !

Doch God bewerkt de ziel. Zij kan het niet langer uithouden. Wat er in het hart is, moet er uit. Ze schamen zich niet te schreien en zichzelf te veroordelen. Gij, Heere, weet het en ik zelf óók. De ziele gaat de wereld nu uit, doch niet zonder haar zonden te bewenen. Ze is blij die tranen te hebben. 't Stuit haar niet tegen de borst. 't Is een waardige geestelijke gestalte. Hoe ontvankelijker ik ben, hoe liever het mij is. Dan weer is men bekommerd, of het wel waar, geestelijk werk is, of het niet weer verdwijnen zal, of men niet weer tot zorgeloosheid zal vervallen. Belieft het echter de Heere mij de scepter Zijner genade te reiken, dan zal ik er Hem eeuwig lof en dank voor toebrengen. Ik zal 't niet verzwijgen, maar vermelden. De ziel spreekt: "Heere Jezus, als ik U zie, gaat mijn hart open. Wat God in zichtelven niet doen kan, dat kan Hij doen in de Middelaar. Wat ik niet doen kan, kunt Gij doen, Heere Jezus". Zij vlucht naar Hem. Zij werpt zich op Hem. Bleef ik in mijzelf, dan stierf ik. Ik kom tot U. Hij zal u niet uitwerpen, verbrijzeld. Nooit kwam er iemand tot Hem, die niet geholpen werd, nog bij het sterven niet. Hij wendt Zijn hand tot de kleinen. Hij heeft alles voor u voldaan. Hij is gezalft en gezonden om verlorenen te zoeken.

Hoop op Hem. Hoop volkomenlijk op de genade. Het gekrookte riet wordt niet verbroken.

DE BEKOMMERDE

"Ik ben bekommerd vanwege mijn zonde", aldus de Psalm.

Zij, die het grootst zijn in de genade, hebben de meeste bekommerdheid over de zonde.

Een christen, wie zijn geestelijke staat recht ter harte gaat, heeft de meeste bekommerdheid, of hij dood of levend is, in de genade of in de natuurstaat, onder God's gunst of onder Zijn toorn.

Een mens heeft in zijn leven geen vasten troost voor zijn ziel, tenzij hij weet, hoe hij voor God staat.

In dit gewichtige werk zou een mens zich jammerlijk kunnen bedriegen, zo hij niet zorgt en niet op zijn hoede is. Het eigen hart is bedrieglijk en de duivel een bedrieger. Die twee spannen gedurig samen.

"Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk, wie zal het kennen"? Daarom moet men het wantrouwen. En van de duivel zei Paulus: "zijn gedachten zijn ons niet onbekend". Satans listen zijn menigvuldig. Daar komt bij, dat een mens geestelijk dood kan zijn en zich van buiten zo schoon voordoen, dat hij de schijn en de naam krijgt, dat hij leeft. De gemeente van Sardes had "de naam, dat zij leefde en zij was dood". Een mens, die een gedaante der godzaligheid vertoont, pronkt zo hoog in eigen en anderer oog, dat hij zichzelf en anderen bedriegt. Hij komt zonder bruieloftskleed tot de bruieloft. De duivel kan zich veranderen in een engel des lichts. Van Job zeide hij tot God: "'t is hem maar om eigen belang te doen, hij moest zuiverder van hart zijn, hij moest U dienen, omdat Gij het waard zijt".

Des duivels dienaren weten zich te veranderen, alsof zij dienaren der gerechtigheid zijn.

Ter anderer zijde bezitten zij, die inderdaad genade in het hart hebben, dikwijls zo kleine genade en nog het allerminst in eigen gevoel en gedachte. Ze zijn een gekrookt riet. Men kan vaak zijn eigen genade niet waarnemen. Daarbij komt, dat een die slechts de gedaante der godzaligheid bezit, op zijn best en schoonst, zeer veel lijkt op een waar kind van God op zijn slechtst.

Dat maakt het onderscheiden te bezwaarlijker en de bekommerdheid te groter.

Vandaar dat iemand, die bekommerd is over zijn geestelijken staat, in zichzelf steeds dieper moet gaan graven. Ge zult die bekommerdheid levenslang niet kwijtraken, voordat ge uiteindelijk bij het bezit geniet.

Wat is een mens gelukkig, die over zijn geestelijken staat bekommerd is en als er een herder is, die over z'n ziel waakt, die zijn hart op de kudde zet en het een van het ander weet te onderscheiden, het kostelijke van het verkeerde, die den geestelijk-onzekere bescheid geeft en de bedrieger aangrijpt en hem niet stijft in 't kwaad, die het hart van den rechtvaardige niet bedroeft.

Als de bekommerde zulk een herder ontmoet, diens voeten zijn hem lieflijk op de bergen en zulk een herder moet men ook dan wel altijd nauwlettend volgen, en hij bedenke zich de herder, die ieder zijn toekomend deel geeft, niet te doen zuchten.

EEN TEER LEVEN

Van koning Josia staat vermeld, dat zijn hart "week" werd. Het is een kind van God eigen om in zichzelf klein, week, teder gevoelig te zijn. Zij hebben een gebroken hart, een verslagen geest, een nederige, verbrijzelde geest. Ze zijn als was en water. Ze zijn het ten aanzien van de geboden God's. Niet één ervan durven zij te verwerpen of te overtreden. "Zou ik zo groot een kwaad doen en zondigen tegen God"? zei Josef tot Potifar's huisvrouw, en David sprak: "ik heb al Uw bevelen, van alles, voor recht gehouden". Ook zijn de discipelen teergevoelig omtrent de zonde. "Wat mens leeft er, die goed doet en niet zondigt", zeggen zij met koning Salomo. En als zij gezondigd hebben, klopt hun hart er over. David's hart sloeg hem om het afsnijden van den slip van Saul's mantel. Petrus weende, omdat hij zijn Meester verloochend had. Het dreigend woord van de grote God ontroerde hem. Toen er iemand tot David met een harde boodschap kwam, zeide hij: "laat ons in de hand des Heeren vallen" en onze Heiland bad: "indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan". Mozes pleitte: "zoudt Gij dit volk verdoen? Delg dan mij liever uit Uw Boek" en hij "wierp zich neder voor des Heeren aangezicht, veertig dagen en veertig nachten, dewijl de Heere gezegd had, dat Hij Israël verdelgen zou". Niet het oordeel slechts doet sidderen, maar reeds God's dreiging. "Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U. Ik heb gevreesd voor Uw oordelen".

Doch niet alleen ten aanzien van dreiging en oordeel is een kind God's teergevoelig. Hij is het ook over Zijn zegeningen. 't Zijn de zegeningen van de grote God. Van Zijn zonnestralen smelt het hart. David sprak: "Gij zijt groot, Heere God, want er is niemand gelijk Gij en er is geen God dan alleen Gij, naar alles, wat wij met onze oren gehoord hebben". Als men de goedertierenheden over het hart ziet, wellen de tranen op de wangen en is er liefde in de ziel. Ook tederheid in zake het Woord van God. Een kind van Hem durft niet te gaan in dingen, die te hoog zijn. Het laat de verborgen dingen voor de Heere. Het beeft en zoekt te leven naar het geopenbaarde Woord God's en verzegelt, dat God waarachtig.

Denk voorts aan Zijne eer. Wees er uitermate teder over. Mocht God geëerd worden door ons en door anderen. 't Is een doodsstek in 't gebeente, als Hij onteerd wordt. De ijver God's verteert de Zijnen, als er iemand is, die vloekt en goddeloos is. Zij bidden toch niet te leven tot Zijn oneer en tot spot van de wereld; tot smart van Zijn kinderen en ontmoediging van eerstbeginnenden in het geloof. Gaat het de Kerk niet wel, het doet hen aan; 't gaat hun dan ook niet wel. Ze wenen met de weenenden. Nehemia zei, toen hij voor koning Artasasta stond, dat hij nooit treurig was geweest, voordat hij hoorde, hoe het met Jerusalem gesteld was. En Ester klaagde: hoe kan ik het kwaad aanzien, dat mijn volk zal treffen!

Dan: de tederheid ten opzichte van God's beloften. Men zou niet gaarne er ene op zichzelf toepassen, als zij de tedere niet toekwam. Men eigent zich niets zonder grond toe. Niets zonder nauwlettend onderzoek. Men kan in de Schrift wel beloften vinden, doch men mag slechts zeggen, dat ze iemand toekomen, zo men er de zielsgesteldheid bij vindt, die God gezegd heeft, dat zij moeten hebben, tot wie die beloften komen. Is de innerlijke overtuiging wel zo teergevoelig, dat men kan beoordelen, of zij de ware is?

DE WEEGSCHAAL

De staat en de daad van een mens kunnen hem in eigen ogen wel zuiver voorkomen, maar als God gaat wegen, wie wordt dan goed bevonden "Alle wegen des mans zijn zuiver in zijne ogen, maar de Heere weegt de geesten". Ik mag een beoordeling uitspreken, maar God zal mij wegen.

Hij heeft grote en onbedrieglijke weegschalen.

De eerste is Zijn vrijmachtig believen, waarin Hij zegt: gij zult een vat des toorns en der on-ere zijn, en gij een vat der ere en der barmhartigheid, daar zijt ge naar Mijn eeuwig voornemen tot Mijn eeuwige heerlijkheid toe bereid".

De tweede is de weegschaal van God's alwetendheid, waarmede Hij de Zijnen en wie nièt de Zijnen zijn, kent; wie het juiste gewicht heeft, en wie te licht bevonden wordt.

Voorts de weegschaal Zijner voorzienigheid. Hele eilanden en steden, de hele wereld weegt Hij daarmede. De bergen en heuvelen worden door Hem in een weegschaal gewogen. "De eilanden werpt Hij henen als dun stof". Hij neemt machthebbers en vorsten, tegen wier geesten Hij verschrikkelijk teweer gaat. Hij weegt ze, of ze langer zullen leven of niet. "De grote lieden zijn leugen en de stervelingen nietigheid". In de weegschaal gewogen zijn ze tezamen nietigheid. Hij weegt kleinen en groten tesamen in de weegschaal Zijner voorzienigheid. Ze zijn minder dan niets.

God weegt den mens in de schaal van Zijn Woord en Geest. Daar komen de mensen in de Kerk. Hij spreekt daar: hoe zwaar weegt gij? Hebt ge een bruiloftskleed aan? Mist ge 't? Hebt ge 't? Is uw werk goed of vals? De weegschaal van de predikers is niet zo groot als die van God zelf. Zij hebben Zijn Woord en zij bedienen het en wegen er zichzelf en anderen mede. In de ene schaal ligt uw natuur. In de andere uw genade. Zij leggen in de ene schaal de kentekenen, die niet samen kunnen gaan met genade, en in de andere die bij God kunnen standhouden. Zij wegen de uitverkiezing, de roeping, het geloof. Zij wegen dan, wanneer het geestelijk werk nog in zijn aanvang is, of het wel goed is ingezet, of de innerlijke overtuigingen uit God's Geest zijn dan wel van verkeerde aard. Zij weten dat God de Alwetende is. Zij letten op alles, waar op te letten valt. Dan doen zij de uitspraak: te licht of te zwaar bevonden.

Weegt nu uzelf. Legt u op de weegschaal. Of durft ge niet? Wat hinkt ge toch op twee gedachten De ene morgen zijt ge even ver als de anderen. Neemt toch een besluit. Neemt toch de proef met het wegen. Waarom zit ge altijd zo in de laagte? Zegt ge, als ik u opwek, dat het maar tot uw nadeel is, of: hebt ge de rekening reeds opgemaakt en is zij tot uw nadeel uitgevallen, en bedankt ge voor mijn onderricht Doe dat niet te gauw.

DE WAARLIJK OVERTUIGDE

De waarlijk overtuigde vindt in zijn ziel de klopp van zijn geweten, de indruk door slagen en oordelen, door zegeningen, door ziekte, door het voorbeeld van vromen en goddelozen, door het Woord en door de algemene bewerkingen des Heiligen Geestes.

Omgekeerd kan de waarlijk overtuigde nooit zeggen: ik vind in mijn ziel géén overtuigingen door God's Geest, die de Geest van Christus is. Want hij vindt deze door al zijn overtuigingen heen, en dát verschaft de regel des onderscheids. Ben ik waarlijk overtuigd, dan ondervind ik daarin, dat het zondige verbeterd en het goede erin gewrocht is.

Maar of iemand nu al die vormen van overtuigingen in zich bevindt, dat is hem, zo hij waarlijk overtuigd is, niet genoeg. Op die gewetensklopp kan ik nooit rusten. Ik moet er het geestelijke leven bij hebben. Wat ben ik anders boven Ezau, Saul, Judas? In de hel hebben ze nog veel zwaarder overtuigingen! Deze kentekenen zijn mij niet genoeg. Ik sta naar andere.

Waar de ziel door God's en Christus' Geest leeft, vindt ge een blank en oprecht hart. De wereld wil altijd, dat de vromen geveinsden zijn. Schreien ze, maken ze enige indruk, dan heet het meteen: "ze spelen de vrome". Maar de vrome, wakker als God in hem werkt, schuwte geen zonde meer dan die der geveinsdheid. Hij is een grote vijand van schijn zonder zijn. Als er zoiets in mij schuilt, Heere, ontdek het aan mij. De waarlijk overtuigde is gelijk Nathanaël, een Israëliet zonder bedrog. Hij durft het hele hart openleggen. Dikwijls beschuldigt hij zich boven noodzaak.

In hem is een inwendige bekommernis, bèn ik waarlijk een van die gelukkigen? Zouden mijn geestelijke overtuigingen blijven? Niet voorbijgaan? Goed zijn? Er zijn zoveel soorten overtuigingen. Er zijn er zoveel kwade, zou ik de goede hebben? Die wou ik wel hebben, maar ik ben oo bevreesd, of het wel het ware geestelijke werk in mij is. Is het waarheid in mijn binnenste? Zij houden het zolang mogelijk voor zich. Ze zwijgen. Ze gaan. Ze staan. Ze werken er innerlijk mee. Ze slapen er mee. Ze staan er mee op. Ze zijn beducht, dat de mensen menselijk met hen zouden handelen, n.l. vleiend en bedrieglijk, uit liefde het beste oordelende. Ik mocht daardoor eens meer beweren dan er inderdaad in mij is. Ik zwijg liever, dan zal het werk zuiverder zijn als het voor de dag komt. Paulus sprak drie dagen en nachten niet, toen hij tot geestelijke overtuiging kwam. Gaat men dan om raad tot een mens, dan is het als Nikodemus bij nacht; verborgen. In Nikodemus was eerst heel wat omgegaan, eer Hij 's nachts tot Jezus ging. En heeft men dan gesproken, dan zou wel gezegd kunnen worden: zwijg er toch over.

Hoe donker, bekommerd en benauwd het van binnen zij, men weet tóch, of het innerlijke werk goed is. Men omhelst die geestelijke gestalte der innerlijke overtuiging. Zij valt niet bang.

Men kan geen dag zonder haar leven. Al valt zij wat bang, ik wil toch geen afleiding zoeken. In de zonde wil ik niet voortgaan. En zo men die overtuiging mist, voelt men er smart over. Ik kan zo niet leven. Zo hard! 't Is als de dood. Ik gevoel innerlijk het werk niet. Kwam Gij toch weer! En als het terugkomt, dan is het begeren, dat het blijft en groeide. Men zoekt een middel ter bevestiging. Men houdt dan dikwijls meer van de zonen des donders, de Boanerges-sen, dan van de zonen der vertroosting, de Barnabassen. Overtuigt het middel niet, dan vinden ze het laf: 't heeft stal noch wal, fleur noch geur. "Heere, waarom verstokt Gij ons hart? Waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen, dat wij U niet vrezen?"

De ware overtuigingen breken naar buiten. Ze worden zichtbaar, en eindigen in het geloof in Christus, in de verbond making met de Heere. Het wordt een heilige, tedere godsvrucht. Men scheidt zich af van het gezelschap der doden en voegt zich bij de levenden. Niemand in heel de wereld zal hen houden op de weg der zonde en niemand hen afhouden van de weg God's.

Maar soms gaan de vromen verkeerd om met de Heere Jezus en met God's genade. De Schrift gebruiken zij dan onjuist. Valt hun een tekst te binnen, ze gebruiken hem niet goed. Hun innerlijke bewogenheid, hun tranen, gebeden, zonden, het belijden ervan, het waarnemen van de bediening des Woords en de huiselijke godsdienstoefening, 't gaat alles dan verkeerd. Zij werken buiten Jezus om. Dan echter komt God en zegt: van Wie hebt gij het alles gekregen? Kent gij den Middelaar dan niet? Hoe komt het, dat de Geest in u werkt? Geeft ge Gode er de ere wel van? Wilt ge God wel op iets anders wijzen dan op de Heere Jezus? Neen, antwoordt de ziel, ik wil bij U blijven. Gij zijt een onveranderlijk God, en ik heb een veranderlijk hart. - En zo nederig en neergebogen bevinden ze levenslang het hart, tot het sterfbed toe. Maakt dit hun geestelijken staat niet slecht? Neen, hun neergebogenheid zal hen van God niet doen gescheiden worden. "Wat buigt gij u neder, o mijn ziele, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts".

DE NEERGEBOGENE OPGERICHT

Een neergebogen hart, wie zal het oprichten? Kommer doet kwaad, maar aan een kind van God, moge het al tot de dood toe bekommerd zijn, doet de kommer geen kwaad, doch integendeel veel goed.

De kommer doet u de knieën buigen en bidden, dat ge toch een goede grond des geloofs mocht hebben. Kommer doet u waken tegen de zonde, brengt u tot geloof, maakt u voorzichtig en teergevoelig, ten aanzien van het geestelijke leven. Al is echter de kommer prijslijk, ze moet noch te groot noch te klein wezen. Hier maat te weten is moeilijk.

Ze is goed, als ze betrekking heeft op de zonde, op uw verdorvenheden en ge dan zegt: ik kan het niet langer dragen. De zonde is mij te zwaar. Het hart wordt als was en water. Het schreit liever tot God dan dat hun mond kwalijk spreekt over God. Zo werd het hart van koning Josia "week". David had soms een leeuwenhart, maar toen hij zijn zonde inzag, schreide hij als een kind. Zo weende ook Petrus bitterlijk.

Pas echter op, dat ge niet te ver gaat in uw neergebogenheid. Wacht u ervoor, als ge die neiging in u gevoelt, om het dan dadelijk uit te spreken. Doet God u daarnaar Heeft Hij u zoveel reden gegeven om zo moedeloos te zijn? Moet ge integendeel niet zeggen: "wat zijt ge zo neergebogen? Hoop op God, ge zult Hem nog loven"?

't Is goed, als de neergebogenheid u klein maakt. Zeg nooit, dat zij onnut en schadelijk is. Zegt iemand: "ik wil de neerbuiging niet hebben, ik zou nooit meer vrolijk kunnen zijn", weet dan, dat zij haar aanleiding heeft. Het zaadje moet zijn reden hebben. Een nog on-begenadigde zondaar kan niet te veel neergebogen worden. Maar de begenadigde kan wel te veel neergebogen zijn, n.l. als hij zijn onheilige toestand vergelijkt met God's genade en dan meent géén genade te hebben, en zegt, als Kaïn: "mijn zonden zijn te groot dan dat God ze zou kunnen vergeven". Dan wordt het hart overstelpt. 't Wordt er door verslonden. Maar God wil met vrolijkheid gediend worden. De neergebogenheid kan te hoog gaan, als ge er te lang en te veel alleen op ziet en niet op de genade God's in Christus om u daarin te verheugen en te verblijden.

De vrome zal ter helle niet gaan, al moest hij in neergebogenheid sterven. "Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden", luidt de zaligspreking. Meent ge, dat de tollenaar verloren ging, die zo ver af stond en op zijn borst sloeg, al ware hij aldus gestorven? Of Zacheüs, zou hij verloren zijn gegaan, zo hij gestorven ware in zijn overtuiging van schuld? Ik geloof het niet!

Het is voor den neergebogene een geluk, dat God Zijn hand aan het werk houdt. Al was er niemand, die zich met u bemoeide, Hij zal het werk Zijner handen niet laten varen. Daar is God te getrouw voor.

Hij is een Werkmeester, wiens werk volkomen is. Wat Hij begint, voleindigt Hij ook. De neergebogene krijgt raad, dat alle knopen ontknoopt zullen worden, hun raadselen ontdekt, hun zwarigheden afgewend. God bewerkt hen naar het past. Hij geeft een tekst, die op de moeite slaat en de knopen worden los gemaakt. De Heere spreekt: "Mijn oog zal op u zijn. Ik zal u door de weg leiden, die gij niet geweten hebt. Ik zal u doen treden door de paden, die gij niet geweten hebt". Zijn naam is "Raad". Hij zendt een Ananias naar Paulus om hem te zeggen, wat hij doen moet, en een ander weer naar u.

De Heere zal dicht bij u zijn. Zoals het moederhart is nabij het kind, dat schreit van pijn. "De Heere is nabij de gebrokenen van hart". Hij is met hen. Hij is nabij met Zijn oren, als zij roepen, hoort Hij naar de stem van hun geroep. Hij is nabij hen met Zijn mond om hun antwoord te geven. "Eer zij roepen, zo zal Hij antwoorden". Hij is nabij hen met Zijn hand om hen te redden, als zij in ongelegenheid zijn. "Hij redt hen uit al hun noden en benauwdheden". Gij zult niet lang wachten, zegt de Heere. Ik ben nabij u met mijn hart om u lief te hebben. Ik zal bij u wonen. In die legerplaats zal Ik komen. De Heere Jezus roept en nodigt u. Op Zijn tijd zal Hij u te sterk worden, zodat gij Hem zult gaan aanhangen. God is u getrouw. Hij kent u in uw kleine of grote kracht. Zonder Hem kunt gij niets doen. Hij geeft kruis naar kracht en kracht naar kruis, werk naar Geest en Geest naar werk. Gij zult licht ontvangen. Gij zult getroost worden. De Heere Jezus zal u in uw gebukten staat verbinden. Hij zal Zijn Middelaarswerk aan u doen. Daar zijt gij voor aangewezen als treurigen, die Hij zal troosten. Dat zal aan u bewaarheid worden. Zonder troost zult gij niet sterven. Het zaad, dat in de aarde geworpen wordt en diepte van aarde vindt, zal niet uitgeworpen worden. De waarlijk overtuigden zullen geholpen worden, al ploegde de Geest ook nog zulke diepe voren. 't Zaad zal tot verkwikking opgroeien. Zo alleen zijt gij in de geestelijken staat om de troost te ontvangen. Waar toch past balsem bij als bij pijn? Zal de troost dan niet komen, waar de Geest de pijl in de borst geschoten heeft? De Geest weet u zeer zacht toe te bereiden, dat gij bewaard wordt voor de zonde uw eigen gerechtigheid op te richten en uw eigen middelaar te willen zijn, doch om Jezus te zoeken, zodat gij u aan Hem verbindt en Hem hartelijk liefhebt. "Liefste Heere Jezus, waar zal ik U zoeken en vinden! Ik zal bedelen om U! O, waart Gij mijn Zaligmaker! U wil ik niet missen. Op U alleen mag ik al mijn vertrouwen stellen, door U alleen kan ik tot God komen. Ik kan van U niet scheiden. In U alleen kan ik tot God komen".

De Geest van God bewerkt alsoo hun hart ertoe, dat zij, als zij de liefste Heere Jezus gevonden hebben, Hem begeren en aanhangen. Zij willen Hem aannemen. Zij doen het onvoorwaardelijk. Laat God en de Heere Jezus de voorwaarden opstellen. Heere, dan onderteken ik ze. Ik heb het goed overwogen. Ik heb de kosten berekend. Ik doe 't niet op losse gronden. Ik voel een volle beslistheid in mijn hart om het met U te houden, al stelde Gij als voorwaarde, dat ik een beker gal en alsem moest drinken. Ik ben er mee tevreden. Ik spreek geen woord tegen. Alleen bid ik, dat Gij Uw kracht in mijn zwakheid volbrengen wilt en dat Uw genade mij genoeg zij. Doe het dan met mij naar Uw behagen. Een andere voorwaarde begeer ik beslist nièt. Als God iemand zo ver brengt, zou dat eindigen zonder troost? Nooit heb ik daar een voorbeeld van gezien. De een heeft de troost wat langer, de ander wat korter, de een dikwijls, de ander zeldzamer. Voor de een wordt het gordijn meteen toegeschoven, de ander mag in het Paradijs zien. Maar het Woord zegt, dat de Heere zal zorgen, dat "de geest niet overstelpt zal worden, en dat Hij op hen zal zien". Dan klinkt het profetische woord: "Hoe zou Ik u overleveren? Mijn hart is in Mij omgekeerd. Al mijn berouw is tezamen ontstoken". Ik ben over u bewogen, spreekt God, waarmede zal Ik u troosten ?

GEESTELIJKE STILTE

De stillen in den lande zijn zij, die gaarne in stilte leven, die gaarne in stilte God dienen, die niemand kwaad doen, vreedzamen, de getrouwen in Israël, vergeten burgers, maar niet vergeten bij God.

Ze zijn als de arme, wijze man uit de Prediker: toen de stad in nood was, verlostte hij haar door Zijn wijsheid, en toen zij geholpen was, ging hij weer in stilte leven.

Het is een volk in eenzame plaatsen, in stilte God dienende. Stil in hun huis. Stil in hun beroep. Stil in gesprek en omgang met mensen. Stil in het beleid en de regering, die God bestelt. Stil onder het kruis, dat God hun toezendt. Stil in de omgang met mensen ten aanzien van het openbare leven. Stil in het geestelijke leven. Ze zijn op eenzame plekken, waar niemand van weet. Ze sluiten de deur en gaan in hun binnenkamer. Ze wenen in het verborgene. Ze zonderen zich af gelijk de Heere Jezus. Hij klom op een berg om alleen te bidden. Izak ging in het veld, tegen 't naken van de avond, om te bidden.

Ze zijn de eenzamen uit de Psalmen. In hun gezin zijn ze veel tijds stil en luisterende. Zij hebben een zachtmoedigen geest. Ze zijn als de vrouwen, waar Petrus van zegt, dat zij haar man minnen zonder woorden. Zo wil God, dat wij aldus stil zijn, dat onze stilte sticht. Met anderer zaken moeien zij zich niet. Wat zal ik werken naar buiten, ik heb naar binnen genoeg te doen. Die zich met eens anders doen bemoeien zijn bemoeiallen. Ze zijn als iemand, die een hond bij de oren grijpt. Al hun bekommernis werpen zij op de Heere. Hun weg wentelen zij op Hem. Mijn Vader doet het zo en daar heb ik genoeg mee te nemen. Alle dingen moeten mij medewerken ten goede. Zo zijn zij ook stil onder het kruis. Komt er kruis en slagen, zij bezitten hun ziel in lijdzaamheid. Het is beter, dat ik voor God wijk dan dat God voor mij zou moeten wijken.

Daarom ook zult ge hen, bij hun stillen, bedachtzamen geest, niet veel in ontsteltenis zien. Het is hun een grote genade. De zuidenwind der genade doorwaait hun harte. God doet hen zo stil zijn als de wateren van Siloam. Hij voert hen zachtkens aan zeer stille wateren. Al veranderde de aarde haar standplaats, zij vrezden niet. De Heere is mijn licht en mijn heil, voor wie zou ik vrezden? De Heere is mijns levens kracht, voor wie zou ik vervaard zijn?

Dit zijn de stillen in den lande. En toch zijn zij het, die soms kommernis hebben over de laatste stilte. Dan vragen zij zich af: zijn wij niet ál te stil? Maar ge komt toch niet gemakkelijk aan de stilte. Zij kost u arbeid. 't Is geen werk van één dag, van één maal schreien. Doch van herhaald worstelen, herhaald gebed, van dikwijls het opgeven en hervatten. Daar gaat wat in een mens om, eer men kan zeggen, dat ons hart ons niet meer veroordeelt, eer wij vrijmoedigheid bij God hebben! 't Gaat er mede als met Elia. Er kwam een grote wind, een aardbeving, een vuur. Maar de Heere was niet in de wind, noch in de aardbeving noch in de stem des vuurs, maar in het suizen van de zachte stilte. Toen diè kwam merkte Elia, dat God daarin was.

Gij hebt de stilte niet gekregen, of ge hebt arbeid, strijd, tranen, benauwdheid gevoeld. Ge vindt de verzekering aangaande uw geestelijke staat in het Woord en in het zegel van het Sacrament en in het smaken van de vrede God's, die alle verstand te boven gaat. "De Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen God's zijn". Op zulke genade moet stilte volgen. Dan gaat gij vertrouwelijk om met de drieënige God en met elke Persoon der Drieënheden in het bijzonder. Dat is de gang der godvruchtigheid en zo godvruchtig gedraagt gij u dan te allen dage, weken, maand en jaar. In Hem verlustigt gij u gedurig. Gij moet gedurig nabij Hem zijn. Gij kunt niet buiten God. "Het is mij goed nabij God te wezen. Hij heeft mijn rechterhand gevat". Gij wordt nu beheerst door de begeerte om tedergevoelig, oprecht, godzalig voor God en mensen te leven. "Het werk der gerechtigheid zal vrede zijn", zekerheid en stilheid tot in eeuwigheid. Als uw hart het er op zet om tedergevoelig, oprecht, godzalig te leven, dan moet daar stilte op volgen.

ONDER HET KRUIS

Er hangen druiven aan de doornen! Zijt gij, vromen, ooit door God of enig preken bedrogen Hebben zij u voorzegt, dat ge voorspoed zoud hebben? Ze spraken: de poort is eng en de weg is nauw. De weg ten hemel is bezet met doornen. De rechtvaardige wordt ternauwernood zalig. Strijdt om in te gaan door de enge poort. Heeft God u bedrogen, toen gij bekeerd werd? Ge hebt toen toch de kosten berekend?

De leidingen God's zijn naar het uiterlijke bezien met vromen en goddelozen enerlei.

Er zijn goddelozen onder de druk en er zijn vromen onder de druk. Er zijn goddelozen, die voorspoed hebben en er zijn vromen, die voorspoed hebben. "Enerlei wedervaart den rechtvaardige en den goddeloze". Achab draagt een gouden kroon en David ook. Nabal was welvarend en Job na zijn herstel evenzeer. Achitofel was wijs, daar is ook een wijze Salomo. Uit het uiterlijke kan men dus geen gevolgtrekking maken ten aanzien van God's liefde of haat. Uit het uitwendige kan men niet oordelen over het bezitten of niet-bezitten van genade en een goede of slechte schuldbelijdenis.

Als God de goddelozen zegent, kunt gij daar niet uit afleiden, dat Hij ze liefheeft, als Hij de vromen slaat, evenmin, dat Hij hen haat. Het is een redenering van duivel en hel tot de Heiland: zou Gij God's Zoon zijn en hongeren.

Als u een zeer zwaar kruis overkwam, vindt gij in de Heilige Schrift niet iets dergelijks of nog zwaarder? Zie een Job. Zie uw Heiland. Hij had minder dan de vos, die een hol heeft, dan een vogel, die een nest heeft. Hij had niets om het hoofd op neer te leggen.

Bezie een Lazarus voor de deur van den rijke. Hoor de klachten: "Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd; in duisternissen; in diepten. Uwe grimmigheid ligt op mij. Gij hebt mij nedergedrukt met al Uwe baren... Uw hittige toornigheden gaan over mij; Uw verschrikkingen doen mij vergaan. Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan. Mijn bekenden zijn in duisternis". Hebt gij zwaarder kruis dan andere vromen, die zalig zijn geworden?

De beste christenen zijn de grootste kruisdragers geweest. Aan de grootste helden werd het kruis toevertrouwd. Het goud behoeft het meeste vuur. Zou gij, met uw kruis van ziel of lichaam, willen ruilen met de meest voorspoedige goddeloze? Of uw gemoed met een kwaad gemoed? Wees tevreden met de zegen God's in het kleine, met de toegang tot de Heere, om geen koninkrijk zoudt ge 't willen missen. God heeft Zijn kinderen in de oven lief. De goudsmid heeft het goud in de smeltkroes even lief als het andere in de winkel, de man de tarwe in de aarde even lief als die hij in de schuur heeft. Kind, zegt God, Ik heb u in de oven lief, Mijn liefde vergaat niet, Mijn liefde blijft. Zij is onbezwijkbaar, Ik zal u tot het einde liefhebben.

Uiteindelijk zullen de vromen bij goed overleg God voor al het kruis danken en zeggen: er steekt iets goeds in, wij hebben hier druiven van doornen, er schuilt iets goeds in den druk. Ge verliest er niet mede. "'t Is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, dat ik in de smeltkroes heb gelegen. Eer ik verdrukt en gekastijd werd, dwaalde ik. Ik dank U, Heere, dat Gij toornig op mij geweest zijt, maar Uw toorn is afgekeerd en Gij troost mij. Gijlieden hebt het ten kwade gedacht, doch God heeft het ten goede gedacht. Wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede".

In armoede is rijkdom geborgen, in tegenspoed voorspoed, in droefheid blijdschap, in vloek zegen. Van doornen plukt ge druiven. Onder het kruis leert een kind van God het Woord recht verstaan. Luther placht te zeggen: ik zou zoveel Psalmen uit het Woord niet begrepen hebben, zo God mij niet onder het kruis had gebracht. Zo zou de vrome zoveel hoofdstukken uit de Bijbel niet verstaan, indien God hem niet in tegenspoed had gebracht. Daardoor versta ik het woord: "wij roemen in de verdrukking, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt en de lijdzaamheid bevinding en de bevinding hoop". Zonder kruis zou ik het woord niet verstaan hebben: "mijn ziel, keer weder tot uw ruste; want de Heere heeft aan u wel gedaan. Het licht gaat den oprechten op in de duisternis". Die het Woord leren verstaan plukken druiven van doornen.

De bittere gedaante der zonde leert men het beste kennen onder de gedaante van het kruis. Zolang gij de bittere vruchten der zonde niet voelt, is zij een geschilderde leeuw, maar dan zegt ge: ach Heere, al dat bittere komt door de zonde. "'t Is uw boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt. Weet, dat het kwaad en bitter is, dat gij de Heere uwe God verlaat". Een ziekbed leert vaak meer dan een hele reeks preken. Onder het kruis leert men zichzelf kennen, niet alleen wat zonde is, maar wat wij zelf zijn. In voorspoed zijn wij dikwijls vreemdelingen ten opzichte van onszelf. In tegenspoed zijn wij dikwijls versmolten, nederig dankbaar, maar in voorspoed hovaardig en tegensprekende. In de nood erkent men: ik wist niet, dat mijn verdorvenheden zo sterk waren en mijn genade zo zwak, dat mijn gevoelens zo onheilig en ziek waren. "Ik zeide wel in mijn voorspoed: ik zal niet wankelen in eeuwigheid; want, Heere, Gij had mijnen berg door Uw goedgunstigheid vastgezet. Maar toen Gij Uw aangezicht verbergde, werd ik verschrikt". De tegenspoeden zijn als vuur. Zet er klaar water bij en het gaat sissen. Zo komt bij tegenspoed ongeloof, overhaastheid, tegenspraak en ik weet niet wat al meer, voor de dag.

Het kruis dragen maakt ons de Heere Jezus gelijk. Dan weet gij, hoe die Man geleefd heeft: een Man van smarten.

Zou het Hoofd een doornenkroon hebben en de leden een rozenkroon? Dan zouden de leden niet op het Hoofd gelijken. Het kruis loutert de boze stemming. Jona vluchtte niet meer, toen hij in de vis was geweest. De psalmist zei: "eer ik verdrukt werd, dwaalde ik". De "ganse vrucht zal wezen, dat de Heere de zonde weg zal doen". Het kruis maakt ons los van de wereld. Dan zijn we al het ijdele ervan zo moede, dat wij zouden zeggen: wat doe ik hier nog? Evenals Monica, de moeder van Augustinus, die uit het venster ten hemel riep: "Heere, wat doe ik nog langer hier"? Van het allerliefste schepsel wordt men dan los, want de vromen zeggen: "wij aanmerken niet de dingen, die men ziet, want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk". Daar is het kruis een gezegend middel toe.

Het kruis verhoogt u. Het geeft u de grootste eer, het zet u een kroon op het hoofd. Het toont, dat ge een kind van God zijt.

Het is integendeel een geringschatting God's, als gij geen kruis draagt.

In het Woord worden de kruisdragers geacht als de sterren aan de hemel. Zij zijn het, die uit de grote verdrukking komen. Het drijft u naar de hemel en naar God.

Wat sta ik toch bij de gebroken bakken, waar geen verkwikking in is. Ik wil naar de springader van het levende water. Het kruis maakt u als de duive Noach's, die voortdurend naar de ark terugvloog. Hoe hoger de wateren van de zondvloed rezen, hoe dichter de ark bij de hemel was. Ja, "al doodde mij de Heere, nog zou ik op Hem hopen". De bozen en de goddelozen staan beschaamd, als God's kinderen "de beroving hunner goederen met blijdschap aannemen" en zij ook dan nog kunnen zegge : "dat alles is ons overkomen, maar onze voet is niet geweken van Uw pad". Daar krijgt de wereld hoogachting voor en zij zegt: als wij in die omstandigheden waren, zouden wij God zo niet dienen.

Het kruis baant de weg tot de hoogste heerlijkheid. De kruisdragers zullen de grootste kronen der heerlijkheid behalen. Dat zijn zij, die wat voor de Heere hebben overgehad. Maar de fluwelen christenen niet! Kom, Mijn kind, zal de Heere zeggen, Ik heb uw kleed gewassen en wit gemaakt in het bloed des Lams. Gij zult lange, witte klederen aandoen. Als God een kruis gebruikt, drijft Hij er Zijn oprecht kind mee ten hemel en schenkt Hij het de kroon.

Moet dan de zwaarigheid u niet ontvallen? Zijt gij, omdat ge verdrukt wordt, niet een goed belijder? Is uw tegenspoed geen voorspoed? Ja, werpt ge tegen, al ben ik dan een goed belijder, ik laat de zonde niet. Doe dan als Asaf. Hij ging in het heiligdom. Toen was hij als het redeloze vee voor God. Toen hij de voorspoed der goddelozen zag, zou hij gewankeld hebben. Zijn voet dreigde van het pad van God te gaan. Maar toen zeide hij: "Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen. Mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen. Immers is God Israël goed, degenen, die rein van harte zijn".

BEHOED UW HART

Te allen tijde moet het hart bewaard worden, gelijk de Spreuken zeggen: "behoed het boven al wat te bewaren is"; maar op sommige tijden meer dan ooit. Als men alleen is. Als men in gezelschap is. Als men onder vromen is. Als iemand zich voor God goed van zijn taak gekweten heeft. Als men in armoede is. Als een beminde zonde haar grootste kracht krijgt.

Toen Eva belaagd werd door de boze, was zij alleen. Toen David op het dak Bathseba zag, was hij alleen. De Heere Jezus werd van de satan verzocht, alleen in de woestijn. Paulus raadt niet te lang alleen te blijven, opdat de boze geen overmacht krijgt.

Niet altijd zijt ge in goed gezelschap. Josef werd bijna verleid om te zweren bij het leven van Farao, toen hij bij deze aan het hof was. Salomo vermaant: mijn kind, doe niet mee, als de zondaars u verleiden of verlokken. Petrus stond in verkeerd gezelschap, waar men de Heere Jezus verloochende, en hij volgde het na. Doch evenzeer moet men zijn hart bewaren in goed gezelschap. De duivel komt niet altijd als een wolf om te verscheuren. Hij komt ook in de gedaante van een schaap. Kan hij geen kwaad doen door middel van een goddeloos mens, dan gebruikt hij er zo mogelijk een goed voor. Een profeet verleidde een man God's in de dagen van koning Jerobeam. De Heere Jezus leed niet zoveel door Judas als door Petrus, zodat Hij moest zeggen: "ga weg achter mij, satan, gij zijt Mij een aanstoot".

Bewaar uw hart bovenal als gij gebeden hebt en ten Heilig Avondmaal zijt geweest. Toen tot de Heere Jezus een stem uit de hemel was gekomen: "Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem", toen kwam de duivel en verzocht Hem.

Nadat Petrus had verklaard: "ik zal U niet verlaten", zei Jezus tot hem: "waak en bid. Simon, Simon, zie de satan heeft ulieden zeer begeerd te ziften gelijk de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden". Toen de vrome hogepriester Jozua zich zowel gekwetend had van zijn taak in Babylonië, toen stond de duivel aan zijn rechterhand, zodat de Heere hem te hulp moest komen en zegge: "blijf af van Mijn knecht, die zich zo wel gedragen heeft in de zeventig-jarigen storm, val hem niet zwaar, nu hij het werk God's gaat werken". Noach gedroeg zich goed tijdens de eerste wereld, zodat hij in 't geloof een ark bouwde, doch ná den zondvloed misdroeg hij zich, terwijl hij het toch dat jaar in de ark zeer wel deed. Elia hield zich beter op de berg Karmel dan in de woestijn. Op den berg ijverde hij voor God en in de woestijn zit hij moedeloos terneer. Lot gedroeg zich goed in Sodom, maar hoe deerlijk viel hij daarna!

Waak over uw hart, als er storm komt, tegenspoed, verdrukkingen, kruis. Tot Job, in de nood, werd gezegd: "houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? Ge zijt zo getroffen in uw kinderen, uw goed, uw gezondheid, wilt gij nog bidden, God vrezen en dienen? Wat voor dwaasheid is dat? Schei er mee uit! Immers God scheidt er mee uit u te zegenen".

De spreukendichter Agur vreesde, dat, als God verandering gaf, armoede of rijkdom, hij vallen zou. Armoede? Maar daar zag het toch niet naar uit? En wat zou gij dan doen? Misschien "stelen en de naam mijns God's aantasten". Of, zo Gij mij zegent, ik vreeze, dat ik mij verheffen zou. Asaf zei: "mijn voeten waren bijna uitgeweken, mijn treden waren bijkans uitgeschoten, want ik was nijdig op de dwazen, ziende der goddelozen vrede". Het ging zo glad niet. Ik weet niet, zei hij, of gij wel weet, wat alles er in mij omgaat.

Bewaar uw hart evenzeer, als de voorspoed overvloedig is en gij zeggen kunt: ik was mijn gangen in boter en de lamp God's schijnt over mijn tent, ik heb banden noch kruis, dan dreigt het gevaar, dat het hart zou zeggen: waar is God gebleven? Simson viel in slaap in Delila's schoot. "Toen Jeschurum vet werd, zo sloeg hij achteruit".

Ten slotte bewaar uw hart, als de beminde zonde zich met kracht verheft. David zegt: "ik wachtte mij voor mijne ongerechtigheid". Wanneer de mens tot hinken neigt, dagelijks in veel begint te struikelen, ogen, handen en voeten u overmeesteren, wacht u dan. Ge kunt de zonde beter buiten u houden, eer ze binnendringt dan eruit krijgen, als zij eenmaal in u is. Als de oude kwalen weer opkomen, stel u dan wakker te weer, opdat ze niet erger worden.

DER VROMEN ZONDEN

Elke vrome heeft zijn troetelkinderen. Hij is gelukkig, die er maar één heeft en aan niet meer dan één vast zit. Maar let op: één is kapitein. Die heeft iets voor boven een ander.

't Is moeilijk het hart open te leggen. Zie dan eerst de hoogmoed. Die is waarlijk de kapitein.

Ge kent uzelf niet, als ge niet veel bidt: "houd Uw knecht terug van trotsheden; laat ze niet over mij heersen". Lukt het met hoogmoed niet, dan komt de kleinmoedigheid. Men is moedeloos, klaagt en zucht of men door de grond zou zinken en zegt: "ik ben niet beter dan mijne vaderen, neem toch mijne ziel weg; mijn ziel buigt zich neder in mij".

Is het dát niet, dan: mensenbehagen, zien naar iemands gunst, al ware het met krenking van het geweten of al ware het, dat men hun ondeugden deugden moest noemen. Paulus daarentegen kon dit niet verdragen en schrijft: "zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog mensen behaagde, zo ware ik geen dienstknecht van Christus". De Zaligmaker bestrafte het mensenbehagen ook scherp. Zo gij in de gunst van mensen zijt, 't is of ge de hemel had

Dan weer bekruipt vreesachtigheid een kind van God. Een zonde, waar Paulus tot Timotheüs over sprak: "gij hebt niet ontvangen een geest der vreesachtigheid, maar der kracht en der liefde en der gematigdheid en der vreze des Heeren". Wou ge de vreesachtigheid weg hebben er moest welhaast een stem uit de hemel komen: "vrees niet, waarom hebt gij gewankeld?"

Ook heerst er geveinsdheid en gemaaktheid. In gebaren, ogen, taal. Men weet de ogen te draaien, stelt zich walgelijk aan. Men is nog wel oprecht voor God, maar niet voor zijn naaste. Personen, waar men weleer in vertrouwelijkheid mee omging, daar kan men nu geen woord van hart tot hart meer mee spreken, of men acht zich bedrogen.

Voorts: gierigheid. O, hoe menig hart is met gierigheid bezet. Ze is een wortel van alle kwaad. Men doet er z'n ziel mede te kort. Omgekeerd: verkwisting. Men wil wat lekkers hebben. De tooi en de mooi moet z'n loop hebben, of het er af kan of niet. IJdelheid: komt men bij mensen, men zit bij ze aan en maakt grappen.

Men is vol van allerlei zot geklap. Agur bad: "doe ijdelheid verre van mij". Leugentaal: men spreekt dikwijls onwaarheden, men krenkt z'n gemoed of wil zich uit ongelegenheden redden. "Liegt niet tegen elkander". Eigen roem: al zegt God, dat anderen u moeten roemen: "laat een vreemde u prijzen, en nièt uw mond, een onbekende, en niet uw lippen". Drift en toorn zonder aanleiding. En zo er aanleiding is, laat de zon over uw toom niet ondergaan, tegen Paulus' bevel. Wraakgierigheid. Begeerte tot drank. Hartstocht, die gruwelijk is. Aan dit alles zitten vromen dikwijls vast. Zegt ge nu wellicht in uw hart: "mijn troetelkind is er niet bij", ja, wie zal de afdwalingen verstaan? Wees er nièt blij om. Gij kent uw zonde en God kent haar óók. Of zegt gij: ik zit aan geen enkele beminde zonde vast?

Zo ge de waarheid spreekt, zijt ge gelukkig, 't is een grote genade. Kijk, óf ge de waarheid spreekt. Er is nooit of te nimmer een vrome geweest, die er vrij van is geweest en er zal er ook nooit een zijn, die zulke kwalen niet heeft. Ge zult de een of andere vlek hebben, de vlek als van een luipaard, de zwartheid als van een morenhuid, waar ge aan gewend zijt, die ge als omhelst.

De lievelingszonde is die, waar de gedachten 't meest op gericht zijn. Men kan er de gedachten niet van afhouden. Dat is de zonde, die tevoren in u heeft geheerst en nu nog teveel in u is overgebleven.

Ge gaat er mee slapen en staat er mee op. Baruch, zou gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet; hoe maalt ge om rijk te worden. De apostelen hadden een twistgesprek, wie de meeste zou zijn. Dat was hun zonde. Daar hadden zij teveel mee op. De lievelingszonde legt u gevangen. Sommige zonden kunt ge gemakkelijk weerstaan, maar deze overheerst u. De rijke jongeman was vele zonden te boven gekomen, maar de begeerlijkheid niet. Gehazi, de knecht van zulk een heilig propheet als Eliza, was vele zonden te boven gekomen, maar toen Naknan kwam en hem de twee talenten zilvers en de twee wisselklederen aanbood, kon Gehazi er geen weerstand tegen bieden. Paulus zeide: "het kwade ligt mij bij".

Waak, als gij zulk een welsprekende en gladde tong hebt voor een bepaalde zonde.

Gij verzet er u tegen, als iemand er aanraakt. Gij omhelst haar. Ge pleit voor die zonde. Tot Jona sprak God: "is uw toom billijk ontstoken"? Hij antwoordde: "ja, billijk is mijn toorn ontstoken ten dode toe". Jona was als een advocaat voor z'n zonde. Zo zeide Joab tot de koning, dat het kwaad zou doen, als deze het volk telde, maar David zei: 't zal geen kwaad doen. Dan lijkt die zonde zo licht in eigen oog, zelfs tussen God en uw hart. Ge laat haar niet voor zonde doorgaan. Ge zou bijna God en mensen dwingen om zo mogelijk het kwade goed te heten. De echtbrekers vroegen de Heiland, hoe het met de zaak van het huwelijk stond. Ze namen de Heilige Schrift zelfs op de lippen: "Mozes heeft gezegd, dat zij een scheidbrief mogen geven". Is iemand op pronken gesteld, die verwaarloost Paulus' woord: "wordt dezer wereld niet gelijkvormig". Men zegt dan: dat slaat daar niet op, dat ziet op de Wet der ceremonieën. Dat zeggen zij, wie dit het minste past. Doch met het woord: "wandelt niet naar de eeuw dezer wereld" weten ze geen raad.

Zulke Schriftuitleggers weten het verkeerd voor te stellen en het volk heeft het gaarne, dat het gepleisterd wordt met loze kalk. De lievelingszonde grijpt ons het meest aan, ze vliegt ons 't meest in 't gezicht, als we ziek zijn. Ze begint ons te beklemmen bij de gedachte om voor God te verschijnen. Josef's broeders zeiden: "voorwaar, wij zijn schuldig aan onze broeder, wiens benauwdheid der ziele wij zagen, toen hij ons om genade bad, maar wij hoorden niet. Daarom overkomt ons deze benauwdheid". 't Geweten begint dan te werken en ontroert de rnen.

Soms heeft men niet gaarne, dat die bepaalde zonde ontdekt wordt of dat men daarover bestraft wordt. Zie, hoe Herodes het opnam, toen Johannes de Doper hem te na aan het geweten kwam en hoe koning Asa toornig werd op den ziener Hanani, die hem zo getrouw behandelde. Anders sprak David: "de rechtvaardige sla mij en het zal weldadigheid zijn, hij bestraffe mij, 't zal olie op mijn hoofd zijn". Paulus bestrafte Petrus in het openbaar, maar dit brak Petrus' vriendschap voor Paulus nièt. Hij spreekt van "onzen geliefde broeder Paulus".

De lievelingszonde wilt ge aanhouden, ja 't liefste aanhouden.

Van vele zonden kunt ge gemakkelijk af, maar moest ge van uw harte-zonde scheiden, dan zoudt ge als Jakob zeggen: Josef is er niet, Simeon is er niet, nu wilt ge Benjamin wegnemen, al deze dingen zijn mij tegen. Dan zoudt ge zeggen: mijn God, moet ik dan sterven van zwaarmoedigheid? Ik wens immers niet te leven als een gelaten stoïcijn of een luchtige epikureër!

Het is een bewijs, dat ge uw boezem-zonde aanhoudt, als vromen die met u omgaan er u over aanspreken en 't er uit willen hebben, en ge er u tegenkant en zegt: God verdraagt die zonde in mij, en mijn broeder niet. Ge kunt het woord niet uitstaan: "vermaant elkander te allen dage".

Dan zijt ge hun boezemvriend niet. Ge hebt dan altijd wat te beknibbelen. Ge ziet het bij de onenigheid tussen Paulus en Barnabas. Paulus wilde die eigenzinnigheid uit Barnabas weg hebben. Daarom scheidde hij liever uit de vriendschap.

Of: ge doet zo geheimzinnig. Het hart is het diepste in een mens. Ge bedekt de wrevel als met een kleed. Ge bedekt die met uw naam en hoogachting. Ge doet de zonde heimelijk, maar God doet haar aan het licht komen door Zijn voorzienigheid. Dan heeft uw hater zelfs een afkeer van u. Dan zegt men, gelijk de twee mannen, die vochten en door Mozes tot vrede werden gedrongen: wilt ge mij doden, gelijk gij gisteren den Egyptenaar gedaan hebt? Er ligt iets bij u verscholen, zegt men, en men werpt u uw boezem-zonde voor. Simeï schold David een man des bloeds, gij hebt Uria en dertig mannen gedood. Zo beschikt God het, dat het uitkomt tot uw schande. Met onze boezemzonde grijpt de duivel ons het meeste aan. Zou gij zo iets doen, zegt hij, en genade hebben? Al heeft men het betreurd, beleden en al gevoelt men vergiffenis te hebben verkregen, hij weet het de vrome levendig voor ogen te houden.

Ge komt er niet van af, al worstelen ervaren vromen er om, al doet ge er zwakken smart door aan, al wordt de wereld erdoor in slaap gewiegd en al blijft zij daardoor onbekeerd leven en sterven. Petrus wilde van het veinzen niet af, ook al ergerde en bedroefde hij er velen mede. 't Hielp niet, hij ging er mee door.

Vele ogen zien op u, die de naam van een christen hebt. Als andere vromen uw slordige wandel zien, volgen zij die licht na. En o wee, als de goddelozen u beginnen te prijzen. Gij gaat niet enkel met vromen om. De goddelozen gaan tot u zeggen: gij kunt met ons meedoen, maar die muggenzifters, die volmaaktheidszoekers willen we in ons gezelschap niet hebben.

Zie nu, of ge uw boezemzonde niet vindt en of wel iemand er vrij van is. Of zegt ge als die vrouw uit Sarepta: man God's, wat heb ik met u te doen? Of: zie op uzelf, genees u zelf? Of hebben mijn scherpe pijlen u gewond en begeert ge het godvruchtig te boven te komen?

Dank dan vooreerst nooit de medicijnmeester af, maar houd het medicament bij de hand. Gelijk een mens, die behept is met een lichamelijk ongemak, dat hem maandelijks of jaarlijks overvalt, een huismedicament heeft, dat hij gebruikt of naar een dokter gaat, zo is de om zijn zonde bezwaarde vrome dankbaar degene, die hem raad geeft over het niet-goede, dat in hem woont, en hij dankt God, dat Hij dat geneesmiddel geschonken heeft. Hij houdt die raadgever voor een vader. Hij heeft het geneesmiddel. Zijn mond en tong moge scherp tegen mij zijn, maar zijn hart is vol ontferming. Een heelmeester mag en moet snijden en kerven, maar zijn hart is goed, al is zijn hand hard. Daarin blijkt uw godvruchtig gedrag, en daarin blijkt uw genade, als zulk een geestelijke heelmeester uw beste vriend is.

Dit openbaart zich eveneens, als de boezemzonde u klein maakt en vernedert.

't Is er mede als met een vrouw, die schoon van gestalte is, doch ziek aan kanker: zal deze ziekte de trots op haar schoonheid niet terugduwen? Zo zegt de Heere tot de ziel: gij zijt de schoonste vriendin, doch ziek aan kanker, verneder u, wees met ootmoedigheid bekleed, ge hebt een hartkwaal, wees niet hoog gevoelende. Als de vrome ziel zich dan vernedert, wordt God verheerlijkt. Abraham zei van zichzelf: "ik ben maar stof en as, mag ik tot U spreken"? En Jesaja: "ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben".

Niets maakt een kind van God zo klein als een boezemzonde. Petrus riep uit tot Jezus: "ga uit van mij, want ik ben een zondig mens". De duivel maakte Paulus niet zo klein door zijn vuistslagen dan wel door het hem nabij liggende kwaad, dat hem deed klagen: "ik vind deze wet in mij, dat, als ik het goede wil doen, het kwade mij bijligt". Wees ten aanzien van een boezemzonde ook nooit ongevoelig of zorgeloos. Zij is immers de kapitein van alle zonden.

Zo ge er ongevoelig over zijt, zou zij u tot grote zonden brengen. De vromen zijn blij, als zij haar kracht wat verliest, de onwedergeborenen nièt. Ze zien die adder nooit voor een duif aan. Ze zijn er schuw van. Ze voeden haar niet. Wie z'n gebrek voedt, voedt z'n vijand. Wanneer wij ziek zijn wachten we ons voor een spijze, waardoor de ziekte vermeerderd wordt. Voedt ge uw zonde, dan zal God u een magerheid in uw ziel geven. Hij hoort u dan nièt.

Ga niet om met uw zonde, zij is een grammoedige, die u omver helpt. Wen er nooit aan. Nooit zij er een welgelegen dag om haar te ontvangen. In uw oog moet zij lelijk, ondeugend, ongepast, Godonterend, u bedroevend zijn in de sterkste mate. Verenig u er niet mede!

Blijf van een godvruchtig gedrag. De zieke van hart zoekt genezing bij de Heere. Hij hunkert naar gezondheid. De zieke vrouw uit het Evangelie "gaf al haar goed en leeftocht aan den medicijnmeester" om gezond te worden. Zo is 't ook met het zieke hart. "Ik zeide, spreekt David, wees mij genadig, Heere, genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd" Een zieke kan niet werken. Hij heeft nergens lust toe.

Zo is 't ook met de ziel. Zij klaagt niet te kunnen werken tot God's eer. Zij klaagt over traagheid. Maar men kan geen recht kind van God zijn, zo men niet gaarne werkt tot Zijn eer. David bidt: "Houd mij toch terug van trotsheid". Daarmede drukte hij uit, wat hem scheelde. Dát moest wèg. Daar wilde hij van genezen worden: breek Gij de kracht van mijn verdorvenheid.

Oefen u er in om het omgekeerde van uw zonde te doen.

Zijt ge overhaast, wees lankmoedig, twistgierig, houd vrede, wraakgierig, wees gaarne vergevende. Al wil de eigen lust iets node of gaarne, doe het tegenovergestelde. Is 't eigennigheid: door ootmoed achten de een de ander uitnemender dan zichzelf; twistgierigheid: de gemeente God's heeft die gewoonte niet.

De vrome zou willen sterven om tweeërlei reden: om God te verheerlijken en om van z'n zonde ontslagen te zijn.

Het was al een sterk woord in Paulus: "wij weten, dat zo ons aardse huis dezès tabernakels gebroken zal worden, wij een gebouw bij God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen"; maar 't was nog méér, toen hij zei: "ik ben blijde, dat mijn pad en strijd ten einde is; ik heb den goeden strijd gestreden; ik heb den loop beëindigd; ik heb het geloof behouden. Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heere, de rechtvaardige Rechter, mij in dien dag geven zal".

Begeer de naasten en beste weg om de verdorvenheid te boven te komen. Hoe zal het u van dienst zijn, als ge die onder God's zegen ten onder hebt gebracht en ge er in uw gemoed kracht tegen hebt. Geef de strijd niet op! Ook al weet ge, dat ge het tot den dood toe nooit geheel te boven kunt komen. Strijd, al kunt ge het niet winnen. Zoudt ge de zonde zorgeloos haar gang laten gaan? Neen, ik moèt het winnen. Amalek mag de sterkste niet blijven. God is machtig u te sterken en u voor struikelen te bewaren. Hij heeft de macht; Hij vervulle Zijn kracht in uw zwakheid. Voor Hem is het niets den machtige of de krachteloze te helpen. Hij doe he ! Zij kennen het klagen op de knieën: "Heere, ik kan het niet opgeven, toon mij Uw genade"! De vromen zeggen: zonde, wijk of ik verklaar u de oorlog tot mijn dood toe. Te allen dage en bij alle gelegenheid zijn ze in de strijd. Vlees en geest staan tegenover elkander. Met de degen n de vuist. Het vlees wil meester zijn. De geest laat het niet toe. Ik krijg u er onder, zegt het vlees. Ge kunt uw best doen, zegt de geest, maar ik zal het u niet laten winnen. Het parool is: "Izak moet dood", "deze Uria, zet hem in het heetst van de strijd". Ze zetten de krijg in, niet alleen tegen kleine of grote zonden, maar in 't bijzonder tegen dat ooilam, die lievelingszonde. Dat moet weg! Ze binden de strijd aan niet tegen een gewoon soldaat, maar kanten zich tegen de sterkste in de krijg. Ze zeggen niet: "handelt mij zachtens met de jongeling", met Absalom, zoals David sprak en ze zeggen nie: "laat liever Barabbas los", gelijk de Joden, toen hun gevraagd wer: "zal ik uw Koning doden?" Ja, zouden ze zeggen: "zo gij dezen loslaat, zult ge God's vriend niet zijn". Zo is 't, als een vrome in goeden doen is.

Om uw zonde te boven te komen moet ge in uw hart zeggen: ik zal buiten God's gemeenschap blijven, ze moèt eruit. Zal tot u gesproken worde: "kom, gij gezegende", dan moet het kwaad eruit. Wilt ge horen: "ga weg, vervloekte", laat het dan blijven. Gelijk de Heere Jezus sprak: "uw rechteroog moet eruit; 't is beter met één oog naar de hemel te gaan dan met twee ter helle".

God heeft u boven anderen zoveel tijd gegeven, zoveel jaren gespaard na het ontvangen van genade, om u te bekeren, maar hebt gij u niet bekeerd? "Veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid God's u tot bekering leidt"? God spaart ook ú, en gij bekeert u niet? Hij gaf u tijd, na het ontvangen van genade, opdat ge "uwe leden, die op de aarde zijn, zoudt doden, en het vlees met zijn bewegingen en begeerlijkheden zoudt kruisigen".

Overleg in uw hart, welk een goede nasmaak het u gaf, als ge met dat werk bezig waart. In den beginne schijnt het geen oorzaak van vreugde, maar als gij er geheel op betrokken geraakt is de nasmaak voor het gevoel zoet. 't Is er mede als een heelmeeester bij een patiënt: als hij praat van snijden en kerven, dat is geen oorzaak van vreugde. Maar als de behandeling gedaan is en het lid afgezet en genezen, dan is hij blij, dat het zieke van het gezonde is gescheiden. Dikwijls wil men van z'n zonde niet scheiden. 't Is of men de hemel uit het hart en de vrolijkheid uit de kerk wil hebben. Maar 't is goed, als ge zegt: Barabbas moet sterven. Ge zult bevinden, dat uw hart nooit ruimer of blijmoediger voor God is dan wanneer ge kunt zeggen: "er schuilt niets meer bij mij, Heere; ik ben vijand van alle zonden en óók van deze boezem-zonde". Dan is het zonnenschijn in uw ziel, wanneer ge kunt zeggen u van geen kwaad bewust te zijn. Paulus, Job zeiden dit. Dat gaf hun een wonderlijke kloekmoedigheid.

Om gezegend voort te gaan moet gij God's oog op uw hart gevestigd zien. Hij spreekt: Ik zie uw wegen; Ik bewoon een ontoegankelijk licht; gij kunt Mij niet zien met het lichamelijk oog; maar Ik zie u met het oog Mijner alwetendheid. Als dat de mens van gewicht is, siddert en beeft men.

Dan vraagt men zich af: "mijn hart, behoort gij wel tot het geslacht van Jakob, als gij u niet ontziet voor Zijn aangezicht? Zoudt ge u ergens verbergen voor God, waar Hij u niet zou kunnen zien? Kent Hij u niet door en door? De ogen des Heeren zijn aan alle plaatsen, en beschouwen niet alleen de goeden, maar ook de bozen. Zeg, om kracht te bekomen, "mijn God, ik zie mijn zonde; geen, die zo dikwijls in 't licht van mijn aangezicht gesteld wordt. Doch stel Gij haar toch niet in 't licht van Uw aangezicht om tegen mij te twisten". Laat uw zonde, telkens als zij zich vertoont, lelijk zijn in uw ogen, u een last wezen. Dat is een middel om ze te laten. Doe dat dode van mij weg; ik kan 't noch in mijzelf, noch in mijn kinderen, noch in groot of klein, zien. Als anderen uw zonde kenden, hoe verlegen zou ge daarover zijn! Ge zou misschien hun gezelschap schuwen, ook al hadden zij het maar eens in u gezien. Wat zal men van mij denken, is het meteen; en wie kan zich zó houden, dat het niet eens uitkomt?

Voor het oog der mensen loopt men niet gaarne kreupel naar het lichaam, maar naar de ziel óók niet. Als Gij op mijn hinken let, zei David, dan was ik zo in de weer. En toch, hang geen kleed of manteltje om uw lievelingszonde. Job kon het niet. Hij zeide: dan zou ik niet alleen onrein blijven, maar mij nog onreiner maken. Gij zoudt mij in een gracht onderdompelen. Of ik al sneeuwwater en zeep nam en mij reinigde, ik was al onreiner.

Denk bij uw strijd, hoeveel sterke Goliath's ge reeds geveld hebt, hoeveel balken weggedaan, hoeveel kwalen er al van u genezen zijn, hoeveel zonden, die tevoren in u heersten, u drukten of kwelden, nu al niet meer in u zijn. Die zijt ge te boven gekomen, zoudt ge dan de splinters niét te boven komen? Eertijds waart ge onrein, zijt ge afgewassen. Paulus was te voren een godslasteraar, had hij er later geen gevoel van. Ja, maar met groot onderscheid: hij had er geen lust meer toe. En als ge de zware strijd strijdt, houd dan een vastendag, van niet veel te eten of wat minder of u geheel te onthouden van spijs of drank. Zo ge dit doet, dan kan ik u zeggen, dat God de strijder helpt.

Stel u voor of God van Zijn hoge troon u bij name roept en aanspreekt: "elk sta zijn man; uw oog verschone niet! Zeg tot iedere zonde: ga weg. Zo gij Mij zoekt, laat die weggaan! Is God u nu méér waard dan de zonde? Deze Jona moet weg! Hoe menige storm heeft die zonde verwekt in uw hart, huis, kerk en land! Beeld u niet in, dat Ik uw ziele stilte zal geven, zo gij haar bij u laat overnachten.

Zo gij haar niet loslaat, zult ge Jezus' vriend niet zijn. Waar heb Ik het aan verdiend, dat gij andere minnaars in uw hart zou toelaten en dat Ik de plaats moet ruimen? Is Mijn liefde u niet zoveel waard, dat gij om Mij uw lust en gemak zou laten varen? Zoudt ge om Mij de zoete spijs der zonde niet verwerpen? Wat moeten die verborgen boezemzonden in uw hart, die Mijne en uwe vijanden zijn? Zo ge Mij wilt volgen, laat deze dan gaan. Ik kan ze niet dulden; 't zou Mij tot een last zijn. Zijt ge de Bruid des Lams? Weet ge niet, dat de vriendschap der wereld een vijandschap God's is? Zult ge dit uw Heiland vergelden, of de Vader, die u verkoos en u aan Hem schonk, die zoveel helle-angsten voor uw zonden leed, of de Geest, die u trok, leert, raadt, bemoedigt? Hebt gij aan Mij onrecht gevonden? Van wie scheidt ge liever, van Mij of van uw zonde? Wijs Ik u niet een schone, heerlijke, gezegenden weg?"

Sla die weg dan in. Zeg niet: ik zal er niet door komen, want met God's hulp is het niet onmogelijk. Zeg niet: "al heb ik genade ontvangen, ik mis de kracht om mijn zonde te boven te komen". Alle ding en dus ook dit is in God's kracht te boven te komen. 't Zal wel niet geheel gelukken, maar wel in zoverre, dat uw zonde die kracht niet meer zal hebben. Grijp aan! Ze zal wijken! Val manmoedig aan

Leg iedere dag de bijl der bekering aan den wortel. Dan zult ge heilig en veilig, in stilte en in ruimte leven! Nooit zult ge stiller en ruimer leven dan wanneer ge de meeste verzekerdheid van God's gunst hebt. Dan gaat uw zonde bijna weg. Als ge dat pad inslaat zal zij niet zo in u woelen. De draak verheft de kop dan niet. Al worstelende zult ge de overwinning behalen. Amalek mocht bijna zegevieren, tenslotte werd hij verslagen.

Adam, de volmaakte mens, had geen verdorvenheden van binnen, maar wel verzoeken van buiten. De engelen in de hemel, de volmaakte geesten, hadden noch verdorvenheid vanbinnen noch verzoeken vanbuiten. Beiden zijn gevallen. Door moedwilligheid.

Gij hebt verdorvenheid vanbinnen, verzoeken vanbuiten, en somtijds slechts zeer zwakke genade en ge aarzelt: zou ik het winnen? In Galaten telt Paulus de werken des vleses op, 't zijn er wel zestien of zeventien en dan eindigt hij nog met "en dergelijke meer". De vruchten des Geestes zijn er maar negen of tien.

En met die tien moet gij weerstand bieden aan die zeventien. Maar de Heere Jezus helpt u. Ge "vermoogt alle dingen door Christus, die u kracht geeft".

Zo ziet ge dus, dat een kind van God schoon is, al is het lelijk. Hebt ge nu lust om uw boezemzonde te doden, ik heb u de weg daartoe gewezen. Gekrookt riet, de Heere zal u niet verbreken. Rokende vlaswiek, Hij zal u niet uitblussen. Hoop op de naam van den Heere Jezus. Ook al kwam er meer rook dan licht van u, Hij zal Zijn vriendin, de ziele, schoon maken.

DE GEESTELIJK-ARMEN

Wie zijn zij, die zichzelf arm maakten en toch veel goed bezitten? 't Zijn rijken zonder zwier. 't Zijn stille rijken. Ze zijn niet als Nabal, die als een koningsmaaltijd aanrichtte, maar als de oude ingetogen Barzillai. Ze zijn als de rijke Sunamietische, die ook de bittere zieledroefheid kende; als Jerobeam's vrouw, die zich verkleedde als ware zij geen koningin.

Al zijn ze arm, ze hebben 't goed. 't Zijn zij, die, zijn ze ook arm, al moesten ze bedelen, genade hebben, vroom zijn. Hoe ook, in beteren doen of arm, ze zijn rijk. Want zij hebben de zegen God's over hun akker en in al hun goed. "Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen". Al wonen ze in een bedelaars hut, daar is hun begeerde schat. "Alles is het uwe". Zij zijn als eigenaars van huizen en akkers, maar anderen, huurders, nemen 't van de eigenaar met geweld. De geestelijk-armen zijn rechtmatige eigenaars. Als 't Gode behaagt, zult gij 't óók bezitten!

Ze nemen als Paulus genoeg met wat ze zijn. De godzaligheid is een gezellin der tevredenheid. Ze zijn in veel vrede met de beschikking God's. Als Jakob hebben ze "alles". En tegelijk zijn 't klagers, bijna bedelaars, maar die veel goed nalaten. Ze gedragen zich als de Gibeonieten. Die kwamen met beschimmeld brood en oude, versleten schoenen, en zij hadden veel goed! Ze zijn als de mannen, die tot Gedaljah kwamen. Die schreiden en smeekten, en ze hadden schatten van olie en wijn in 't veld verborgen. Ze hebben een arme ziel. Ze leven arm, als ze genade ontvangen, en ze sterven arm. Zij liggen aan de deur der Goddelijke genade te bedelen om een aalmoes voor hunne ziel, om de Goddelijke gunst in Christus. Arm en nochtans rijk makende. Ze zijn rijk in genade, rijk in vruchten, rijk in tevredenheid, rijk in hun einde. Zalig zijn de armen van geest. De grote Calvijn beschrijft de geestelijke armoede aldus: "zij is een vlieden uit zichzelf en een toevlucht nemen tot de genade God's in Christus, welke als 't ware het heiligdom is voor een benauwd en beklemd hart".

De tollenaar uit de gelijkenis was zo iemand. Hij had zich afgewend van de anderen. Hij staat daar achteraf, of hij niet waard is gezien te worden. Hij staat daar in een hoek. Zo verslagen is hij, dat hij de ogen niet op durft heffen. Paulus is ook zulk een geestelijk-arme. Hij zegt: ik heb geen gerechtigheid, die uit de wet is; "ik heb het nog niet verkregen en ben nog niet volmaakt". Dat is een schone geestelijke gestalte. "Zo iemand meent iets te zijn, daar hij niets is, die bedriegt zichzelf in zijn gemoed". Armoede des geestes is genade, die God geeft in 't hart van een uitverkoren en godvruchtig mens.

De Schrift zegt: "maak uw verkiezing vast". Welnu, zo gij verkoren zijt, zult ge arm gemaakt worden.

Raak niet terstond ontsteld. Het vinden der geestelijke armoede is een genade in 't hart der vromen. God maakt hen gevoelig ten aanzien van hun zonden en diep beschaamd. Paulus zei: ik zie, dat ik in mijzelf geen goed heb dan in mijn God alleen. Nu zie ik af van al wat buiten Hem is. Dat andere zijn gebroken bakken. Waarom zou ik m'n oog laten gaan over wat niet de ware genade is? Niets in de wereld kan mij in mijn geestelijke verslagenheid verkwikken. De verschrikte Adam kon in heel het Paradijs niets verkwikken. De wereld laat mij op het sterfbed ledig ten opzichte van God's gunst. Met de wereld kan ik nog geen lichte koorts afkopen. Niets in mijzelf redt mij. Alleen in God is er redding. Hoe blij zou ik zijn, als ik in mijzelf het gevoel gewaar werd van God's stem: u geschiede naar uw woord. Mozes sprak: ik zal mij daarhenen, naar den brandenden braambos, wenden en zien dat grote gezicht. De goedgunstigheden van Hem, die in den braambos woont, vergeet ik levenslang niet. Als iemand een ander heil toewenst dan wenst hij nog: de goedgunstigheden toe Desgenen, die in de braambosch woont, mogen over u komen! Naar de Heere wenden de armen het. En ze zijn uitermate verheugd, als Hij zegt: u geschiede naar uw woord.

De geestelijk-arme gaat bedelen aan de deur van God's bestel. Ik zal van deur tot deur kloppen en klagen. Ik zal lopen om een aalmoes voor mijn ziel. Ik zal laten zien, wat er mij op 't hart ligt. Mijn God, ik kan Uw genade niet missen. Is er niet een kruimke voor mij? Al zegt Gij: Ik kan u niets geven, dan houd ik toch aan gelijk de Kananese vrouw.

Ik ben 't niet waardig. Doch geef mij toch iets. 't Zal genade zijn; onnaspeurlijke rijkdom van genade. Weigert Gij het, dan moet ik erkennen: God is vrijmachtig. Ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen, niet waardig Uw kind genaamd te worden. Maar ik ga nièt weg, 't zij Gij mij geeft of niet geeft, al sterf ik van honger. Ik verlaat U niet, al waart Gij toornig over mijn gebed. De weduwe uit de gelijkenis blééf aanhouden bij de rechter.

De geestelijk-arme moge zo arm zijn als hij is, hij wil wèl werken. In God's Woord is er werk voor armen, die naar de hemel willen. Wanneer iemand naar het uiterlijk arm en eerlijk is, is er geen werk, dat hem verveelt, geen reis is hem te lang, geen koude te zwaar, zo hij maar met ere z'n kost kan winnen. Zo is er ook werk om de geestelijke armoede te boven te komen. Strijd om in te gaan. Werk uws zelfs zaligheid. Voeg bij de biddende mond een werkende hand. Wacht op God's zegen. Hef uw ogen gedurig omhoog. Begeer, dat Hij, die het werk in u begonnen is, het ook bevestigt.

Bij dag noch nacht trekt de geestelijk-arme zijn hand van 't werk af. En dit alles zonder overhaasting. God maakt alles schoon op zijn tijd. De vrome wacht op de Heere. Vertoeft Hij, ze verbeiden Hem.

Als aan een bedelaar gezegd wordt even te wachten, dan weet hij, dat dit een goed teken is. Zo zegt God: Ik heb een bepaald uur der genade, maar het is voor ú verborgen. "Wie gelooft zal niet haasten". De Zijnen zeggen: doe het dan, wanneer het het meest tot Uw eer is. Komt er dan al is 't weinig van God, dan staan zij verwonderd. Is dat voor mij? Ruth was verwonderd, dat zij mede mocht aanzitten aan de maaltijd en de maaiers iets uit hun volle hand voor haar lieten vallen, zo is het ook met den geestelijk-arme: als hij ten gebed wordt gestemd, ten Heilig Avondmaal mag gaan, zich innerlijk-bewerkt gevoelt en stilgemaakt wordt, dan vraagt hij: hebt Gij zoveel voor mij boven duizenden, terwijl ik niet beter ben dan wie naast mij woont? Hebt Gij naar mij omgezien, zeide Hagar in de woestijn. En David was verwonderd, dat God Juda had verkoren, en uit Juda zijns vaders huis en uit zijns vaders huis hèm. Hoe zal ik het Hem vergelden! Ik ben zó blij, dat ik U eenmaal in de hemel eeuwig zal moeten danken. Voor 't minste kruimke, dat van de tafel Uwer genade valt, ben ik zo dankbaar, voor 'n zucht, voor een traan, voor mijn armoede, voor Zijn Woord, voor een geestelijke opwekking, een gebed, een ontroering. "Wat zal ik de Heere vergelden“?

De wil van God moet mijn weg zijn, Zijn gunst in Christus de toevlucht van mijn hart in leven en in sterven, Hem komt de eer toe. Over Hem kan men niet zwijgen. De vromen staan als de arme weduwen bij Dorkas. De armen toonden de kleren, die zij gemaakt had. De armen prezen Job op de straten, die hen in hun armoede gewarmd had. De armen gewagen van het goede, dat zij genoten hebben. Zij zullen u ontvangen in de eeuwige tabernakelen. Zij zullen in het gericht een goede getuigenis over u geven en zeggen: o God, laat die mensen, die goed gedaan hebben, niet verloren gaan. En de geestelijk-armen zijn vol over 't geen God aan hun ziel gedaan heeft. Zij beginnen bij het uur, toen Hij het geestelijke werk in hen begon en gaan zo door over de wegen, die Hij met hen insloeg. Hun mond is als een fontein. "Komt, hoort toe, gij die God vreest, ik zal vertellen, wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft". Nauwelijks had ik gebeden, of daar was reeds een dankzegging, ik werd verhoord, ik wil ervan verhalen. Als hun hart bewogen wordt, kunnen zij niet zwijgen. Dan is 't: "loof den Heere, mijne ziel en vergeet gene van Zijne weldaden".

De ene arme deelt de anderen mee. Dan zijn beiden wonder in hun schik. Ze zijn gezellen.

De geestelijk-armen wekken elkander op: laat ons tot stichting samenkomen. Dat hoort ge van hen nog meer dan onder de geestelijk-verzekerden. Zij delen elkander mede van hun gebed, hun onderrichting bij het oplossen van zwarigheden. En zo gaat het van hart tot hart. Het gaat hun als het volk Israël bij het oprapen van het manna: wie veel vergaderd had, had niet over en wie weinig vergaderd had, had niet tekort. Zij gaven wat weg en zo kreeg ieder genoeg. Zo doen de geestelijk-armen ook en zo komt ieder er door. Bij wat ze geestelijk ontvangen leven ze, precies als een arme, die zuinig is met een gekregen stuk geld of kleding. Zij herinneren zich een prediking, een gebed, een belofte, een bevinding. 't Heugt hun lang. Daar leef ik van, zeggen ze. Zij gedenken aan de vorige goedertierenheden: in groten nood en dood ben ik geweest, maar God heeft mij gered. Zij hebben gedachtenis van de geestelijke gestalten en bevindingen.

Er ligt een grote zegen in kleine dingen. Niet om te zeggen! Ik heb in m'n leven uiterlijk-armen, die tegelijk geestelijk-arm waren, horen zeggen: dat kledingstuk moest al zes jaar versleten zijn, maar God legt er zulk een zegen in, dat het mij nog evenveel verwarmt als toèn. De mens leeft niet enkel bij brood of bij overvloed, maar bij de zegen. In een gebroken hart, in een verslagen gemoed ligt zegen. "De Heere is nabij de gebrokenen van hart en Hij behoudt de verslagenen van geest". "Hij wendt Zijn hand tot de kleinen".

Wij moeten op de rechte wijze aan de genade gekomen zijn; langs de wegen, die God met ons houdt, de andere zijn verdacht.

Hij houdt altijd die weg, dat Hij ons aanvankelijk doodarm maakt, zodat wij zeggen: Heere, ik verga, tenzij Gij mij helpt. De Heere houdt ons arm en ledig, opdat wij tot Hem komen om alle geestelijke gaven. "Hij zal naar Zijn rijkdom al uw nooddrift vervullen". Immers "een verzadigde ziel vertreedt het honigzeem". Alles ontbreekt aan God's kinderen. Nu eens zijn ze onbedachtzaam geweest, dan weer overhaast, of niet zo oprecht als betaamt, of hovaardig. De Heere Jezus roept van den hemel: gij hebt geen deel aan Mij, zo gij niet arm zijt, want dan hebt ge geen hoop op God.

Arme christenen zijn de heerlijkste christenen. God scheidt het licht uit het niets, als Hij Zijn heerlijke kinderen formeert, toont Hij hun, dat zij niets zijn. Uit dat niets maakt Hij Zijn kinderen tot kinderen der heerlijkheid. Ge kunt het zien aan Abraham, David, Jesaja, Petrus, Paulus. De een zeide: ik ben stof en as; de ander: wie ben ik en mijns vaders huis, Petrus: ga uit van mij, ik ben een zondig mens, en Paulus: ik ben de minste van de heiligen. Leven wij arm, dan zijn we voortreffelijker dan onze naaste.

Er zijn geen voortreffelijker vromen dan die van de ondersteuning God's leven.

Maar meent gij vervuld en verzadigd te zijn, dan zijt ge niet in de toestand, dat de Heere Jezus aan de deur van uw hart kan staan om het te vervullen. Tot de armen zegt Hij: hier moet Ik zijn. Als uw hand met iets anders gevuld is, kunt ge niets meer aannemen, al stond er iemand met een klomp goud voor u. Als uw glas vol water is, kan er niet meer bij, al stond er iemand met een heel vat wijn. Daarom zegt de Heere Jezus: komt tot Mij, gij, die geen geld hebt. Bij de nederigen komt Hij wonen. "Den armen wordt het Evangelie verkondigd". Eerst moet gij arm worden, dan kan de blijde Boodschap u verkwikken, dat God de God van een armen zondaar worden wil.

Wie niet geestelijk-arm is, leeft woelig. Dan loopt men in dit gezelschap, dan in dát. Men heeft geen rust, geen aangename troost. Maar niemand is dankbaarder dan de geestelijk-arme. Laat men mij smaden en alle kwaad doen, den Heere heb ik zó lief, dat ik over al Zijn weldaden niet zwijgen kan. Ik kan niet zwijgen over het goede mij aangedaan in de plaats, waar ik woon, als lidmaat der Kerk, een geestelijk onderdaan van Zijn genade-koninkrijk. "Hij heeft grote dingen aan mij gedaan, Hij, die machtig is en heilig is Zijn naam". En heeft een ander meer gaven, bekwaamheden, én winst voor de Heere en zegen, wees niet afgunstig. De Geest God's heeft er geen lust toe en Zijn kind evenmin. Mijn oog mag niet boos zijn, omdat God's oog over mijn naaste goed is. "Al deze dingen werkt één en dezelfde Geest, toedelende aan een ieder in het bijzonder, gelijkewijs Hij wil". Zo moet het alles medewerken ten goede, ter ere van God. De geestelijk-arme wil echter de afgunst uit zich weg hebben. Hij worstelt er om. Hij bidt er tegen.

De geestelijk-arme zal eenmaal zalig worden. Wie arm leeft en arm sterft, zal voor God's troon eenmaal komen om vervuld te worden tot in eeuwigheid. De zalige God heeft u daartoe verkoren. Hij heeft u daartoe wedergeboren. Gij hebt het geloof gekregen, opdat ge zalig zoudt zijn. Gij waart al zalig, toen ge arm in uzelf werd, toen óók stierf ge, en als ge eenmaal voor God zult staan in de opwekking zult ge zalig zijn in eeuwigheid. Wilt ge een teken hebben, dat ge in den hemel zult komen? Dit is u ten teken, als ge niets in uzelf zijt. Tevoren had ge iets. Misschien hebt ge niets en ge hebt alles: God in Christus. 't Is niet iets gerings het eeuwig zalig zijn. "'t Is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. 't Is een gans zeer uitnemend gewicht der heerlijkheid". 't Is zo groot, dat het niet onder woorden te brengen is. Dikwijls zien wij van die ruime zaal een plekje, maar wat zal het zijn daar binnen!

GEEF HEM UW HART

Ons hart wordt door velen bemind. Velen doen er aanzoek aan: de zonde, de duivel en de wereld.

Die zijn niet tevredengesteld, tenzij ge hun uw hart geeft. De koning van Sodom zeide tot Abraham: "houd gij de have, maar geef mij de zielen". Ze willen uw hart hebben, geheel of ten dele. Ze zijn wonderlijk in hun schik, als ge 't hun geheel geeft; als er niets goeds in u woont en als gij over het kwade niet klaagt gelijk Paulus in Romeinen. Het is uitgesloten, zeggen ze, dat ge aan ons en aan God uw hart zoudt geven, maar, wanneer ge aan God nog iets geven wilt, geef Hem dan het uiterlijke van u en uw lippen; vlei met uw mond en geef schone woorden, maar kom niet met uw ziel tot het geestelijke werk. Maar gaat dat niet (zeggen ze), weet ge geen raad met uw geweten of goeden naam, geef dan aan ieder wat, laat ons delen, laat God niet zo stipt op Zijn stuk staan, ik zal 't ook niet doen, laat God en ik ieder wat hebben, zeggen duivel, wereld en zonde, hink wat op twee gedachten die twee heren. Ge kunt beiden wel niet gelijkelijk liefhebben, maar heb ná eens de een lief en gehoorzaam hem, en dán weer den ander.

't Is te lelijk om zo stipt op z'n eis te staan. Nooit, zeggen duivel, wereld en zonde, zal ik toestaan, dat ge uw hart aan God geheel geeft, of te dikwijls of te veel. Gij moet wat voor ons overhouden. Wat houdt ge zo vast aan uw oprechtheid? Als iemand geheel zijn hart aan God wil geven, dan is alles in rep en roer, zelfs uw verwanten en vrienden zouden u loslaten. Die beginnen dan te zeggen: dit zijn mensen, die de wereld in beroering brengen. Dan hebben de vromen niemand te vriend. Alle man is hun tegenstander.

God zegt: geef uw hart aan Mij. Mijn zoon, geef Mij uw hart. Van die eis ontsla Ik niemand, rijk noch arm, aanzienlijke noch eenvoudige. Weigert ge, 't is niet naar Mijn genoegen. Ik wil niet, dat ge het Mij niet geheel geeft. Dien Mij met geheel uw hart en met geheel uw ziel. Ik zie er niet naar, hoe ge uw ogen draait hoe ge uw handen en voeten zet, hoe ge uw lippen roert, maar hoe het in uw binnenste is. 't Hart goed, 't al goed. 't Hart kwaad, 't al kwaad. Is het hart goed, dan zijn de tranen goed, de innerlijke bewogenheid goed, de aalmoezen goed, uw bidden goed, uw godsdienstigheid goed. Dan zijt ge Mij wel aangenaam. Maar wat heb Ik aan het uitwendige?

Hangt, als ik een kind van God wil zijn, er zoveel van af, dat ik mijn hart aan Hem moet geven? Ja, doet ge dat niet, dan zijt ge Zijn kind niet. Het gehele kinschap hangt daar van af. Geef dus aan Hem uw ongereptheid, uw oprechtheid. Laat uw hart onverdeeld zijn. Toen Jeanne d'Arc op den brandstapel geheel verteerd was in de vlammen, vond men nog haar hart. Zó is het met een kind van God. Bij al de smaad, de druk en de zwakheden, welke zij ondergaan, bewaart het zijn gehele hart voor God. De onschuld van Christus' duive is voor de Heere.

Leg uw hart open voor het werk van God's Geest. Zeg: ontwaak, noordenwind of zuidenwind, als het slechts een pijl Uwer liefde en ontferming is, die Gij in mijn hart laat vallen. Laat mij, als Gij aan de deur van mijn harte klopt, naar voren komen en opendoen. Weest een volk, dat de Geest niet bedroeft. Geef de Heere uw geweten, uw gemoed. Kwets uw geweten niet door opzettelijke of onbedachte zonden, bekende of onbekende, niet door een splinter en niet door een balk. Heb altijd een goed geweten. Paulus zei tot den Joodse Raad: "ik heb met alle goed geweten tot op dezen dag voor God gewandeld". Geef Hem uw liefde, zodat gij als David zegt: "ik heb U van harte lief. Ik heb lief, want de Heere hoort mijne stem". Petrus zei tot Jezus: Gij weet, dat ik U liefheb. Geef Hem uw geloof en uw hoop. Wees niet wanhopig. Stel uw hoop op de levenden God in Christus. "Wat buigt gij u neder, o mijne ziel, hoop op God". Geef Hem uw vertrouwen. Laat Hij de rotssteen uws harten wezen. Vertrouw op God, al is er naar het uitwendige niet veel voorraad. Op Wie zult gij beter vertrouwen dan op God?

Zegt ge nu als David : ik ben een arm en ongeacht man, wat zal God met dat arme hart van mij doen? Mijn God, ik heb zulk een listig, zondig hart, arm aan alle goed en rijk aan alle kwaad, kan dat U welgevallig zijn? Zou ik dát U geven? Wat zult Gij er mee doen ? De Heere antwoordt: Ik zal het heiligen. Ik zal het oprichten. Ik zal het verkwikken. Ik zal er op neerzien. Hoe arm het zij, het zal Mij wel aangenaam zijn, al hebt ge heel niets, geld noch goed. Wat zult Gij er mee doen, Heere? Ik zal het rijk maken. Ik zal het een kroon van goedertierenheid opzetten. Ik zal het in dit leven kronen met genade en hierna met heerlijkheid. En daarop geven de kinderen God's het Hem, oo arm en slecht als 't is.

DE WEG TOT ZEKERHEID

Zo gij tot vastheid des geloofs wilt komen, begin dan nooit met het zwaarste. Hoe kan iemand boven komen, die niet van beneden af begint Zo gij de dingen-van-boven wilt werken zonder beneden gewerkt te hebben, zult gij uzelf in verwarring brengen.

Handel verstandig. Zegt ge: ik heb geen genade, ik mis de ervaring der geloofsverzekerdheid, begin dan nièt met het hoogste. Dan komt ge altijd verlegen uit, of 't zou moeten zijn, dat God's wonderlijke genade Zijn kind nog in dat verkeerde werken wilde zegenen. Zo ge ziek waart en ge volgt een verkeerde leefwijze en 't werd al erger en erger, zoudt ge zeggen: ik moet een dokter hebben. Die zou u zeggen: ge hebt verkeerd gedaan, ik zal u onder handen nemen en naar de regels der kunst aanwijzingen geven. Gebruikt die. Dat zal die en die uitwerking hebben. En bewerkt gij die, dan denkt ge: 't werkt goed. Doe dan zo en zo en dan zal 't zó met u gaan. Dat verveelt de patiënt niet. Hij luistert reikhalzend van z'n hoofdkussen naar wat hij te werk moet stellen.

Verkeer gij dan, zo ge tot geloofszekerheid wilt komen, altijd met uws gelijken. Zijt ge in kommer en angst of omgekeerd zijt ge in geestelijke ruimte, verkeer met gelijken. Sterken met sterken.

Die in 't licht wandelen met die in 't licht wandelen. Onverzekerden met onverzekerden. Kleinen met kleinen. Zwakken met zwakken. Zijt ge een kind in de genade, verkeer met kinderen in de genade. Vlieg niet hoger dan ge kunt. Ge zult zeggen: mag ik tot sterken niet reiken? Dat wèl. Paulus zeg : "hebt gij geloof, gij sterke, heb dat bij uzelfen voor God".

God zal de zwakken helpen. Sterken voeren de zwakken gauw tot twistgesprekken.

Oefent elkander door vragen om zo uit elkanders hart te halen wat er in is, waar gij van gelooft, dat werk God's in steekt. Ijzer scherpt men met ijzer. Weest zo bij elkaar tot opscherping der liefde. Kléopas, brandde uw hart niet, toen Hij tot ons sprak? Ja? Het mijne ook. Hoe kon het, dat wij de Heere niet herkenden? Begin met herkenningstekenen van het geestelijke leven, die bij sterken èn bij zwakken gelijkelijk gevonden worden. Hier hebt ge ze: ach, ik zie hoe verdorven ik van nature ben. Ach, mijn hart breekt, als ik het hoor, ik ben er zo bedroefd over. Ach, Heere, ik scheid mij af van het kwade. Heere, ik heb U lief. Ik heb Uw volk lief. Ik heb een afkeer van verkeerden, bij hen houd ik het niet uit. o Heere, ik word tot bidden gedrongen. Hij krijgt een verlangen naar een kruimel genade.

Dit alles vindt ge bij alle vromen. Al kwam ge tot de apostel Paulus, hij zou zeggen: ik ben dezelfde treden opgegaan. Ook hij was verslagen, at noch dronk, was beklemd, en kwam tot geloofsovertuiging.

Stel u met die kleine kentekenen in de tegenwoordigheid God's, met buitensluiting uit uw hart van alle wereldse zaken. Zeg tot uzelf: hoe staat het met mij? Mag ik het ontkennen? Heere, hebt Gij mij niet Uw genade medegedeeld? Sta rustig en eerbiedig, ontvankelijk om onderricht te worden. "Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart. Beproof mij en ken mijne gedachten". Weeg mij in de weegschaal van Uw Woord. "Proef mij, Heere, en onderzoek mij. Toets mijn binnenste en mijn hart". Bewerk mij toch met Uw Geest. Doe mij een plaats in de Heilige Schrift vinden, bij welke Gij zegt: 't is nièt goed, maar in dien 't wèl zo is, bevestig Gij mij dan.

Ga dan die weg en zegt tot elkander: ik dank God, ook mij is barmhartigheid geschied. Ik dank Hem voor dien ene lichtstraal, voor dat kleine begin. Vertrouw het dan de Heere verder toe. Hij heeft méér om u te geven, "vertrouwende dit bij uzelfen, dat Hij, die een goed werk in u begonnen is, het zal voleindigen tot op den dag van Jezus Christus". Blijf echter niet voortdurend bij dit begin uwer geestelijke verandering stilstaan. Gij moogt het nog minder in twijfel trekken. Neen, 't begin moet eens voor goed vast staan. Maar gij moet niet altijd precies willen weten, door welk middel, door welken tekst en op welke tijd ge veranderd zijt. God houdt dat ook wel verborgen, terwijl toch de zaak zelve duidelijk aanwezig is. En dáár gaat het om. Als gij heden een geestelijk herkenningsteken van genade hebt, zeg dan daags daarna niet, dat gij het mist. Werp het niet weg uit traagheid of lauwheid.

Sta meer op het feit der geestelijke bevindingen dan op een bepaalde volgorde ervan. Gij zou verkeerd doen, zo ge zeid: eerst moet ik dit kenteken doorleven en daarna het tweede.

God is wel een God van orde, maar in velerlei toont Hij, dat Hij meer op zaken dan op orde ziet. Hij verschikt de dingen soms iets om aan Zijn kinderen vrijheid te geven, als er in het wezen der zaak slechts geen verschil zij. Gewen u aan die orde, die u het gemakkelijkst en best in de hand valt en die alle verwarring belet. Soms geeft God de moeilijkste genade het eerst en de grootste het laatst; soms de grootste het eerst en de bitterste het laatst. Bij wel aangename genade is een mens gelovig, vol liefde tot God, toenemende in het goede. Er zijn er, aan wie God eerst liefelijkheid en geloofsbeoefening geeft, die daarna zó klagen, dat ge er verbaasd over moet staan. Die eerst bijna in de hemel geleid werden, worden daarna bijna in de hel gevoerd. God doet het zo, opdat men zou zien, wat grote dingen Hij aan verlorenen werkt, en men daarin Hem verheerlijken zou. De een heeft het in het eerst bang en daarna liefelijk. In drie dagen en nachten at noch dronk Paulus, zo bedroefd was hij, maar daarna had hij blijdschap. Misschien at ook gij in drie dagen en nachten nauwelijks en welk een geestelijke ruimte ontving ge daarna!

Begeer echter daarom toch niet naar kruis of ellende. Als God u dit niet geeft, bid er niet om. 't Zal tijds genoeg zijn, als het komt. Zo de Heere 't u niet geeft, geniet het goede, zolang het Hem behaagt.

"WANNEER IK EEN MAN GEWORDEN BEN"

Door alle bevindingen, die de vromen in de loop van hun leven hebben, worden ze dapper, sterk, onbevreesd. Zij hebben niet ontvangen "een geest der vreesachtigheid, maar der kracht, der liefde en der gematigdheid". Met David kunnen zij zeggen: "al was het, dat mij een leger belegerde".

Ik sta voor geen muur. Ik vrees voor geen leger. Al was er een bende, ik vlucht niet. Met God kom ik er door! Zij kennen het Woord: "de lijdzaamheid leert bevinding (beproefdheid)". Zijt sterk, houdt u manlijk, weest kloek. Ze zijn sterk, dapper, onbevreesd, "al veranderde de aarde hare plaats". Ze zijn voor een klein gerucht niet vervaard.

Wie een man geworden is kan wat meer uitstaan en dragen. Legt God u dan een last op, ge kunt er beter tegen. Petrus kwam tot een val door een dienstmaagd, maar zie hem daarna! Hoe men hem bedreigde of geselde, 't hielp niet! De manlijke David zei van Simei: "laat hem mij vloeken", maar toen hij jong was kon hij het van zijn broeders niet verdragen, dat ze zeiden: "wij kennen uw vermetelheid en de boosheid uws harten". Later wist David van zoiets niets meer. De mannen in 't geloof gaan door gunst en ongunst, door eer en oneer, bij alles hangen ze hunnen God aan.

Zij houden één koers van leven in hun huis, in hun gebed, in hun Schrift-lectuur. Er is een gezetheid in alles: in de beoefening van het geloof, in den omgang met mensen, in lijdzaamheid, in het doorzoeken van eigen geestelijke verandering, in geestelijke houding. Ze zijn "standvastig en onbewegelijk". Over de staat hunner ziel weten ze te spreken en te zwijgen. Over den uitwendigen staat van hun leven óók.

Zij kunnen dragen en opkroppen. Ze vallen niet iedereen lastig met te zeggen: "zo en zo ben ik, zo is dit en zo, hoe zal ik er nog doorkomen?" Ze zeggen tot zichzelf: mijn ziel, ge zult tot rust komen, en ze roepen tot God: "richt mij op naar Uw Woord".

Zij zeggen: "mijn God, wat geeft Gij veel"! 't Zijn niet drie of vier zegeningen, maar 't zijn er vele, met welke God mij in Christus gezegend heeft. Melk is hun even goed als vaste spijs en vaste spijs even goed als melk. Ze verachten de melk voor de kinderen nooit. Komen ze in een dienst, waar voor kinderen gepredikt wordt, 't is hun even aangenaam als de vaste spijs. Ja, soms verlangen ze naar melk, evenals een arbeider, die lang vaste spijs gegeten heeft en naar melk verlangt. 't Is hun even aangenaam onder de bediening van het Evangelie als eerstbeginnenden behandeld te worden als het voortvaren tot de volmaaktheid. Het Woord is hun overal als honig, wanneer het maar recht gesneden wordt.

Zo gij in de loop van uw leven maar één of twee kentekenen ontvangt, waardoor ge uw genadestaat kunt vaststellen, veracht die dan niet, maar zeg: de Heere late het verre van mij, dat ik de dag der kleine dingen zou verachten, -dat ik het voor niet met al zou rekenen of over 't hoofd zien. Zeg lieve : al is het in mij slechts een klein begin, ik hoop, dat God het ten slotte zal vermeerderen en dat het einde van mijn geestelijk werk beter zal zijn dan het begin. Zie uit. Bid. Verwacht. Verwacht méér. Hebt ge twee talenten, dan zult ge er twee bij krijgen. "Wie heeft, hem zal gegeven worden". De wijnstok bloeit, er komen jonge druiven aan. De granaatappelboom bot uit. De geestelijke wateren van verlangen en hoop vermeerderen zó, dat er "stromen des levenden waters uit uw binnenste vloeien". Houd het ene of de twee kentekenen vast, al zoudt ge levenslang niets meer krijgen. Een of twee op de Schrift gegronde kentekenen zijn bij machte om u over uw geestelijken staat zekerheid te geven en te bewijzen, dat ge van de wereld onderscheiden zijt. Ook Petrus had na zijn val schijnbaar nog slechts twee kentekenen over. 't Leek, of zijn geloof weg was. Maar zijn droefheid en zijn liefde waren over. Die beide toonde hij. Die beide hield hij vast en hij kwam er mede door heen en te recht. Zeg dus niet: daar is nog dit en daar is nog dat kenteken, want dan verstikt ge er onder en maakt ge geen gebruik van die ge hebt.

Zo ge al maar zegt, dat ge er nog niet genoeg hebt, zult ge uw voeten niet vast zetten.

Vraag nooit kentekenen over kentekenen, nooit het wezenlijke van het wezenlijke.

Stel, dat ge zegt: welk is het kenteken, dat ik genade heb? En er wordt u geantwoord: de wedergeboorte. Als ge dán weer zegt: maar wat is het kenteken der wedergeboorte? Antwoord: geloof, eerbied, armoede des geestes, gebed. En dat gij voortgaat: doch wat is het kenteken van geloof, eerbied, armoede des geestes? Dus doende zult ge onder al die kentekenen begraven worden!

Doe dit: stel enige hoofdkentekenen. Anders zal God tot u zeggen: "dit geslacht verzoekt een teken en daar zal geen teken aan gegeven worden dan het teken van Jona den profeet". God gaf een machtig teken. Hij gaf er vele. Maar men sloeg er geen acht op. Als ge tekenen van tekenen vraagt, raakt ge de vaste greep kwijt. Als ge een ander hoort spreken over de kentekenen der genade en ge moet erkenne : dat ken ik niet, zeg dan niet: daarom geloof ik, dat ik niet met al bezit.

Omdat een ander gezonder is dan gij, besluit ge toch niet: ik ben geen mens! Paulus schrijft: als de voet zegt: ik ben de hand niet, is hij daarom niet van het lichaam? God geeft de een rijkdom, bezit de ander daarom in 't geheel niets? De kentekenen komen trapsgewijze.

Ziet ge in uzelf gebrek, denk, dat ge een gekrookt riet zijt. Al zijn uw kentekenen gebrekkig ge hebt ze toch liever dan het brakke water der wereld. De apostel Johannes onderscheidt de vromen in drie soorten: kinderen, jongemannen, vaders.

De "kinderen" zijn de pasgeboren beginnelingen in het geestelijke leven, wier genade en gaven nog zo zwak zijn. Paulus schrijft: "toen ik een kind was (in genade en in het natuurlijke leven), sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overlegde ik als een kind". Kinderen zijn nog onbedreven. "Jongemannen" zijn krachtig en sterk, voor geen klein gerucht vervaard. Vliegen er al kleine of grote pijlen, vele of weinige, ik zal er doorheenkomen, zeggen ze, en ze overwinnen heel de wereld. De "vaders" zijn zij, die "geacht worden pilaren te zijn", zij, die zich door veel ervaring van God's Geest geoefend hebben tot alle goed werk, in strijden, in bidden, in geloofsbeoefening, in al wat groot is. Zo zijn zij overvloedig geworden in alle goed werk.

Al deze drie soorten vromen werken, maar ieder weer anders. "Kinderen" in de genade werken met het kleinste kenteken: liefde tot God, liefde tot de vromen, liefde tot het Woord, liefde tot de genademiddelen. Over hen komt ook wel een beroering en beweging als in het gezicht van de vallei der dorre doodsbeenderen. Er kwam over die doodsbeenderen een geest des levens. Ze stonden overeind. Het werd een lichaam.

De zwakken in het geloof werken geestelijk als een zwakke. Maar "jongemannen" werken niet zozeer met die kleine kentekenen des geloofs, maar met zelfverloochening, z'n kruis op zich nemen, staan voor God en voor Zijn zaak en Zijn kinderen van harte uit te komen. Zij vragen naar niets. Zij "achten op geen ding". Voor "kinderen" zou dit niet uitvoerbaar zijn.

De "vaders" in Christus leren onderscheid te maken tussen alle genade betoningen en alle staten van het geestelijke leven. Bij hen is de vastberadenheid. Zij hebben de wapenen ter rechter- en ter linkerzijde. Zij hebben "een tong der geleerden om met de moeden een woord te rechter tijd te spreken". De "kinderen" en "jongemannen" gaan allen tot hen als tot hun toevlucht. Bij hen begeren zij hun hart uit te storten: hoe moet ik doen? Hoe moet ik mij gedragen in dit en dat geval?

HET GEZEGEND GESLACHT

Waar kent gij het gezegend geslacht aan?

Die er toe behoren denken veel aan het lijden van de Middelaar.

Zij houden het in gedachtenis, dat Hij gezegd heeft: "verkondigt Mijnen dood, totdat Ik kom". "Waar spreekt gij over", zei de Heere tot de Emmaüsgangers? "Over het lijden van de Zaligmaker", antwoordden zij. Daardoor verwierf Hij alles voor hen, waar hun ziel naar dorst. Ze schreien en het doet hun ziel leed, als het op hun hart komt: heb ik U dat lijden aangedaan? Hebt Gij dit moeten lijden, omdat ik zo goddeloos ben? Het doet hun aan, gelijk een mens aangedaan is over 't verlies van een enige zoon of een eerstgeborene. Ze zijn niet te stillen over de helle-angsten, die zij den Heere hebben aangedaan. Of Hij al zegt: "weent niet over Mij, maar weent over uzelfen", zij zeggen: ik ga mede, onder die groep met tranen op de wangen, Hem na tot Golgotha. Zou Gij sterk geroep en tranen geofferd hebben en zouden mijn ogen droog blijven?

In de lijdende Heere Jezus zien de vromen zo grote schoonheid. "Als ik U zie, mijn Heere, in Uw lijden moet ik zeggen: Gij droeg de banier boven tienduizend. Voor de door de zonde scharlaken rode ziel hebt Gij een bloedig lijden ondergaan. Gij, kamerling, waarom doet gij het boek niet toe? Ik kan 't niet, ik zie daar iemand in lijden. Hij begreep 't niet. Hij moest iemand hebben, die 't hem uitlegde. Paulus, waarom is het toch, dat gij al maar Christus de Gekruisigde predikt? En hij antwoordt: God heeft in en door Hem de wereld met zichzelf verzoend en Hij heeft ook mij met Hem verzoend.

De Christus is hun nog veel schoner in heerlijkheid, wanneer zij Hem bezien in de gestalte God's, met eer en heerlijkheid gekroond. Paulus noemt dit: "wat méér is, die ook opgewekt is". "Houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt". Wat "nog meer"? Die ten hemel gevaren is. Wat "nog meer"? Die ter rechterhand God's zit. Het Hoofd in heerlijkheid bidt voor ons. Hij bereidt hun er plaats. Hij komt op de wolken en gij zult Hem zien met uw ogen en uw oen zullen u dan niet tot smart wezen. De goddelozen zullen Hem ook zien, maar hunne ogen zullen hun tot smart wezen.

Hij zal komen om u vrij te spreken voor het oog van heel de wereld, duivelen, engelen en mensen en dan zal Hij u tot zich nemen in heerlijkheid. Doch Hij zal altijd de voornaamste, de voortreffelijkste wezen.

De discipelen hebben grote liefde tot die mensen, aan welke God een talent heeft gegeven om zondaars geestelijk te kwetsen, te slaan. De Sinai dondert. Zij hebben liefde voor de Elia's, de beroerders in Israël, de Micha's, die niets goeds over den zondaar profeteren. Johannes, de meest geliefde apostel, en Jakobus droegen de naam Boanerges, zonen des donders. Als de Heere Jezus zulk een liefde heeft voor zulke mannen, die de zondaar kwetsen, dan ik ook. Hen verkies ik. Hen houd ik in waarde.

Maar ik zie gaarne die predikers, welke er nog een talent bij hebben, dus de mannen van twee talenten. De Sinai moet niet altijd wonden. Sion moet óók genezen. De Wet moet niet altijd vloeken. Het Evangelie moet óók troosten. Ik bemin de talenten, die, nadat ze de zondaar gekwetst hebben, hem ook afleiden van zijn geestelijke gestalten, deugden, bevindingen, van zichzelf af naar Christus. Hoe aangenaam en liefelijk zijn "op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschap, die den vrede doet horen, desgenen, die een goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen, die tot Sion zegt: uw God is Koning". Die is "een gezant, een uitlegger, één uit duizend". Toch spreken de vromen geen kwaad van de predikers der Wet, de Boanergessen verachten zij niet. Zij houden van de beschrijving der geestelijke gestalten, van de behandeling in de bediening des Woords van de praktijk van het geestelijke leven, van de opwekking om het geloof uit de werken, uit de geestelijke bevinding, te tonen.

Maar bij die twee talenten gaat het geestelijke innerlijke werk beter dan tevoren. Zij zien nu de Heere Jezus als het enige fundament hunner zaligheid, waar echter die andere geestelijke ervaringen bijkomen als blikken en vruchten.

De gelovigen waarderen zeer het Sacrament van de Heiligen Doop. Daar wordt dikwijls in het geestelijke leven 't minst mede gewerkt. Is de Heilige Doop u iets schoons, dat eerste Verbond uwer jeugd, toen gij God niet kende en niet wist, wie God was? Veracht de Doop niet, maar stel hem hoog. Ook de Heere Jezus liet zich dopen. En de kamerling in dat gesprek met Filippus over de godsdienst, zei ik heb gehoord, dat mensen, die gaan geloven, gedoopt moeten worden. Ziedaar water, wat verhindert mij gedoopt te worden? Op de Pinksterdag sprak Petrus: "bekeert u en een ieder van u worde gedoopt in de naam van Jezus Christus tot vergeving der zonden". En tot Paulus zeide Ananias: "wat toeft gij? Sta op en laat u dopen en uw zonden afwassen". Zo ook werd de gevangenebewaarder met al de zijnen gedoopt.

En gelijk dat van de Doop stellen de vromen het Sacrament van het Heilig Avondmaal hoog. Als wij aan het Avondmaal in het Koninkrijk der genade eten en drinken spijzigt Hij ons met het hemelse brood. Daar worden wij Christus deelachtig. Wij worden Zijn vlees en Zijn bloed deelachtig. Wij worden daar met Christus verenigd. Hij eet en drinkt daar met de Zijnen. Zij eten en drinken daar de Heere, wijl Hij de waarachtige spijs en drank voor ons geworden is.

Zoo gij nu nog weinig geestelijks in u vindt om u te troosten, houd dan toch vol. Houd aan bij God. 't Zal allengs komen. Gij kunt immers niet ontkennen, dat gij blikken van genade ontvangt, zou de Heere dan niet nog méér willen geven? Hebt gij één teken van genade, smEEK om twee; hebt gij er twee, dan om een derde. Hij heeft méér om te geven. Gij, Heere, geeft meer aan anderen, doe het ook aan mij, laat het bij mij niet met slechts een kruimpje ophouden. Aldus gaat het met de beste kinderen God's.

Als gij een vrome ineens vroeg, welke kentekenen van genade en heerlijkheid hij heeft, dat hij een kind van God is, en hij daar dadelijk op moest antwoorden naar het geestelijke licht, dat hij op dat ogenblik had, zou hij misschien nauwelijks twee kentekenen kunnen bijbrengen. Misschien zou hij zegge: gij doet mij daar zulk een grote vraag, geef mij wat tijd ter overdenking. Daarna zullen ze zijn als een fontein en zegge: dát, dát. Maar zo ineens naar het geestelijk licht van dat ogenblik moeten zij zeggen: ge overvalt mij.

Onder al die betoningen van genade is het kleinste getal geestelijk verzekerd en de grote meerderheid onverzekerd. Soms zelfs de aller-besten.

Hoe komt het, wanneer het formulier van de Heiligen Doop gelezen wordt, dat de vraag: "Geloof gij niet, dat de kinderen in Christus geheiligd zijn en daarom als lidmaten Zijner gemeente behoren gedoopt te worde"? zo'n bezwaar wekt om te beantwoorden? Omdat de meesten hun dienen van God niet begrijpen en zelf geestelijk onverzekerd zijn. Evenzo twijfelt en weifelt men bij de woorden uit het Avondmaalsformulier, "of gij niet gelooft en vertrouwt, dat al uw zonden om het bitter lijden en sterven van Christus vergeven zijn".

Men verstaat z'n dienen van God niet; of men heeft weinig gave van geestelijke onderscheiding, of men bij de voorbereiding of aan het Avondmaal zelf droefheid over de zonde gevoelt en daar door het geloof met Christus verenigd is. Of zit gij daar innerlijk geslingerd? Bij het Heilig Avondmaal belijdt gij, evenals bij de Doop, twee waarheden: gij zijt in Christus geheiligd en gij stamt van Adam.

Niet allen, die geloven en ten Avondmaal gaan, behoeven geestelijk bewust-verzekerd te zijn.

De beste kan wel onverzekerd zijn. Diens geloofsbeoefening is dan een verlangen en uitzien, een begeren en den Heere eerbiedig verwachten. Zij zeggen: doe Gij het, zoals het goed is in Uw ogen, als ik de geestelijke zaak zèlve maar heb. Ga in uw binnenkamer. Doorzoek de schuilhoeken van uw hart. Is het noodzakelijk, dat gij geestelijk bewust verzekerd zijt en niet twijfelt? Zeg: lieve God, al heb ik weinig, ik zal het toch uithouden en niet om meer bedelen.

Soms zijn de beste discipelen geestelijk ónverzekerd.

Hij, die heden de sterkste is, hij is morgen de zwakste. Die heden als een leeuw is zal morgen vlieden voor 't ruisen van een blad. Tegenover Goliath was David sterk, tegenover Saul was hij zwak. Job had eerst struikelende knieën gesterkt, toèn kwam het aan hemzèlf. Maar ook omgekeerd: die heden zwak is, die is morgen sterk. Voor wie de dingen heden onbegeerd zijn, voor die zijn ze morgen schoon. De Petrus der verloochening stond later openlijk bekend bij geheel den Joodse Raad.

Een vrome, die de gave heeft om anderen geestelijk te sterken, is dikwijls zeer onbekwaam om zichzelf te sterken.

En weer omgekeerd kan het zijn, dat gij een ander niet kunt sterken en uzèlf wèl.

David, zeggende: "mijn tranen zijn mij tot spijs dag en nacht", is niet in staat anderen te sterken. Maar zichzelf wèl: "wat buigt gij u neder, o mijne ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven". Zo gij deze woorden wilt gebruiken in de vreze God's, zult gij de tegenwerpingen van de duivel kunnen oplossen en in staat zijn helle-angsten uit te staan.

Gebruik deze woorden. Werk er mee en geen vijand zal het tegen u houden.

GEDOOPT EN TEN HEILIG AVONDMAAL

Het gezegend volk is zo blij te stammen van ouders, die in het Verbond met God den Heere waren en die ook voor zijn geestelijken staat zorg droegen. Welke vader of moeder zal niet wel eens vragen, of ook de hunne een kind van God zijn, die het niet in de armen nemen en het dopen met hun tranen?

De ouders kwamen tot Jezus en brachten Hem hun arme schaaapjes. Zij vroegen Hem ze te omhelzen en er voor te bidden en Hij omving de kinderen, zeggende ze en zeide: hun komt het Koninkrijk toe, Ik zal Mij verheerlijken in uw kinderen.

Ware ik niet gedoopt, ik zou onrein zijn, maar nu ben ik heilig. Ik ben heilig, doordat mijn ouders mij aan God opdroegen, door hun gebeden en beloften. Kreeg ik daarna genade, dan was ik heilig in mijn Hoofd, Christus. De kinderen, in Christus ingelijfd en gedoopt zijnde, zijn heilig. Anders waren het maar gewone kinderen, zo zij niet van de moederschoot tot de Heere gebracht waren, maar aan de wereld gegeven. Ik zie, dat "God barmhartigheid doet aan duizenden dergenen, die Hem liefhebben".

Het berouwt mij niet, dat ik in het Doopverbond ben. Nu ik tot kennis en volwassenheid ben gekomen, nu ik onderscheid weet tussen rechter- en linkerhand, zou ik mijn Doop niet kwijt willen.

Het gezegend geslacht zeg: dat ik in het Verbond ben, 't geschiedde, toen ik God niet kende. Maar ware het toen niet geschied, dan liet ik mij alsnog dopen. Nu ik tot mijn jaren ben gekomen, wil ik tonen, dat ik gedoopt ben en geloofsbelijdenis doen. Ik wil mijn Doop beleven. Ik wil er mede pleiten. Ik wil ook de mijnen zo grootbrengen.

Het gezegend geslacht leeft met de beloften, die de Drieënige God in de kindsheid deed. God de Vader zegt, dat Hij het gedoopte kind tot Zijn kind zal aannemen, van alle goeds verzorgen, alle kwaads afweren of te zijnen beste keren. De Zoon belooft: Ik zal u rein en wit maken. Ik zal u in de gemeenschap Mijns doods en Mijner wederopstanding inlijven, zodat gij één plant met Mij worden zult. Wat hebt Gij, Heilige Geest, beloofd? Ik zal u heiligen en u tot een lidmaat van den Zone God's maken. Ik zal maken, dat gij in staat zijt om u de vergeving der zonden toe te eigenen. Ik zal u daartoe brengen, dat de Christus in u blijft en gij in Hem. Ik zal bij u blijven, tot gij eenmaal vlekkeloos voor God gesteld zult worden. Moet ik Christus gelijk worden in Zijn lijden, en ben ik daarin de ellendigste aller mensen, ik moet Hem ook in Zijn opstanding gelijk worden en daarin ben ik de gelukkigste aller mensen.

Zou nu de mens, die z'n woord aan God gaf, een meinedige worden? Neen, ik hoop mijn belofte te volbrengen en zo ik somtijds uit zwakheid in zonde val, aan de genade God's wil ik niet twijfelen, nog veel minder in de zonde blijven liggen. Mijn zonden zullen het Verbond God's niet breken. Zolang ik mijn naam hoor noemen zal ik eraan gedenken, aan God's beloften Zijnerzijds en aan mijn plicht mijnerzijds. Maar doe ik niet gelijk betaamt, dan zal ik van het bad des Doops mij keren tot het bad van God's Woord, met heilige tranen en berouw, tot het bad des geloofs en de Heere Jezus met al Zijne kruisverdiensten aannemen tegen mijn zonden, in de fontein van Zijn bloed zal ik mij wassen. Ik wend mij tot de Geest, die zal mij tot stromen des levenden waters leiden. Die Geest zuivert mij, gelijk de wind de lucht zuivert van giftige dampen.

Hoe lief heb ik mijn ouders, die, naast God, het middel tot mijn behoud waren! Hoe dank ik hen, dat zij mij in dat tijdelijke leven in den hemel wilden hebben! Hoe zal ik hun vergelden wat zij aan mij gedaan hebben. Wat moet het ouders tot smart zijn, als een kind weerspanning is tegen het woord van bestraffing en vermaning! Wat is het hun tot blijdschap, wanneer het een kroon en ere voor de ouders is! Ik hoop eenmaal eeuwig bij hen te zijn. Welk een buitengewone liefde voor hun kinderen blijkt er uit het feit, dat zij hen lieten dopen. Zij nemen het op de knieën, zij zetten het op hun schoot, zij nemen het op in hun eenzame gebeden en tranen. Zolang hun kind leeft geven zij het een indruk van deze liefde. Mij is zo geschied, zeggen de ouders, mijn kinderen zal ik óók zo opvoeden. Ik zal ze bestraffen, vermanen, leren naar mijn vermogen. Zijn ze in de Kerk, als er een ander kind door de Heiligen Doop aan God in het gebed wordt opgedragen, dan bidden zij mee. Wellicht baden zij eenmaal voor mij!

En nu het tweede Sacrament, 's Heeren Avondmaal. Het gezegend geslacht gaat daar niet aan, of het stelt zich eerst rustig op de proef. "De mens beproeve zichzelf en ete also van het brood en drinke van den drinkbeker". De vromen zijn in de voorbereiding als een bruid, die zich versiert met haar sieraad. Zij toetsen zich, tot zij weinige of vele dingen uit het geestelijke leven gevonden hebben, oude of nieuwe kentekenen van genade, waarop zij kunnen besluiten, dat zij genade hebben. Ik moet wat hebben, zeggen zij, waar is mijn geloof? Ik weet, dat de Koning daar bij het Sacrament zal staan en dat Hij zal zeggen: waar is uw geloof? Hebt gij Mij lief? eert gij Mij? Hebt gij een kenteken van Mijn genade? Waarover weent gij? Wie zoekt gij? Wat is uw begeren? Zij houden aan in de zelfbeproeving, tot zij een oud of nieuw teken vinden en daarop gaan zij aan. Voor zij ten Avondmaal gaan om het Verbond in het openbaar te maken, hebben zij het eerst thuis gedaan. Het was in mijn hart een verbond te maken: U kies ik, o God, U hang ik aan al de dagen mijns levens, ik denk er niet aan U ooit te verlaten. Ten Avondmaal gaan zij, "die hun zielen hebben overgegeven voor de naam des Heere Jezus Christus". God zegt: uw verbond en uw keuze is het zegel Mijner eeuwige verkiezing. Niet gij hebt Mij verkoren, maar Ik u. Niet gij hebt mij het eerst liefgehad, maar Ik u. Uw verbondssluiting in de eenzaamheid en die in het openbaar is een teken, dat "de Vader u getrokken heeft.

Bij het Avondmaal zie ik, dat mijn Middelaar met Zijn Geest tegenwoordig is. Hij let er op, wie daar weg blijft. Hij ziet ongaarne, dat de kinderen weg blijven. Hij spreekt: er is nog plaats. Treurende en godvrezende mensen, toont Mij uw gedaante; laat Mij uw stem horen. Hij moedigt ieder aan. De Koning is met Zijn Geest en genade tegenwoordig. Wat scheelt u, Mijn kinderen, dat gij heden en gisteren en zovele malen niet tot de spijze van het Verbond gekomen zijt?

Dan zitten zij aan en drinken, wel met bittere tranen van droefheid om al het zondige, dat hun nog aankleeft. Zij schreien, dat zij God den Vader vertoornd hebben en verlangen naar de verzekering van de gunst God's. "Straf mij niet in Uwen toorn". Zij trachten godvruchtig te gaan leven. Zij verbinden zich om met de vromen zonder haat of nijd te gaan leven in alle liefde. Zij gaan acht slaan op het Formulier voor het Heilig Avondmaal, waar zovele bliken in staan van het gezegend volk. Daar lezen zij wat dat volk in tijd en eeuwigheid deelachtig wordt.

Dan zeggen zij: nu geloof ik, dat ik als een waar disgenoot aan de tafel van God's Zoon zal aangenomen worden. Terwijl zij de tekenen van brood en wijn gebruiken, hebben zij het tot een zegel, dat zij deel hebben aan de zaak, die door de tekenen wordt aangeduid. Zij gevoelen, dat de Heilige Geest het zegel op het harte zet en spreken: de Heere verkwikt mijn ziel. Het valt als 'n dauw op mijn hart. Ik vergeet het niet, al leefde ik nog dertig jaren, dat God zo heimelijk tot mij kwam en het zegel op mijn hart drukte met de Heiligen Geest, welke het onderpand is van mijn erfenis tot den dag der verlossing, tot prijs Zijner heerlijkheid. De Koning bracht mij in Zijne binnenkameren. Als door heerlijke spijze werd mijn ziel verzadigd.

Wacht u ook voor het verzuimen van het verbondsteken van het Heilig Avondmaal. Hoe donker het geestelijk bij u zij, het Avondmaal des Heeren moet gij niet achterwege laten. Laat het met u wezen zo het wil, gij komt daar niet om God te tergen, noch om te bedriegen of te liegen; gij komt er niet zonder bruiloftskleed. God heeft er voor gezorgd, dat de tijd zou worden waargenomen in het Oude en in het Nieuwe Testament en gezegd: "verkondigt den dood des Heeren, totdat Hij komt. Doet het tot Mijne gedachtenis". Wilt gij, zou de Heere zeggen, dan niet zeggen, wat Ik voor u gedaan heb?

VROMEN EN VIJANDEN

Het gezegend geslacht is hier aan kenbaar, dat het voor zijn grootste vijanden in het verborgen nog kan bidden, en als het pas geeft ook in het openbaar.

Vervloekt hun vijand hen, zij zegenen hem. De Zaligmaker, hun Hoofd, heeft hun daar een voorbeeld van gegeven. Hij bad zo menigmaal voor de overtreders in het verborgene. Hij deed het ook in het openbaar aan het kruis: "Vader, vergeef het hun". Stefanus volgde dit voorbeeld na. Hij zag de Zone God's staan aan de rechterhand des Vaders en bad: "Heere Jezus, ontvang mijn geest, reken hun deze zonde niet toe".

Behaagt het God hun vijanden met zware smarten te bezoeken, dan kunnen de vromen er voor God om wenen. David zegt: toen mijn vijand in ellende was, toen hij ziek was, ging ik in rouwgewaad. "Ik kwelde mijn ziel met vasten". Toen de Zaligmaker de stad Jeruzalem naderde, schoten Hem de tranen over de wangen. Daar staat Hij en schreit voor de poort van Jeruzalem.

Bij het horen van Absalom's ellende riep David uit: "ach, mijn kind, mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom; ach, of ik voor u gestorven ware; Absalom, mijn zoon, mijn zoon". David schreide heimelijk en openlijk. Zo schreien de vromen heimelijk en openlijk om hun vijand en zo hij smarten lijdt, kwelt het hen, het doet hun zeer.

Zij bidden ongeveinsd om de bekering hunner vijanden. Zij spreken tot God: "welk ongelijk ze mij en Uw volk aangedaan hebben, toch zouden mijn ogen niet liever zien dan hun bekering". Paulus' toegenegenheid des harten en het gebed, dat hij tot God voor Israël deed, was tot hun zaligheid. Het ongelijk, de vromen in hun persoonlijk leven aangedaan, kunnen zij gemakkelijk voorbij gaan. Zij gevoelen, hoeveel ongelijk zij Gode doen en bidden: "vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren". Ze zijn meer bedroefd, dat de bozen zo tegen God gezondigd hebben, en als deze zich te zeer vernederen willen voor de vromen, doet dit hun zeer. Toen Josef's broeders tot hem kwamen en zeiden: vergeef toch de overtreding uwer broeders en hun zonde, het kwaad, dat wij u aangedaan hebben, schreide hij en zeide: zou ik u goed gedaan hebben, terwijl mijn vader leefde en u kwaad doen na zijn dood? Ik zal u evenveel goed doen als toen hij leefde.

Voor de gaven, die hun vijanden hebben, kunnen de vromen achting hebben. Hoe vijandig de joden ook tegenover de heidenen stonden, toen die hoofdman in moeilijkheid was, kwamen de joden een goed woord voor hem doen bij Jezus: "hij is waard, dat Gij hem dit doet, want hij heeft ons volk lief en hij heeft zelf ons de synagoge gebouwd".

De verachting door hun vijanden dulden zij zonder er zich te zeer door te laten neerslaan. Over Simeï zeide David tot Abisai: "laat hem vloeken". De beoordeling door hun vijand slaat de vromen weinig tmeer. Al stelt God hen in staat de aangedane smaad te vergelden, zij doen het niet. David kon het Saul betaald zetten, hem ongestraft doden in de slaap. Maar David zeide: dit komt Gode toe, ik wil in de zaak van God niet treden. Al stelde Hij in staat om smaad en ellende te vergelden, 't gezegend geslacht, wil dit niet. Ik wil de koning een blijk geven, zeide David, ter overtuiging, dat hij in mijn hand was, door de slip van de mantel, de spies, de waterkruik hem te tonen, maar ik wil mijzelf aan hem niet wreken, want er staat geschreven: Mij komt de wrake toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere. Als uws vijands dier onder de last versmacht, verlaat het uwe en ga hem helpen. De Heere Jezus zeide: van zijn kwaaddoen zult gij hem overtuigen door uw goeddoen. "Indien uw vijand hongert, zo spijzig hem; indien hem dorst, zo geef hem te drinken, want dit doende zult gij vurige kolen op zijn hoofd hopen". Zal ik de Syriërs slaan, zeide de koning van Israël tegen Elisa. Maar deze antwoordde: neen, al zijn zij gekomen om mij te zoeken, gij zult hen door uw goeddoen van hun kwaad overtuigen.

Zie, in dit alles straalt uit, dat de vromen een geslacht zijn, dat de Heere gezegend heeft. Zó deden de eerste christenen. Ik heb de uitspraak van een geleerde gelezen: ik vind dit onder de christenen niet, dus óf wij zijn geen ware christenen, óf er bestaan er geen.

Maar toen hij deze gevolgtrekking had gemaakt, liet God hem niet met rust en sprak: gij moogt zeggen, dat gij u niet onder de ware christenen bevindt, maar zijn er daarom geen? Toen ging die geleerde snuffelen in alle boeken en oudheden, in de oudheden der eerste Christenkerk en viel hij voor God neder en zeide: daar zijn er, die ten aanschouwen van heel de wereld blijken toonden, dat zij echte christenen waren, en ik wil zèlf zoeken ook zo te zijn.

DE KENNIS VAN HET WEZENLIJKE

De kennis der vromen gaat over werkelijke zaken. Zij houden zich slechts bezig met het wezenlijke van de verborgenheid der godzaligheid: met genade, zoals zij begint, voortgaat en groeit, en met de gruwelijkheid der zonde.

Men hoort hen er over spreken, hoe God in Christus door de Geest werkzaam is om uitverkorenen zalig te maken. Zij aanschouwen den drieënige God in het aangezicht van Jezus Christus. Zij vermelden de Goddelijke goedertierenheid. "Ik heb niet voorgenomen iets te weten dan Jezus Christus en dien gekruisigd", zei Paulus, die immers zoveel kennis en wetenschap bezat, maar die woog hem niet. Degenen, die slechts andere kennis hebben, zijn maar papieren letter-christenen. Al is een prediker van nog zo'n hoge school, dan moet hij, wanneer hij een eenvoudig kind van God hoort spreken over het innerlijke leven, over het omhangen van al het wapentuig, over 't gebruik ervan, over de inwendige, geestelijke ervaringen, zeggen: "waar haalt deze mens het vandaan? "Hij heeft 'een tong der geleerden' gekregen".

Waar haalde Josef het vandaan? Of Daniël? Of de apostelen? De vromen houden er zich alleen mede bezig, hoe zij zich hier op aarde hebben te gedragen om in de gunst God's te blijven.

Wat de herkomst hunner kennis betreft, "vlees en bloed heeft het hun niet geopenbaard".

De Heere Jezus sprak tot Zijn Vader: "Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en den kinderkens hebt geopenbaard. Ja, Vader, alzo is geweest het welbehagen voor U".

Zij halen het uit de belofte, die in hen vervuld wordt: "al uw kinderen zullen van den Heere geleerd zijn". Zij hebben "de zalving van den Heiligen Geest", die hen over alle dingen leert en toont, dat zij gezegende mensen zijn. De herkomst hunner kennis ligt niet in de natuur of enig menselijk middel, maar in het Woord en de Geest, door de genade God's.

Deze kennis van geestelijke zaken verwekt in hen, wanneer zij zich in de tegenwoordigheid God's stellen, grote blijdschap en vrolijkheid. Zijn geboden verkwikken en verheugen. Zijn woord is hun tot blijdschap; het is 's harten vreugd en vrolijkheid.

In God's tegenwoordigheid zijn ze vrij. Daar zingen zij en zeggen: o Heere, hoe blij ben ik; hoe blij maakt Gij met Uw Woord". De blijdschap van een "tijdgeloof" is heel anders. Dat laat de dingen op zich aan glijden, al had men geen enkel kenteken het geestelijke leven te bezitten. In Ezra's dagen waren er Joden, die zeiden van het priesterlijke geslacht te zijn. Toen ging men de lijst nazien, maar hun naam werd er niet op gevonden, en zij werden als onreinen van het priesterambt geweerd. Zo gaat het ook met hen, die maar voor een tijd geloven.

De ware kennis echter ontsteekt innerlijk een grote liefde tot God en het Woord. Boven alle dingen!

Die kennis gaat alle andere liefde te boven. "Hoe lief heb ik Uw Wet"! Ik kan die liefde niet onder woorden brengen. "Toen Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw Woord is mij geweest tot vreugde en blijdschap mijns harten". De zon geeft licht en warmte; is 't met hunne liefde, zij gaat met liefde gepaard, met geloofslicht en geloofswarmte. In hun kennis genieten de vromen een zoete smaak. 't Is heerlijk en zalig het Woord bij ervaring te kennen. Het is een eten van het verborgen manna. Mijn kennen is eten, zoeter dan honig en honigzeem. Ik nam de boekrol, zei Ezechiël en at die op "en het was in mijnen mond als honig vanwege de zoetheid".

Als ik de Bijbel zie, zegt het gezegend geslacht, dan brandt mijn hart. Ik kus het, als ik het hoor prediken. o God, mijn hart brandt. Hoe lief heb ik Uw Woord.

Die kennis neigt en buigt het hart tot een gestadige gehoorzaamheid aan dat kostelijke Woord.

Mijn kennis is tot verbetering, zegt David, "opdat ik tegen U niet zondigen zou". Christus zeide: "heilig hen In Uwe waarheid"; "de waarheid zal u vrijmaken".

Zij heiligt en reinigt hart en wandel. Zij beteugelt de verdorvenheid, zodat zij niet buiten of tegen het Woord handelen. "Tot de Wet en tot de getuigenis, zo zij niet spreken naar dit woord, 't zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben".

't Roept alles op tot een godzalige wandel. "De zaligmakende genade God's is verschenen aan alle mensen en onderwijst ons, dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzaken en matig, rechtvaardig en godzalg zouden leven in deze tegenwoordige wereld.

Dit maakt nederig. Paulus schrijft wel: "de kennis maakt opgeblazen", maar dat slaat niet op déze kennis, doch op ene, die ontbloot is van reine liefde en rechte godvrezendheid.

"God wederstaat de hovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade". Dat weten de vromen en dat maakt hen gezeglijk en nederig. "O Heere, mijn hart is niet verheven en mijn ogen zijn niet hoog. Ook heb ik niet gewandeld in dingen, mij te groot en te wonderlijk. Zo ik mijn ziel niet heb gezet en stil gehouden, gelijk een gespeend kind bij zijn moeder. Mijn ziel is als een gespeend kind in mij".

Maar tegelijk gaat die kennis gepaard met veel verzekerdheid en vertrouwen.

De gelovigen zijn niet als de baren der zee. Zij staan vast ! Het is het Woord van Een, die niet liegen kan. 't Is "een getrouw woord, alle aanneming waardig". Ik mag niet twijfelen. 't Is het Woord van God, die de waarheid is. Op dat Woord gaat het af. Met die staf kom ik door alles heen.

Of iemand 't ziet of niet, mij geschiedt naar dat Woord. Ik kom uit de nood. Ik ga op een weg, die God in Zijn Woord geopenbaard heeft.

Het gezegende volk zoekt wezenlijke dingen te kennen. Alleen daar houdt het zich mee op.

Zij zoeken alleen de eer God's en niet die der mensen. Met kaf en stro hebben zij niet van doen.

WAAROM ZO GESLINGERD?

Waarom blijft het vrome volk toch zo geslingerd in het geestelijke leven en komt het zo weinig tot vastheid?

Vooreerst: men houdt zich teveel op met aardse dingen; draagt die nog teveel liefde toe in plaats van ze te verachten en vaarwel te zeggen. "Zoudt gij grote dingen zoeken? Zoek ze niet"! Houdt gij, als Martha, u bezig met veel dienen en bezorgen van aardse dingen?

Die zijn het graf voor de geestelijke verzekerdheid. "Heb de wereld niet lief noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem".

Paulus raadt aan de wereld "te gebruiken als niet misbruikende", "zonder haar geheel te gebruiken, want het uiterlijk van deze wereld gaat voorbij".

Men moet met de dingen van deze wereld omgaan als met het geld, dat "aan de voeten der apostelen werd gelegd", d. w. z. dat was de naaste weg om vertreden te worden.

Ook kan de oorzaak zijn een verborgen kwaad, dat men aanhoudt.

Verborgen, maar niet voor God, want voor Hem is niets verborgen, doch wel dikwijls voor de mens zèlf verborgen en meestal voor de naaste. Men zit er aan vast. Men wil er niet van af.

David spreekt van "verborgen zonden". En deze maken, dat men zijn troost en de rust der ziele kwijtraakt. Toen Simson aan Delila het geheim zijner kracht bekend maakte, verloor hij ze.

Doch dit verborgen kwaad maakt God de Zijnen bekend door Zijn gemeenschap iets in te houden, al neemt Hij dan ook niet Zijn algehele vertroosting van hen weg.

Dit blijkt als volgt: wanneer een mens nog in zijn oude natuur is, verhinderen zijn zonden niet, dat God in Zijn welbehagen in hem werkt. Hij weigert dezulke de bekering niet. Zo gaat het te meer met Zijn kinderen: Hij onttrekt hun Zijn gunst niet geheel, al moeten zij ook met Paulus klagen: "ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont".

Voorts betreurt men dikwijls het bedreven kwaad niet.

David leefde vele maanden voort zonder de zonde tegen Bathseba en Uria gepleegd te belijden of te betreuren. Maar ik heb dikwijls gezegd, dat David gedurende die tijd óók de blijdschap God's en de troost heeft moeten missen. Eerst in het laatst van zijn leven ziet men David weder bezig met het onveranderlijke verbond God's en daardoor kwam hij tot de enige troost en blijdschap.

Wij moeten meer bidden om reiniging om aldus onze heiligmaking te voleindigen in de vreze des Heeren.